

Міністерство внутрішніх справ України
ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ

**Ю.М. Крамаренко,
О.С. Скок,
Т.В. Шевченко**

**ІНСТИТУЦІЙНА СПРОМОЖНІСТЬ
ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ У БОРОТЬБИ
ІЗ ЗЛОЧИННОЮ СПІЛЬНОТОЮ, А ТАКОЖ
ОСОБАМИ, ЯКІ ПЕРЕБУВАЮТЬ У СТАТУСАХ
ПІДВИЩЕНОГО ЗЛОЧИННОГО ВПЛИВУ**

Методичні рекомендації

Дніпро
2021

УДК 343.341
К 77

*Рекомендовано Науково-методичною радою
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
(протокол № 7 від 22.03.2021)*

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Незамай Я.О. – заступник начальника відділу розслідування злочинів загальнокримінальної спрямованості слідчого управління ГУНП в Запорізькій області, підполковник поліції;

Школа С.М. – завідувач кафедри публічного права Інституту гуманітарних та соціальних наук НТУ «Дніпровська політехніка», кандидат юридичних наук, доцент.

Крамаренко Ю. М., Скок О. С., Шевченко Т. В.

К 77 Інституційна спроможність правоохоронних органів у боротьбі із злочинною спільнотою, а також особами, які перебувають у статусах підвищеного злочинного впливу : метод. рекомендації / Ю. М. Крамаренко, О. С. Скок, Т. В. Шевченко. Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т. внутр. справ, 2021. 104 с.

Методичні рекомендації містять кримінологічну та кримінально-правову характеристику організованої злочинності. В роботі визначено основні тенденції в існуванні організованих злочинних спільнот та інституційні можливості правоохоронних органів України щодо боротьби з ними. Призначено для слідчих та працівників інших органів та підрозділів правоохоронних органів, які здійснюють боротьбу з кримінальними правопорушеннями вчиненими злочинними спільнотами, а також особами, які перебувають у статусах підвищеного злочинного впливу.

ЗМІСТ

Вступ	4
1. Кількісні та якісні показники організованої злочинності в Україні	6
2. Статистичні данні щодо стану розслідування кримінальних правопорушень	10
3. Поняття організованої злочинності та кримінальна відповідальність за особливу форму співучасті	14
4. Суб'єкти боротьби із злочинною спільнотою, а також особами, які перебувають у статусах підвищеного злочинного впливу	26
5. Організаційно-тактичні можливості правоохоронних органів у боротьбі із злочинною спільнотою, а також особами, які перебувають у статусах підвищеного злочинного впливу	40
Висновки	56
Словник термінів	58
Використана література	64
Додатки	70

ВСТУП

Організована злочинність має більш високий ступінь суспільної небезпеки порівняно з іншими видами злочинності, тому багато уваги приділяється заходам протидії організованій злочинності. Пік боротьби з організованою злочинністю в Україні припав на 1990-2000 роки, які дали позитивні результати. Злочинність має мінливий та історично-перехідний характер. Так, відповідно до офіційних статистичних даних МВС України та Генеральної прокуратури України пік загальної кількості злочинів припав на 1995-1996 роки та 2015-2016 роки. За останні роки проведено багато змін, які направлені на зниження рівня організованої злочинності. Так, проведено реформування органів-суб'єктів боротьби з організованою злочинністю. Крім того, внесені зміни до Кримінального кодексу України, схвалено Стратегію боротьби з організованою злочинністю.

Однак, незважаючи на прийняті заходи цього вкрай недостатньо і проблемними питаннями залишаються координація та взаємодія органів щодо протидії організованій злочинності, впровадження єдиного нормативно-правового акту щодо протидії організованій злочинності, норми якого розповсюджувались на всіх суб'єктів, визначення видів організованої злочинності в залежності від ступеня суспільної небезпеки, запровадження та узгодження між правоохоронними та судовими органами єдиної правозастосувальної практики щодо оцінки доказів, отриманих під час проведення негласних заходів та інші важливі питання.

Незважаючи на проведені дослідження феномену існування організованої злочинності в Україні, на сьогодні організована злочинність має здатність трансформуватись і розвиватись, пристосовуючись до сучасного ритму життя, використовувати сучасні технічні засоби та інше, тому правоохоронним органам необхідно постійно вдосконалювати новітні заходи протидії організованій злочинності.

В рамках кримінологічної характеристики доцільно зробити розгорнутий аналіз стану, динаміки та структури організованої злочинності в Україні. Офіційна статистична інформація Генеральної прокуратури України щодо вчинених кримінальних правопорушень у складі організованих груп (далі – ОГ) та злочинних організацій (далі – ЗО) ведеться з 2016 року, тож кількісна характеристика в роботі буде проводитись за

2016-2020 роки. Кількісний аналіз буде проведений в наступних напрямках: стан організованої злочинності за вказані роки та порівняльна характеристика. Проведено аналіз кримінальних правопорушень, які найбільш часто вчиняються в складі організованих груп та злочинних організацій. Розглянуті особливості кримінальної відповідальності, яка передбачена за спеціальну форму співучасті в КК України: організовані групи та злочинні організації, які складають організовану злочинність.

Проведений аналіз організованої злочинності дав можливість наявно визначити проблемні питання стану організованої злочинності, що є підґрунтям для ефективного втілення заходів протидії у практичну діяльність спеціальних суб'єктів боротьби з організованою злочинністю в Україні. Зроблені висновки можливо використовувати для визначення подальших досліджень організованої злочинності та перспектив боротьби з нею.

1. КІЛЬКІСНІ ТА ЯКІСНІ ПОКАЗНИКИ ОРГАНІЗОВАНОЇ ЗЛОЧИННОСТІ В УКРАЇНІ

За статистичними даними Генеральної прокуратури України окремий облік організованої злочинності ведеться з 2016 року.

За 2016 рік в Україні виявлено – всього 136 організованих груп та злочинних організацій, з них організованих груп – 133, злочинних організацій – 3; з яких мають корумповані зв'язки - 16 груп, транснаціональні – 4. З них розслідувано (виявлено) органами: прокуратури – 11 (злочинних організацій -2); ОВС – 95 (злочинних організацій – 1); Служби безпеки України – 14 (злочинних організацій – 0); органами, що здійснюють контроль за додержанням податкового законодавства – 16 (злочинних організацій - 0). Всього у 2016 році виявлено 598 осіб у складі організованих груп та злочинних організацій. Сфери діяльності осіб: етнічна – 29; бюджетна – 28; фінансово-кредитна – 29; пов'язана із земельними правовідносинами – 11; пов'язана із вугільною промисловістю – 11.

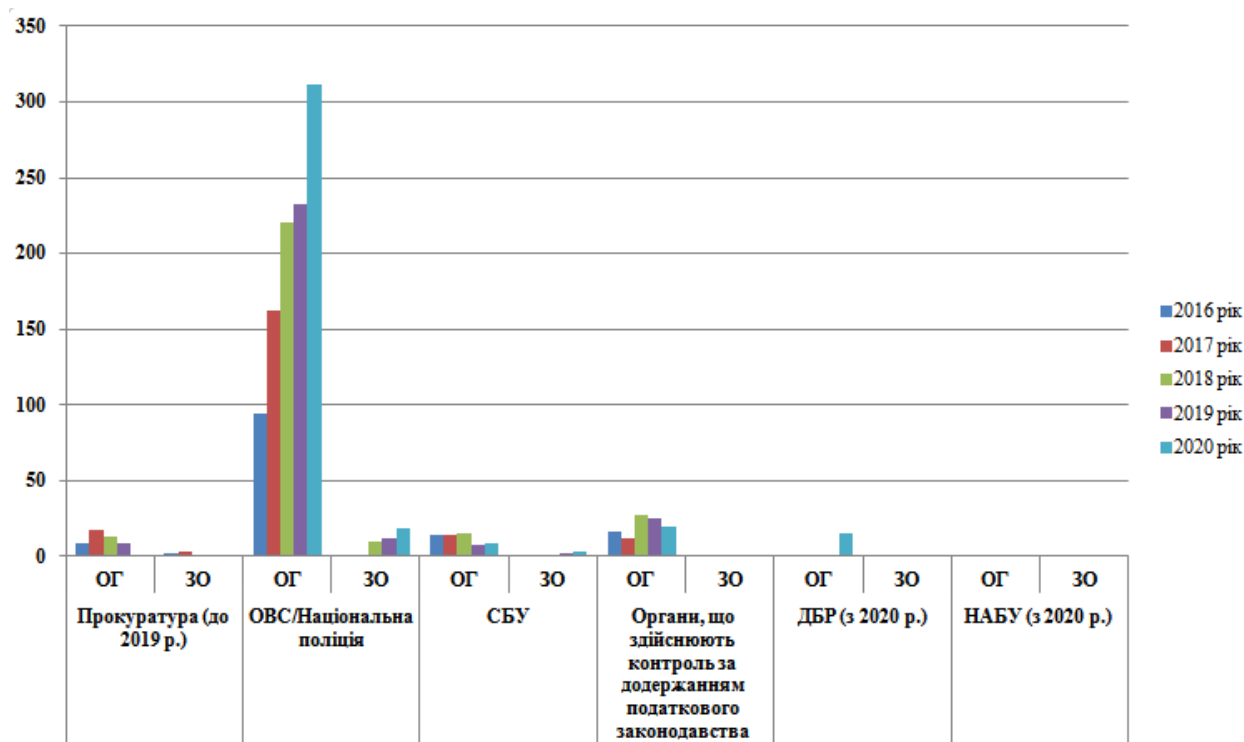
За 2017 рік в Україні виявлено – всього 210 організованих груп та злочинних організацій, з них організованих груп – 205, злочинних організацій – 5; з яких мають корумповані зв'язки - 25 груп, транснаціональні – 11. З них розслідувано (виявлено) органами: прокуратури – 20 (злочинних організацій -3); Національної поліції України – 163 (злочинних організацій – 1); Служби безпеки України – 15 (злочинних організацій – 1); органами, що здійснюють контроль за додержанням податкового законодавства – 12 (злочинних організацій - 0). Всього у 2017 році виявлено 949 особи у складі організованих груп та злочинних організацій, у тому числі - 68 осіб у складі злочинної організації. Сфери діяльності осіб: етнічна – 35; бюджетна – 40; фінансово-кредитна – 17; пов'язана із земельними правовідносинами – 6; пов'язана із вугільною промисловістю – 3, у сфері нафтогазової промисловості - 28.

За 2018 рік в Україні виявлено – всього 288 організованих груп та злочинних організацій, з них організованих груп – 276, злочинних організацій – 12; з яких мають корумповані зв'язки 21 група, транснаціональні – 7. З них розслідувано (виявлено) органами: прокуратури – 13 (злочинних організацій -0); Національної поліції України – 231 (злочинних організацій – 10); Служби безпеки України – 15 (злочинних організацій – 0); органами, що здійснюють контроль за додержанням податкового законодавства – 28 (злочинних організацій - 1). Всього у 2018 році виявлено 1429 осіб у складі організованих груп та злочинних організацій.

цій, у тому числі - 168 осіб у складі злочинної організації. Сфери діяльності осіб: етнічна – 69; бюджетна – 86, у тому числі у складі злочинних організацій - 15; у банківській системі – 25; фінансово-кредитна – 19, у тому числі у складі злочинних організацій - 9; пов'язана із земельними правовідносинами – 5; пов'язана із вугільною промисловістю – 23, у сфері нафтогазової промисловості - 17.

За 2019 рік в Україні виявлено – всього 293 організованих груп та злочинних організацій, з них організованих груп – 277, злочинних організацій – 16; з яких мають корумповані зв'язки 29 груп, транснаціональні – 6. З них розслідувано (виявлено) органами: прокуратури – 9 (злочинних організацій -0); Національної поліції України – 245 (злочинних організацій – 12); Служби безпеки України – 10 (злочинних організацій – 2); органами, що здійснюють контроль за додержанням податкового законодавства – 26 (злочинних організацій - 1). Всього у 2019 році виявлено 1428 особи у складі організованих груп та злочинних організацій, у тому числі 235 осіб у складі злочинної організації. Сфери діяльності осіб: етнічна – 50; бюджетна – 89, у тому числі у складі злочинних організацій - 9; у банківській системі – 14; фінансово-кредитна – 5, у тому числі у складі злочинних організацій - 1; пов'язана із земельними правовідносинами – 6; пов'язана із вугільною промисловістю – 2, у сфері нафтогазової промисловості - 11.

За 2020 рік в Україні виявлено – всього 377 організованих груп та злочинних організацій, з них організованих груп – 356, злочинних організацій – 21; з яких мають корумповані зв'язки 33 групи, транснаціональні – 11. З них розслідувано (виявлено) органами: Національної поліції України – 330 (злочинних організацій – 18); Служби безпеки України – 12 (злочинних організацій – 3); органами, що здійснюють контроль за додержанням податкового законодавства – 20 (злочинних організацій – 0); Державне бюро розслідувань України – 15 (злочинних організацій – 0); Національне антикорупційне бюро України – 0. Кількість осіб, які вчинили кримінальні правопорушення у складі організованої групи чи злочинної організації складає - 1069 особи, у тому числі злочинних організацій – 190. Сфери діяльності осіб: сформовані на етнічній основі – 36; бюджетна – 28, у тому числі у складі злочинних організацій - 5; у банківській системі – 4; фінансово-кредитна – 4, у тому числі у складі злочинних організацій - 0; пов'язана із земельними правовідносинами – 4; пов'язана із вугільною промисловістю – 1.

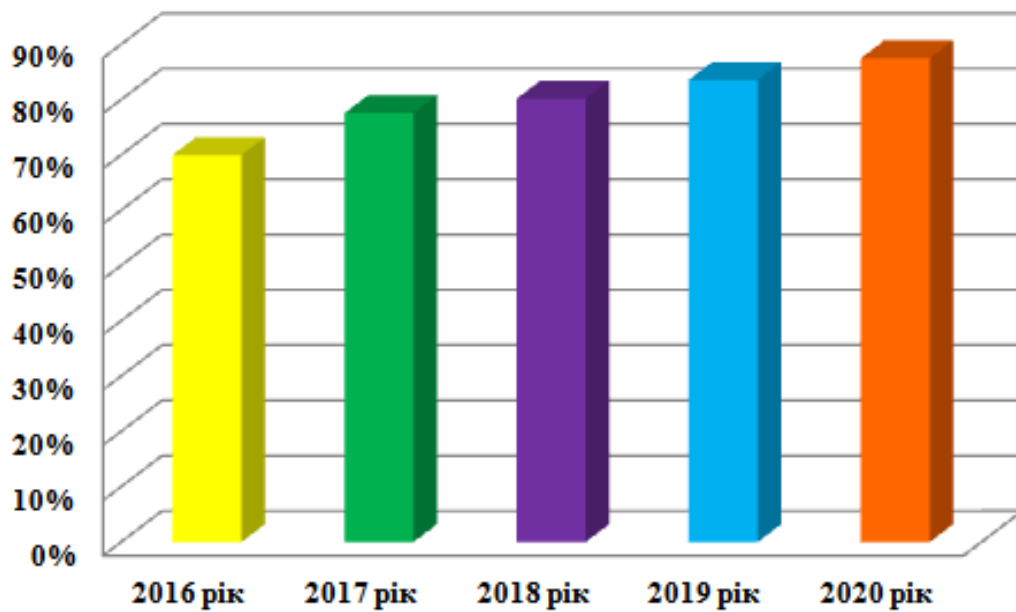
Діаграма 1

Кількість закінчених проваджень про кримінальні правопорушення, учинені організованими групами та злочинними організаціями, правоохоронними органами за 2016-2020 роки.

Таким чином, за останні п'ять років відбувається негативна динаміка стану організованої злочинності, яка має тенденцію до щорічного збільшення. Якісна характеристика організованої злочинності як структурна частина загальної кількості злочинності складає взагалі невелику частку. Так, у 2016 році питома вага організованої злочинності склала 0,02 % від загальної кількості вчинених кримінальних правопорушень; у 2017 році питома вага ОГ та ЗО склала 0,04 %; у 2018 році питома вага склала 0,06 %, у в 2019 році – 0,07 %, у 2020 році питома вага організованої злочинності склала вже – 0,1%. На фоні загального зниження рівня злочинності у 2018-2020 роках рівень організованої злочинності збільшився. Це стосується як самих груп, так і кількості їх учасників. Відсоток організованої злочинності є невеликим, порівняно, наприклад, зі злочинами проти власності, питома вага якої за вказаний період складала 68 - 58 % від загальної кількості вчинених кримінальних правопорушень. Однак, організована злочинність несе в собі в рази більший ступінь суспільної небезпеки ніж інші види злочинності, а з урахуванням щорічної негативної динаміки прогнози щодо збільшення рівня організованої злочинності.

Виявлення груп з ознаками організованої злочинності в більшій ступені припадає на органи Національної поліції України (ОВС). Так, у 2016 році на частку виявлених припало – 70% від загальної кількості; у 2017 – 77,6%; у 2018 – 80,2%; у 2019 – 83,6%; у 2020 році цей показник склав уже – 87,5 %. Таким чином ми бачимо поступове щорічне збільшення кількості розкритих та розслідуваних кримінальних правопорушень, вчинених у складі організованої злочинності.

З метою недопущення повернення рівня організованої злочинності 90-х років необхідні дієві заходи протидії організований злочинності.

Діаграма 2

Відсоткове співвідношення виявлених груп з ознаками організованої злочинності Національною поліцією України (ОВС) за 2016-2020 роки.

2. СТАТИСТИЧНІ ДАННІ ЩОДО СТАНУ РОЗСЛІДУВАННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ

За 2016 рік закінчено кримінальних проваджень по кримінальним правопорушенням, вчинених організованими групами та злочинними організаціями – 136, за статтями: ст. 255 КК Створення злочинної організації – 4; ст. 257 КК Бандитизм – 9; ст. 115 КК Умисне вбивство – 4; ст. 187 КК Розбій – 97; ст. 186 КК Грабіж – 19; ст. 189 КК Вимагання – 16, в тому числі одне вчинене організованою групою; ст. ст. 262, 263 КК Незаконний обіг зброї – 18; ст. ст. 305 – 335 КК Кримінальні правопорушення у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів – 157; ст. 185 Крадіжка – 193; ст. 191 КК Привласнення, розтрата майна або заволодіння ним, шляхом зловживання службовим становищем – 14; ст. 204 КК Незаконне виготовлення, зберігання, збут або транспортування з метою збуту підакцизних товарів – 14; ст. 209 КК Легалізація (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом – 18; ст. 212 КК Ухилення від сплати податків, зборів (обов'язкових платежів) – 8, ст. 368 КК Прийняття пропозиції, обіцянки або отримання неправомірної вигоди - 18.

У 2017 році закінчено кримінальних проваджень по кримінальним правопорушенням, вчинених організованими групами та злочинними організаціями – 210, за статтями: ст. 255 КК Створення злочинної організації – 5; ст. 257 КК Бандитизм – 14; ст. 115 КК Умисне вбивство – 2; ст. 187 КК Розбій – 81, в тому числі вчинений злочинною організацією - 4; ст. 186 КК Грабіж – 49; ст. 189 КК Вимагання – 21; ст. ст. 262, 263 КК Незаконний обіг зброї – 12; ст. ст. 305 – 327 КК Кримінальні правопорушення у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів – 339, в тому числі членами злочинної організації - 17; ст. 185 Крадіжка – 202, ст. 191 КК Привласнення, розтрата майна або заволодіння ним, шляхом зловживання службовим становищем – 34; ст. 204 КК Незаконне виготовлення, зберігання, збут або транспортування з метою збуту підакцизних товарів – 48; ст. 209 КК Легалізація (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом – 6; ст. 212 КК Ухилення від сплати податків, зборів (обов'язкових платежів) – 6, ст. 368 КК Прийняття пропозиції, обіцянки або отримання неправомірної вигоди - 7.

У 2018 році закінчено кримінальних проваджень по кримінальним правопорушенням, вчинених організованими групами та злочинними організаціями – 288, за статтями: ст. 255 КК Створення злочинної організації – 11; ст. 257 КК Бандитизм – 20; ст. 115 КК Умисне вбивство – 16; ст. 187 КК Розбій – 77, в тому числі вчинений злочинною організацією - 4; ст. 186 КК Грабіж – 5; ст. 189 КК Вимагання – 45, в тому чи-

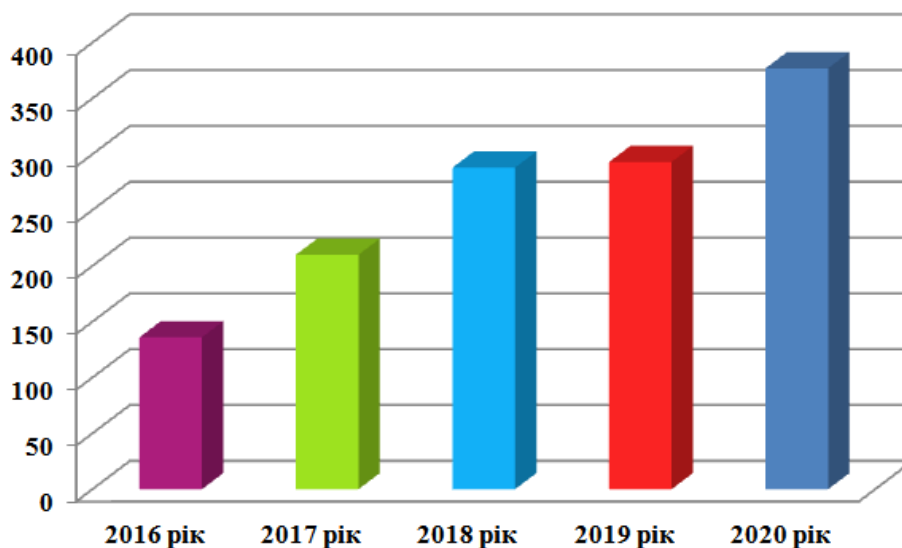
слі одне вчинене організованою групою - 1; ст. ст. 262, 263 КК Незаконний обіг зброї – 26, у тому числі вчинені у складі злочинної організації - 3; ст. ст. 305 – 327 КК Кримінальні правопорушення у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів – 743, в тому числі членами злочинної організації – 34; ст. 185 Крадіжка – 139, ст. 191 КК Привласнення, розтрата майна або заволодіння ним, шляхом зловживання службовим становищем – 221; ст. 204 КК Незаконне виготовлення, зберігання, збут або транспортування з метою збуту підакцизних товарів – 44; ст. 209 КК Легалізація (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом – 12; ст. 212 КК Ухилення від сплати податків, зборів (обов'язкових платежів) – 7, ст. 368 КК Прийняття пропозиції, обіцянки або отримання неправомірної вигоди - 6.

У 2019 році закінчено кримінальних проваджень по кримінальним правопорушенням, вчинених організованими групами та злочинними організаціями – 293, за статтями: ст. 255 КК Створення злочинної організації – 14; ст. 257 КК Бандитизм – 5; ст. 115 КК Умисне вбивство – 3; ст. 187 КК Розбій – 45, в тому числі вчинений злочинною організацією - 3; ст. 186 КК Грабіж – 55; ст. 189 КК Вимагання – 58, в тому числі одне вчинене організованою групою - 5; ст. ст. 262, 263 КК Незаконний обіг зброї – 9; ст. ст. 305 – 327 КК Кримінальні правопорушення у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів – 818, в тому числі членами злочинної організації – 75, у тому числі у складі злочинної організації - 52; ст. 185 Крадіжка – 179, ст. 191 КК Привласнення, розтрата майна або заволодіння ним, шляхом зловживання службовим становищем – 85; ст. 204 КК Незаконне виготовлення, зберігання, збут або транспортування з метою збуту підакцизних товарів – 44; ст. 209 КК Легалізація (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом – 8; ст. 212 КК Ухилення від сплати податків, зборів (обов'язкових платежів) – 10, ст. 368 КК Прийняття пропозиції, обіцянки або отримання неправомірної вигоди - 71.

У 2020 році закінчено кримінальних проваджень по кримінальним правопорушенням, вчинених організованими групами та злочинними організаціями – 377, за статтями: ст. 255 КК Створення злочинної організації – 20; ст. 257 КК Бандитизм – 17; ст. 115 КК Умисне вбивство – 3; ст. 187 КК Розбій – 55, в тому числі вчинений злочинною організацією - 2; ст. 186 КК Грабіж – 123; ст. 189 КК Вимагання – 46; ст. ст. 262, 263, 263-1 КК Незаконний обіг зброї – 77; в тому числі одне вчинене організованою групою - 4; ст. ст. 305 – 327 КК Злочини у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів – 1191, у тому числі у складі злочинної організації - 138; ст. 185 Крадіжка – 144, ст. 191 КК Привласнення, розтрата майна або заволодіння ним, шляхом зловживання службовим становищем – 160; ст. 204 КК Незаконне виго-

товлення, зберігання, збут або транспортування з метою збуту підакцизних товарів – 66; ст. 209 КК Легалізація (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом – 37; ст. 212 КК Ухилення від сплати податків, зборів (обов’язкових платежів) – 3, ст. 368-370 КК Прийняття пропозиції, обіцянки або отримання неправомірної вигоди - 32.

У червні 2020 року було прийнято Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо відповідальності за злочини, вчинені злочинною спільнотою» метою якого є «припинення діяльності злочинних спільнот, учасників таких спільнот, притягнення до кримінальної відповідальності «злочинців у законі», а також інших учасників злочинних спільнот та осіб, причетних до створення та функціонування злочинних спільнот». Аналізуючи показники щодо обліку кримінальних правопорушень, передбачених ст.255-1, 255-2 та 255-3 КК України, що були встановлені вказаним Законом, можна спостерігати, що за понад пів року дії правових норм таких проваджень досить небагато, при цьому до суду з обвинувальним актом спрямовано лише одне провадження за ст.255-3 КК України. Так за 2020 рік та січень 2021 року показники мали такий вигляд: за ст.255-1 КК України – обліковано 38 кримінальних правопорушень, вручено 6 повідомлень про підозру та складено 0 обвинувальних актів за 2020 рік та 11, 5, 0 за січень 2021 року відповідно; за ст.255-2 КК України – 2, 0, 0 за 2020 рік та 0, 0, 0 за січень 2021 року; за ст.255-3 КК України – 3, 2, 1 за 2020 рік та 2, 1, 0 за січень 2021 року.

Діаграма 3.

Співвідношення кількісних показників облікованих організованих груп та злочинних організацій за період 2016-2020 роки.

Таким чином ми можемо побачити як за останні чотири роки змінився розподіл вчинюваних злочинів організованими групами та злочинними організаціями. Так, найменшу кількість склали злочини за ст. 255 КК, позитивну динаміку можемо спостерігати розбійних нападів, а от щодо вима-

гання, та незаконного поводження зі зброєю, то навпаки невелике збільшення. Однак, найбільша кількість вчинюваних злочинів ОГ та ЗО – це злочини пов'язані з незаконним обігом наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів. Тож, ми можемо побачити, що на відміну від попередніх років організована злочинність трансформувалась з насильницької, агресивно-насильницької, корисливо-насильницької до злочинності в економічній, промисловій сферах та найбільшу кількість складає участь та контроль, отримання значної частки прибутку від наркобізнесу.

Також, можна зазначити збільшення кількості злочинів проти господарської діяльності (ст. ст. 204, 209, 212 КК), що говорить про трансформацію організованої злочинності в економічну злочинність. Дослідивши результати статистичних даних, розподіл вчинених злочинів у складі ОГ та ЗО, з урахуванням динаміки необхідно проводити заходи протидії організованій злочинності.

Цифрова економіка активно працює майже у всіх сферах життєдіяльності, зокрема у хмарних технологіях, Інтернет-банкінгу, у сфері придбання товарів з використанням смартфона, он-лайн консультації тощо. Наявна нормативна база не може забезпечити належний рівень протидії технологічним злочинам. На цьому тлі чисельність скоєних злочинів у сфері ІТ-технологій постійно зростає. Враховуючи викладене, видається доцільним сконцентрувати увагу на таких актуальних питаннях комплексної протидії організованій злочинності у сфері цифрової економіки. Спільний характер проблем протидії злочинності у сфері цифрової економіки як в Україні, так і за кордоном дозволяє зробити висновок про необхідність акумуляції та аналізу позитивного досвіду зарубіжних країн у цій площині. Злочинність у сфері цифрової економіки має транскордонний характер, а тому заходи щодо протидії такій злочинності передбачають налагодження, перш за все, ефективного міжнародного співробітництва організаційно-правового та технічного характеру. До ефективних засобів протидії злочинності у сфері цифрової економіки можна віднести: перманентну модернізацію програмного забезпечення комп'ютерних систем правоохоронних органів; суцільну інтеграцію заходів посилення інформаційної безпеки на основі новітніх розробок та впровадження сучасних систем захисту інформації; створення відповідної нормативно-правової бази, здатної забезпечити протидію сучасним кіберзагрозам.

За останні роки в світі гостро стоїть питання протидії кіберзлочинності. Оскільки, як ми могли побачити, КК України у розділі XVI Злочини у сфері використання електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів), систем та комп'ютерних мереж і мереж електрозв'язку (ст. ст. 361-363-1 КК) не передбачено ознака вчинення злочинів організованими групами або злочинними організаціями, тому статистичні данні відсутні, тому зазначити який стан кіберзлочинності вчинених ОГ або ЗГ не можливо.

3. ПОНЯТТЯ ОРГАНІЗОВАНОЇ ЗЛОЧИННОСТІ ТА КРИМІНАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ОСОБЛИВУ ФОРМУ СПІВУЧАСТІ

Визначення організованої злочинності наведено в Законі України «Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю», і визначено як сукупність кримінальних правопорушень, що вчиняються у зв'язку з створенням та діяльністю організованих злочинних угруповань.

В КК України визначення організованої групи як форми співучасті надано в ч. 3 статті 28 КК України. Так, кримінальне правопорушення визнається вчиненим організованою групою, якщо в його готуванні або вчиненні брали участь декілька осіб (три і більше), які попередньо зорганізувалися у стійке об'єднання для вчинення цього та іншого (інших) кримінальних правопорушень, об'єднаних єдиним планом з розподілом функцій учасників групи, спрямованих на досягнення цього плану, відомого всім учасникам групи.

В Загальній частині КК України, окрім визначення та обтяжуючих обставин, вказується на пом'якшуючі обставини та обставини, які виключають кримінальну протиправність діяння, як-от: вимушене заподіяння шкоди правоохоронюваним інтересам особою, яка відповідно до закону виконувала спеціальне завдання, беручи участь в організованій групі чи злочинній організації з метою попередження чи розкриття їх кримінально протиправної діяльності (ст. 43 КК України).

Так, особа, зазначена у ч. 1 ст. 43 КК України, підлягає кримінальній відповідальності лише за вчинення у складі організованої групи чи злочинної організації особливо тяжкого злочину, вчиненого умисно і поєднаного з насильством над потерпілим, або тяжкого злочину, вчиненого умисно і пов'язаного з спричиненням тяжкого тілесного ушкодження потерпілому або настанням інших тяжких або особливо тяжких наслідків.

Також в КК України визначаються обставини, які пом'якшують покарання, визначені п. 9 ч. 1 ст. 66 КК України, а саме: виконання спеціального завдання з попередження чи розкриття злочинної діяльності організованої групи чи злочинної організації, поєднане з вчиненням кримінального правопорушення у випадках, передбачених КК України.

Пленум Верховного Суду у Постанові «Про практику розгляду судами кримінальних справ про злочини, вчинені стійкими злочинними об'єднаннями», у п. 9, надає визначення організованої групи (ч. 3 ст. 28), під якою «... належить розуміти внутрішньо стійке об'єднання

трьох і більше осіб, яке було попередньо утворене з метою вчинення ряду злочинів або тільки одного, який потребує ретельної довготривалої підготовки. Таку групу слід вважати утвореною з моменту досягнення її учасниками домовленості про вчинення першого злочину за наявності планів щодо подальшої спільної злочинної діяльності».

Визначення злочинної організації наведено у п. 10 зазначеної Постанови, відповідно до якого «Злочинна організація (ч. 4 ст. 28 КК) – це внутрішньо й зовнішньо стійке ієрархічне об'єднання трьох і більше осіб або двох і більше організованих груп (структурних частин), метою діяльності якого є вчинення тяжких або особливо тяжких злочинів чи тільки одного, що вимагає ретельної довготривалої підготовки, або керівництво чи координація злочинної діяльності інших осіб, або забезпечення функціонування як самої злочинної організації, так і інших злочинних груп».

Аналіз Особливої частини КК України.

Новою редакцією ст. 255 КК України визначено, що створення злочинної організації, керівництво такою організацією або її структурними частинами, – караються позбавленням волі на строк від семи до дванадцяти років з конфіскацією майна.

Об'єктом виступає громадська безпека.

З об'єктивної сторони злочин може виразитися у таких формах:

- 1) створення злочинної організації;
- 2) керівництво злочинною організацією;
- 3) керівництво структурними частинами злочинної організації.

Під *створенням злочинної організації* слід розуміти дії, спрямовані на виникнення злочинної організації. Особа, яка створила злочинну організацію, в майбутньому може й не бути її керівником чи учасником.

Частина 4 статті 28 КК України закріплює визначення *злочинної організації за наступними ознаками*:

1) кількісна ознака - п'ять і більше осіб, члени об'єднання або структурні частини об'єднання (*злочинна спільнота*);

2) стійкість;

3) ієрархічність – об'єктивна ознака;

4) спільність діяння всіх учасників злочинної організації для досягнення єдиної злочинної мети;

5) вчинення тяжких та особливо тяжких злочинів чи тільки одного, що вимагає ретельної довготривалої підготовки.

Стійкість організованої групи та злочинної організації полягає в їх здатності забезпечити стабільність і безпеку свого функціонування, тобто ефективно протидіяти факторам, що можуть їх дезорганізувати, як внутрішнім (наприклад, невизнання авторитету або наказів керівни-

ка, намагання окремих членів об'єднання відокремитись чи вийти з нього), так і зовнішнім (недотримання правил безпеки щодо дій правоохоронних органів, діяльність конкурентів по злочинному середовищу тощо). На здатність об'єднання протидіяти внутрішнім дезорганізуючим факторам указують, зокрема, такі ознаки: стабільний склад, тісні стосунки між його учасниками, їх централізоване підпорядкування, єдині для всіх правила поведінки, а також наявність плану злочинної діяльності і чіткий розподіл функцій учасників щодо його досягнення. Ознаками зовнішньої стійкості злочинної організації можуть бути встановлення корупційних зв'язків в органах влади, наявність каналів обміну інформацією щодо діяльності конкурентів по злочинному середовищу, створення нелегальних (тіньових) страхових фондів та визначення порядку їх наповнення й використання тощо (*п. 11 ППВСУ від 23.12.2005 № 13*).

Окрім цього, ст. 27 КК України закріплює визначення *організатора організованої групи*. Стаття 30 КК України визначає кримінальну відповідальність організатора та учасників організованої групи або злочинної організації. Пункт 2 ч. 1 ст. 67 КК України визначає вчинення кримінального правопорушення групою осіб за попередньою змовою як обтяжуючу обставину, яка обов'язково враховується судом при призначенні покарання. Натомість, вчинення кримінального правопорушення злочинною організацією, окремо не визначено як обтяжуючу обставину. За вчинення кримінального правопорушення в складі злочинної організації передбачено кримінальну відповідальність за ст. 255 КК України.

Організація вчинення злочину (злочинів) може полягати в залученні співучасників усіх видів (виконавців, пособників, підбурювачів, інших організаторів) або лише одного з них (наприклад, виконавців) і здійснюватись у формі наказу, угоди, прохання, підкупу, доручення, замовлення тощо. Мета зберегти єдність співучасників для подальшої злочинної діяльності при цьому не ставиться.

Керування підготовкою злочину (злочинів) виявляється у спрямуванні дій виконавця, пособника, підбурювача на готування до одного чи декількох злочинів, а саме на:

- замовлення злочину;
- підшукування або пристосування засобів або знарядь його вчинення;
- залучення співучасників, інструктування їх щодо виконання відповідних злочинних діянь;
- усунення перешкод та інше умисне створення умов для вчинення злочину, зокрема розроблення заходів щодо нейтралізації діяльності правоохоронних органів (організація підкупу працівника такого органу, застосування насильства до нього або його близьких, усунення з посади

чи інше блокування його діяльності, яка може перешкодити реалізації злочинних намірів);

- визначення місць переховування співучасників після вчинення злочину та його знарядь, а також предметів, здобутих злочинним шляхом, тощо (п. 3 ППВСУ від 23.12.2005 № 13).

За особливостями конструкції злочин з усіченим складом, так як вважається закінченим з моменту вчинення одного із діянь, передбачених диспозицією ч. 1 ст. 255 КК.

Суб'єкт – загальний: фізична, осудна особа, яка досягла 16 річного віку. Особа віком від 14 до 16 років може нести відповідальність лише за окремі злочини, вчинені у складі такої організації (наприклад, за розбійний напад та інші кримінальні правопорушення). Крім того, кваліфікуючою ознакою передбаченого ч. 3 ст. 255 передбачено вчинення діяння службовою особою.

Суб'єктивна сторона характеризується прямим умислом. При цьому законодавець не передбачає спеціальної мети створення, керівництво злочинною спільнотою або злочинною організацією. Мотив, мета на кваліфікацію за ст. 255 КК не впливають. Однак, знову необхідно звернутись до ст. 28 КК та мети – вчинення тяжких та особливо тяжких злочинів.

Кваліфікуючими ознаками ст. 255 КК є:

Частина 2. Участь у злочинній організації. Яка передбачає перебування в складі злочинної організації. Особа стає учасником злочинної організації з моменту її утворення або з того моменту, коли інші учасники дали свою згоду на прийняття його в склад злочинної організації або спільноти. Участь означає, що особа буде виконувати діяння в інтересах такої групи за участі інших учасників або самостійно.

Частина 3. Дії, передбачені частинами першою або другою цієї статті, вчинені службовою особою з використанням службового становища. *Службовими особами* є особи, які постійно, тимчасово чи за спеціальним повноваженням здійснюють функції представників влади чи місцевого самоврядування, а також постійно чи тимчасово обіймають в органах державної влади, органах місцевого самоврядування, на підприємствах, в установах чи організаціях посади, пов'язані з виконанням організаційно-розпорядчих чи адміністративно-господарських функцій, або виконують такі функції за спеціальним повноваженням, яким особа наділяється повноважним органом державної влади, органом місцевого самоврядування, центральним органом державного управління із спеціальним статусом, повноважним органом чи повноважною службовою особою підприємства, установи, організації, судом або законом (ч. 3 ст. 18 КК України).

Частина 4. Створення злочинної спільноти, тобто об'єднання двох чи більше злочинних організацій, керівництво такою спільнотою. В диспозиції статті не дається конкретне визначення злочинної спільноти. Однак, згідно ч. 4 ст. 28 КК об'єднання двох і більше організованих груп або структурних частин.

Частина 5. Дії, спрямовані частинами першою, другою або четвертою цієї статті, вчинені особою, яка здійснює злочинний вплив або є особою, яка перебуває у статусі суб'єкта підвищеного злочинного впливу, у тому числі у статусі «вора в законі».

Згідно приміток 1 та 2 до ст.255 КК України під «злочинним впливом» у цій статті та статтях 255¹, 255³ цього Кодексу слід розуміти будь-які дії особи, яка завдяки авторитету, іншим особистим якостям чи можливостям сприяє, спонукає, координує або здійснює інший вплив на злочинну діяльність, організовує або безпосередньо здійснює розподіл коштів, майна чи інших активів (доходів від них), спрямованих на забезпечення такої діяльності; а під «особою, яка перебуває у статусі суб'єкта підвищеного злочинного впливу, у тому числі у статусі «вора в законі»», у цій статті та статтях 255¹, 255³ цього Кодексу слід розуміти особу, яка завдяки авторитету, іншим особистим якостям чи можливостям здійснює злочинний вплив і координує злочинну діяльність інших осіб, які здійснюють злочинний вплив.

Частина 6. Зазначена заохочувальна норма (спеціальне звільнення від кримінальної відповідальності). Звільняється від кримінальної відповідальності особа, крім організатора або керівника злочинної організації, за вчинення злочину, передбаченого частиною другою або третьою цієї статті, якщо вона до повідомлення їй про підозру у вчиненні цього злочину добровільно повідомила про створення злочинної організації або участь у ній та активно сприяла її розкриттю.

Умовами звільнення від кримінальної відповідальності в диспозиції ст. 255 зазначено до повідомлення про підозру добровільно повідомила:

- про створення злочинної організації;
- про участь в злочинній організації;
- активна участь у розкритті.

Стаття 255¹ «Встановлення або поширення злочинного впливу» передбачає відповідальність за «умисне встановлення або поширення в суспільстві злочинного впливу за відсутності ознак, зазначених у частині п'ятій статті 255 цього Кодексу» (ч. 1), та «ті самі дії, вчинені повторно або в ізоляторах тимчасового тримання, слідчих ізоляторах чи установах виконання покарань» (ч. 2), а також за «дії, передбачені частиною першою або другою цієї статті, вчинені особою, яка перебуває у

статусі суб'єкта підвищеного злочинного впливу, у тому числі у статусі «вора в законі» (ч. 3).

Стаття 255² «Організація, сприяння у проведенні або участь у злочинному зібранні (сходці)» передбачає відповідальність за «організацію або сприяння у проведенні злочинного зібрання (сходки) представників злочинних організацій або організованих груп, або осіб, які здійснюють злочинний вплив, для планування вчинення одного або більше злочинів, матеріального забезпечення чи координації злочинної діяльності, у тому числі розподілу доходів, одержаних злочинним шляхом, або сфер злочинного впливу, а також участь у такому зібранні (сходці), у тому числі з використанням засобів зв'язку».

Стаття 255³ «Звернення за застосуванням злочинного впливу» передбачає відповідальність за «звернення до особи, яка завідомо для винного може здійснювати злочинний вплив, зокрема до особи, яка перебуває у статусі суб'єкта підвищеного злочинного впливу, у тому числі у статусі «вора в законі», з метою застосування нею такого впливу».

Відповідно до ч. 2 ст. 255² особа звільняється від кримінальної відповідальності, крім організатора злочинного зібрання (сходки), за вчинення злочину, передбаченого ч. 1 ст. 255², якщо вона до повідомлення їй про підозру у вчиненні цього злочину добровільно повідомила про цей злочин, а також активно сприяла його розкриттю.

В Розділі I «Злочини проти основ Національної безпеки України» – 2 склади:

ч. 3 ст. 109 КК – Дії, передбачені частиною другою цієї статті, вчинені особою, яка є представником влади, або повторно, або **організованою групою**, або з використанням засобів масової інформації;

ч. 4 ст. 110² – Дії, передбачені частинами першою або другою цієї статті, вчинені **організованою групою** чи в особливо великому розмірі, або якщо вони призвели до інших тяжких наслідків.

В Розділі II «Кримінальні правопорушення проти життя та здоров'я особи» 1 склад:

ч. 2 ст. 129 – Те саме діяння, вчинене **членом організованої групи** або з мотивів расової, національної чи релігійної нетерпимості.

В Розділі III «Кримінальні правопорушення проти волі, честі та гідності особи» 4 склади:

ч. 3 ст. 146 КК – Діяння, передбачені частинами першою або другою цієї статті, вчинені **організованою групою**, або такі, що спричинили тяжкі наслідки;

ч. 3 ст. 149 КК – Дії, передбачені частиною першою або другою цієї статті, вчинені щодо неповнолітнього його батьками, усиновителями, опікунами чи піклувальниками, або вчинені щодо малолітнього, або

організованою групою, або поєднані з насильством, небезпечним для життя або здоров'я потерпілого чи його близьких, або з погрозою застосування такого насильства, або якщо вони спричинили тяжкі наслідки;

ч. 3 ст. 150 КК – Дії, передбачені частинами першою або другою цієї статті, вчинені **організованою групою**;

ч. 3 ст. 150¹ КК – Дії, передбачені частинами першою або другою цієї статті, вчинені **організованою групою**, а також якщо внаслідок таких дій дитині спричинені середньої тяжкості чи тяжкі тілесні ушкодження.

В Розділі V «Кримінальні правопорушення проти виборчих, трудових та інших особистих прав і свобод людини і громадянина» 4 склади:

ч. 4 ст. 159¹ КК – Дії, передбачені частиною другою цієї статті, вчинені за попередньою змовою групою осіб, **організованою групою** або поєднані з вимаганням внеску чи фінансової (матеріальної) підтримки у здійсненні передвиборної агітації чи агітації референдуму;

ч. 3 ст. 161 КК – Дії, передбачені частинами першою або другою цієї статті, які були вчинені **організованою групою осіб** або спричинили тяжкі наслідки;

ч. 3 ст. 176 КК – Дії, передбачені частинами першою або другою цієї статті, вчинені службовою особою з використанням службового становища або **організованою групою**, або якщо вони завдали матеріальної шкоди в особливо великому розмірі;

ч. 3 ст. 177 КК – Дії, передбачені частинами першою або другою цієї статті, вчинені службовою особою з використанням службового становища або **організованою групою**, або якщо вони завдали матеріальної шкоди в особливо великому розмірі.

В Розділі VI «Кримінальні правопорушення проти власності» 6 складів кримінальних правопорушень:

ч. 5 ст. 185 КК – Крадіжка, вчинена в особливо великих розмірах або **організованою групою**;

ч. 5 ст. 186 КК – Грабіж, вчинений в особливо великих розмірах або **організованою групою**;

ч. 4 ст. 187 – Розбій, спрямований на заволодіння майном у великих чи особливо великих розмірах або вчинений **організованою групою**, або поєднаний із заподіянням тяжких тілесних ушкоджень;

ч. 4 ст. 189 КК – Вимагання, що завдало майнової шкоди в особливо великих розмірах, або вчинене **організованою групою**, або поєднане із заподіянням тяжкого тілесного ушкодження;

ч. 4 ст. 190 КК – Шахрайство, вчинене в особливо великих розмірах або **організованою групою**;

ч. 5 ст. 191 КК – Дії, передбачені частинами першою, другою, третьою або четвертою цієї статті, якщо вони вчинені в особливо великих розмірах або **організованою групою**.

В Розділі VII «Кримінальні правопорушення проти господарської діяльності» 7 складів кримінальних правопорушень:

ч. 3 ст. 199 КК – Дії, передбачені частинами першою або другою цієї статті, вчинені **організованою групою** чи в особливо великому розмірі;

ч. 3 ст. 201¹ КК – Дії, передбачені частинами першою або другою цієї статті, вчинені **організованою групою** чи в особливо великому розмірі;

ч. 3 ст. 206 КК – Протидія законній господарській діяльності, вчинена **організованою групою**, або службовою особою з використанням службового становища, або поєднана з насильством, небезпечним для життя чи здоров'я, або така, що заподіяла велику шкоду чи спричинила інші тяжкі наслідки;

ч. 3 ст. 209 КК – Дії, передбачені частиною першою або другою цієї статті, вчинені **організованою групою** або в особливо великому розмірі;

ч. 3 ст. 224 КК – Дії, передбачені частинами першою або другою цієї статті, якщо вони вчинені **організованою групою** або якщо вони завдали особливо великої матеріальної шкоди;

ч. 3 ст. 229 КК – Дії, передбачені частинами першою або другою цієї статті, вчинені службовою особою з використанням службового становища або **організованою групою**, або якщо вони завдали матеріальної шкоди в особливо великому розмірі;

ч. 4 ст. 232¹ КК – Дії, передбачені частинами першою - третьою цієї статті, якщо вони вчинені **організованою групою**.

В Розділі IX «Кримінальні правопорушення проти громадської безпеки» 4 склади кримінальних правопорушень:

ст. 255 КК – Створення, керівництво злочинною спільнотою або злочинною організацією, а також участь у ній;

ч. 3 ст. 258⁵ КК – Дії, передбачені частинами першою або другою цієї статті, вчинені **організованою групою** чи в особливо великому розмірі, або якщо вони призвели до інших тяжких наслідків;

ч. 3 ст. 262 КК – Дії, передбачені частинами першою чи другою цієї статті, якщо вони вчинені **організованою групою**, розбій з метою викрадення вогнепальної зброї (крім гладкоствольної мисливської), бойових припасів, вибухових речовин або радіоактивних матеріалів, а також вимагання цих предметів, поєднане з насильством, небезпечним для життя і здоров'я;

ч. 3 ст. 263¹ КК – Дії, передбачені частинами першою або другою цієї статті, вчинені **організованою групою**.

В Розділі XI «Кримінальні правопорушення проти безпеки руху та експлуатації транспорту» 4 склади кримінальних правопорушень:

ч. 3 ст. 278 КК – Дії, передбачені частинами першою або другою цієї статті, вчинені **організованою групою** або поєднані з насильством, небезпечним для життя чи здоров'я потерпілого, або такі, що спричинили загибель людей чи інші тяжкі наслідки;

ч. 3 ст. 280 КК – Дії, передбачені частинами першою або другою цієї статті, вчинені **організованою групою** або поєднані з насильством, небезпечним для життя чи здоров'я потерпілого, або такі, що спричинили загибель людей чи інші тяжкі наслідки;

ч. 3 ст. 289 КК – Дії, передбачені частинами першою або другою цієї статті, вчинені **організованою групою** або поєднані з насильством, небезпечним для життя чи здоров'я потерпілого, або з погрозою застосування такого насильства, або якщо предметом незаконного заволодіння є транспортний засіб, вартість якого у двісті п'ятдесят і більше разів перевищує неоподатковуваний мінімум доходів громадян;

ч. 3 ст. 292 КК – Дії, передбачені частинами першою або другою цієї статті, якщо вони спричинили загибель людей, інші нещасні випадки з людьми або призвели до аварії, пожежі, значного забруднення довкілля чи інших тяжких наслідків, або вчинені **організованою групою**.

Розділ XII «Кримінальні правопорушення проти громадського порядку та моральності» 2 склади кримінальних правопорушень:

ч. 2 ст. 302 КК – Ті самі дії, вчинені з метою наживи або особою, раніше судимою за це кримінальне правопорушення, або вчинені **організованою групою**;

ч. 3 ст. 303 КК – Дії, передбачені частиною першою або другою цієї статті, вчинені щодо неповнолітнього або **організованою групою**.

Розділ XIII «Кримінальні правопорушення у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів та інші кримінальні правопорушення проти здоров'я населення» 7 складів:

ч. 3 ст. 305 КК – Контрабанда наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів чи прекурсорів або фальсифікованих лікарських засобів, вчинена **організованою групою**, а також якщо предметом контрабанди були наркотичні засоби, психотропні речовини, їх аналоги чи прекурсори або фальсифіковані лікарські засоби в особливо великих розмірах;

ч. 3 ст. 307 КК – Дії, передбачені частинами першою або другою

цієї статті, вчинені **організованою групою**, а також якщо предметом таких дій були наркотичні засоби, психотропні речовини або їх аналоги в особливо великих розмірах, або вчинені із залученням малолітнього або щодо малолітнього;

ч. 3 ст. 308 КК – Дії, передбачені частинами першою або другою цієї статті, якщо вони вчинені в особливо великих розмірах, або **організованою групою**, розбій з метою викрадення наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів, а також вимагання цих засобів чи речовин, поєднане з насильством, небезпечним для життя і здоров'я;

ч. 3 ст. 311 КК – Дії, передбачені частиною першою, вчинені **організованою групою** або в особливо великих розмірах;

ч. 3 ст. 312 КК – Дії, передбачені частинами першою або другою цієї статті, вчинені **організованою групою** або в особливо великих розмірах, розбій з метою викрадення прекурсорів, а також їх вимагання, поєднане з насильством, небезпечним для життя і здоров'я;

ч. 3 ст. 313 КК – Дії, передбачені частинами першою або другою цієї статті, якщо вони вчинені **організованою групою** або з метою виготовлення особливо небезпечних наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів, розбій з метою викрадення обладнання, призначеного для виготовлення наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів, а також його вимагання, поєднане з насильством, небезпечним для життя і здоров'я;

ч. 4 ст. 321 КК – Дії, передбачені частиною першою або другою цієї статті, вчинені **організованою групою**, або якщо предметом таких дій були отруйні чи сильнодіючі речовини, що не є наркотичними або психотропними чи їх аналогами, або отруйні чи сильнодіючі лікарські засоби в особливо великих розмірах.

В Розділі XIV «Кримінальні правопорушення у сфері охорони державної таємниці, недоторканості державних кордонів, забезпечення призову та мобілізації» 3 склади кримінальних правопорушень:

ч. 3 ст. 332 КК – Дії, передбачені частиною першою або другою цієї статті, вчинені **організованою групою** або вчинені з корисливих мотивів;

ч. 3 ст. 332¹ КК – Дії, передбачені частиною першою або другою цієї статті, вчинені **організованою групою**;

ч. 2 ст. 333 КК – Те саме діяння, вчинене повторно або **організованою групою**.

В Розділі XV «Кримінальні правопорушення проти авторитету органів державної влади, органів місцевого самоврядування, об'єднань громадян та злочини проти журналістів» 4 склади кримі-

нальних правопорушень:

ч. 4 ст. 345 КК – Дії, передбачені частинами першою, другою або третьою цієї статті, вчинені організованою групою;

ч. 4 ст. 345¹ КК – Дії, передбачені частинами першою, другою або третьою цієї статті, вчинені організованою групою;

ч. 3 ст. 355 КК – Примушування до виконання чи невиконання цивільно-правових зобов'язань, вчинене організованою групою або поєднане з насильством, небезпечним для життя чи здоров'я, або таке, що завдало великої шкоди чи спричинило інші тяжкі наслідки;

ч. 3 ст. 359 КК – Дії, передбачені частиною першою або другою цієї статті, вчинені організованою групою або якщо вони заподіяли істотну шкоду охоронюваним законом правам, свободам чи інтересам окремих громадян, державним чи громадським інтересам або інтересам окремих юридичних осіб.

В Розділі XVII «Кримінальні правопорушення у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг» 3 склади кримінальних правопорушень:

ч. 2 ст. 368³ КК – Ті самі дії, вчинені повторно або за попередньою змовою групою осіб чи організованою групою;

ч. 2 ст. 368⁴ КК – Ті самі дії, вчинені повторно або за попередньою змовою групою осіб чи організованою групою;

ч. 4 ст. 369 КК – Діяння, передбачені частиною першою, другою або третьою цієї статті, якщо неправомірна вигода надавалася службовій особі, яка займає особливо відповідальне становище, або вчинені організованою групою осіб чи її учасником.

В Розділі XVIII «Кримінальні правопорушення проти правосуддя» одна стаття:

ст. 392 КК – Дії, що дезорганізують роботу установ виконання покарань.

В Розділі XX «Кримінальні правопорушення проти миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку» один склад кримінального правопорушення:

ч. 2 ст. 436¹ КК – Ті самі дії, вчинені особою, яка є представником влади, або вчинені повторно, або організованою групою, або з використанням засобів масової інформації [2].

Таким чином, аналіз диспозицій статей Кримінального кодексу України дає змогу зазначити, що Особлива частина КК України налічує всього 51 статтю, в якій, в якості кваліфікуючих ознак визначено організацію організованої групи, участь в такій групі, фінансування такої групи та інше. Окрім того, окремо закріплено два склади кримінальних правопорушень, які самостійно визначають створення злочинної органі-

зації, – ст. 255, 392 КК України. Найбільша кількість кваліфікуючих ознак організованої злочинності міститься в розділах: VII Кримінальні правопорушення проти господарської діяльності, XIII Кримінальні правопорушення у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів та інші кримінальні правопорушення проти здоров'я населення – по 7 статей; VI Кримінальні правопорушення проти власності – 6 статей.

Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо відповідальності за злочини, вчинені злочинною спільнотою» від 04.06.2020 року, № 671-IX КК України було внесене суттєві зміни до статті 255 «Створення, керівництво злочинною спільнотою або злочинною організацією, а також участь у ній»; доповнено ст. 255¹ «Встановлення або поширення злочинного впливу», ст. 255² «Організація, сприяння у проведенні або участь у злочинному зібранні (сходці)», ст. 255³ «Звернення за застосуванням злочинного впливу».

Аналіз вироків судів України дозволяє зазначити, що, наприклад при вчиненні кримінальних правопорушень, передбачених ч. 1 ст. 255, ч. 4 ст. 28, ч. 1 ст. 366, ч. 5 ст. 27, ч. 4 ст. 28, ч. 1 ст. 364 ч. 5 ст. 27, ч. 4 ст. 28, ч. 3 ст. 212 КК України **суть діяльності злочинного об'єднання** полягала в організації на території держави та забезпеченні чіткого функціонування схеми ввозу на митну територію України та реалізації у різних її регіонах не розмитнених нафтопродуктів без сплати до державного бюджету відповідних податків, зборів і платежів та документальному оформленні фіктивного вивезення нафтопродуктів за межі України; **мета злочинної організації** полягала в отриманні прибутків у вигляді сум несплачених до державного бюджету грошових коштів, які мали б бути сплачені в якості податків, обов'язкових зборів та платежів у випадку випуску імпортованих нафтопродуктів у вільний обіг на митній території України [Справа № 947/15030/20].

При вчиненні кримінальних правопорушень, передбачених ч. 1 ст. 255, ч. 2 ст. 321¹ КК України, метою діяльності даної злочинної організації, окрім організації незаконного виготовлення та збуту фальсифікованих лікарських препаратів, була також легалізація (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом [Справа № 761/15193/20].

4. СУБ'ЄКТИ БОРОТЬБИ ІЗ ЗЛОЧИННОЮ СПІЛЬНОТОЮ, А ТАКОЖ ОСОБАМИ, ЯКІ ПЕРЕБУВАЮТЬ У СТАТУСАХ ПІДВИЩЕНОГО ЗЛОЧИННОГО ВПЛИВУ

Правоохоронні органи є суб'єктами, що забезпечують реалізацію однієї з форм здійснення функцій держави – правоохоронну діяльність. Забезпечення проголошених Конституцією України прав і свобод людини, життя, здоров'я, честь, гідність, недоторканість та безпека якої є найвищою соціальною цінністю, багато в чому залежить саме від узгодженої діяльності правоохоронних органів.

Відповідно до абз.1 п. 1 ч. 1 ст. 2 Закону України «Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів» до правоохоронних органів відносяться «органи прокуратури, Національної поліції, служби безпеки, Військової служби правопорядку у Збройних Силах України, Національне антикорупційне бюро України, органи охорони державного кордону, органи доходів і зборів, органи і установи виконання покарань, слідчі ізолятори, органи державного фінансового контролю, рибоохорони, державної лісової охорони, інші органи, які здійснюють правозастосовні або правоохоронні функції». Як вбачається із визначення, система правоохоронних органів не обмежується перерахованими у цій нормі і їх ключовою ознакою є здійснення правозастосовних або правоохоронних функцій.

Формування системи правоохоронних органів, удосконалення способів та методик розкриття й розслідування кримінальних правопорушень, становлення оперативно-розшукової діяльності як самостійної галузі знань – все це тривалий у часі процес, що охоплює не один десяток років. Сьогодні сучасна наука й практика діяльності правоохоронних органів має ґрунтовні надбання, що іноді втрачають своє значення в сучасних умовах. Різкі зміни правил, за якими здійснюють свої повноваження працівники правоохоронних органів, формування іноді упередженої суспільної думки щодо їх функцій та якості виконання покладених на них обов'язків, створюють перешкоди для ефективної боротьби із кримінальними правопорушеннями, особливо тих, що вчиняються організованими групами чи злочинними організаціями. Одним із негативних чинників впливу як на ефективність роботи правоохоронних органів, так і на рівень довіри населення до них є організована злочинність, що сьогодні зрослась із політичною та економічною складовою управління державними процесами.

Враховуючи особливості державного управління в сфері правоохоронної діяльності та світові тенденції, сьогодні коло суб'єктів, що

здійснюють безпосередню боротьбу із організованою злочинністю або залучені чи можуть бути залучені до неї, досить широкий.

Так відповідно до ст. 5 Закону України «Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю» до системи органів, які здійснюють боротьбу з організованою злочинністю в Україні відносяться дві групи:

а) спеціально створені для боротьби з організованою злочинністю державні органи;

б) державні органи, які беруть участь у боротьбі з організованою злочинністю в межах виконання покладених на них інших основних функцій.

Інші спеціальні органи для боротьби з організованою злочинністю, відповідно до вимог законодавства можуть створюватись на постійній або тимчасовій основі в разі необхідності виключно Верховною Радою України.

В свою чергу до державних органів, спеціально створених для боротьби з організованою злочинністю, сьогодні належать фактично лише спеціальні підрозділи по боротьбі з корупцією та організованою злочинністю Служби безпеки України. Вимоги вказаного Закону щодо існування та діяльності іншого спеціально створеного державного органу - Координаційного комітету по боротьбі з корупцією і організованою злочинністю при Президенті України, по-перше, визнано неконституційними на підставі Рішення Конституційного Суду № 9-рп/2004 від 07.04.2004, а по-друге, Указ Президента України від 8 лютого 2005 року № 208/2005, яким було ліквідовано Координаційний комітет по боротьбі з корупцією і організованою злочинністю при Президентові України, з переданням його функцій, фінансового та матеріально-технічного забезпечення Раді національної безпеки і оборони України (далі – РНБО), також втратив силу згідно іншого Указу Президента України № 1084/2006 від 15.12.2006 року. Спеціальні підрозділи по боротьбі з організованою злочинністю Міністерства внутрішніх справ України було ліквідовано в 2015 році у відповідності до реформування органів внутрішніх справ та прийняття Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо реформування органів внутрішніх справ».

Відповідно до п. 8 ч. 1 ст. 4 Закону України «Про Раду національної безпеки і оборони України» РНБО «координує і контролює діяльність органів виконавчої влади з протидії корупції, забезпечення громадської безпеки та боротьби із злочинністю з питань національної безпеки і оборони». Згідно із ст.3 вищевказаного Закону України до функцій РНБО відносяться:

1) внесення пропозицій Президентові України щодо реалізації за-
сад внутрішньої і зовнішньої політики у сфері національної безпеки і
оборони;

2) координація та здійснення контролю за діяльністю органів ви-
конавчої влади у сфері національної безпеки і оборони у мирний час;

3) координація та здійснення контролю за діяльністю органів ви-
конавчої влади у сфері національної безпеки і оборони в умовах воєнно-
го або надзвичайного стану та при виникненні кризових ситуацій, що
загрожують національній безпеці України.

Відповідно до п.16 ч.1 ст.1 Закону України «Про національну без-
пеку України» під сектором безпеки і оборони розуміється «система ор-
ганів державної влади, Збройних Сил України, інших утворених відпо-
відно до законів України військових формувань, правоохоронних та ро-
звідувальних органів, державних органів спеціального призначення з
правоохоронними функціями, сил цивільного захисту, оборонно-
промислового комплексу України, діяльність яких перебуває під демок-
ратичним цивільним контролем і відповідно до Конституції та законів
України за функціональним призначенням спрямована на захист націо-
нальних інтересів України від загроз, а також громадяни та громадські
об'єднання, які добровільно беруть участь у забезпеченні національної
безпеки України». Згідно із п.17 ч.1 ст.1 цього Закону «сили безпе-
ки» - це «правоохоронні та розвідувальні органи, державні органи спе-
ціального призначення з правоохоронними функціями, сили цивільного
захисту та інші органи, на які Конституцією та законами України пок-
ладено функції із забезпечення національної безпеки України;

У відповідності до ст. 12 вказаного Закону Сектор безпеки і оборони
України «складається з чотирьох взаємопов'язаних складових: сили без-
пеки; сили оборони; оборонно-промисловий комплекс; громадяни та гро-
мадські об'єднання, які добровільно беруть участь у забезпеченні націо-
нальної безпеки». До його складу входять: Міністерство оборони України,
Збройні Сили України, Державна спеціальна служба транспорту, Мініс-
терство внутрішніх справ України, Національна гвардія України, Націо-
нальна поліція України, Державна прикордонна служба України, Державна
міграційна служба України, Державна служба України з надзвичайних си-
туацій, Служба безпеки України, Управління державної охорони України,
Державна служба спеціального зв'язку та захисту інформації України,
Апарат Ради національної безпеки і оборони України, розвідувальні орга-
ни України, центральний орган виконавчої влади, що забезпечує форму-
вання та реалізує державну військово-промислову політику.

Таким чином РНБО потенційно має можливості щодо координації,
сприяння боротьбі із злочинністю та виконання інших повноважень, що

належали до компетенції Координаційного комітету по боротьбі з корупцією і організованою злочинністю при Президенті України, проте в чинному законодавстві відсутня пряма вказівка про такі функції та повноваження.

Створений у жовтні 2019 року *Департамент стратегічних розслідувань* (далі – ДСР) *Національної поліції України* хоч і здійснює реалізацію повноважень Національної поліції України в частині боротьби з організованою злочинністю, проте не є спеціальним державним органом по боротьбі із організованою злочинністю, а отже й не має відповідних повноважень відповідно до Закону України «Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю»

До другої групи органів, що здійснюють боротьбу із організованою злочинністю – «державних органів, які беруть участь у боротьбі з організованою злочинністю в межах виконання покладених на них інших основних функцій», відповідно до ст. 5 Закону України «Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю» належать: органи Національної поліції; Служби безпеки України, (крім спеціально створених для боротьби з організованою злочинністю державні органи - спеціальних підрозділів по боротьбі з корупцією та організованою злочинністю Служби безпеки України); органи прокуратури України; органи доходів і зборів; органи Державної прикордонної служби України; органи державного фінансового контролю; органи і установи виконання покарань та слідчі ізолятори; розвідувальний орган Міністерства оборони України; Служба зовнішньої розвідки України; Національне антикорупційне бюро України.

З огляду такого переліку вбачається, що окремі правоохоронні органи чи центральні органи виконавчої влади із спеціальним статусом в ньому не зазначені, наприклад Державне бюро розслідувань або Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів (скорочено - Агентство з розшуку та менеджменту активів або АРМА).

Відповідно до Стратегії боротьби з організованою злочинністю, схваленої Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 16 вересня 2020 р. № 1126-р (далі – Стратегія) до системи інституційного забезпечення боротьби з організованою злочинністю відносяться кілька підсистем.

До підсистеми боротьби з організованою злочинністю належать:

- державні органи, основною функцією яких є боротьба з організованою злочинністю (спеціально визначений підрозділ у структурі Національної поліції та оперативні підрозділи СБУ);

- державні органи, що беруть участь у боротьбі з організованою

злочинністю в межах виконання покладених на них інших основних функцій (органи/підрозділи Національної поліції та СБУ, крім зазначених у попередньому абзаці, органи прокуратури, органи державного фінансового контролю, контролюючі органи (органи доходів і зборів), Державна прикордонна служба, Національна гвардія, органи та установи виконання покарань і слідчі ізолятори, Національне антикорупційне бюро, Державне бюро розслідувань, АРМА, розвідувальні органи, органи, що забезпечують формування та реалізацію державної політики з питань інформаційного суверенітету України тощо;

- державні органи, що сприяють боротьбі з організованою злочинністю (ДМС, Національний банк, Антимонопольний комітет, Фонд державного майна, інші державні органи, що здійснюють контроль за додержанням законодавства).

До підсистеми превенції організованої злочинності відносяться:

- органи підсистеми боротьби з організованою злочинністю;
- інші державні органи;
- інститути громадянського суспільства;
- наукове забезпечення у сфері боротьби з організованою злочинністю.

Аналізуючи законодавство, що регулює діяльність правоохоронних органів в сфері з організованою злочинністю слід зупинитися також на окремих підзаконних нормативно-правових актах, що стосуються взаємодії правоохоронних органів у цій сфері.

Так, спільним Наказом МВС та Центрального управління служби безпеки України № 317/235 від 10.06.2011 року «Про затвердження Інструкції про взаємодію правоохоронних органів у сфері боротьби з організованою злочинністю» визначались стратегічний та тактичний напрями взаємодії та її форми. Положення цього нормативно-правового акту містять низку ефективних форм та способів взаємодії та обміну інформацією між уповноваженими органами, що здійснюють боротьбу із організованою злочинністю, наприклад розроблення і реалізація спільних програм і планів, проведення узгоджених оперативно-розшукових, профілактичних та інших заходів, обмін оперативною інформацією, систематичний обмін узагальненою аналітичною інформацією щодо протиправної діяльності організованих груп, їх впливу на соціальні, економічні і політичні процеси в державі тощо.

Враховуючи слушність цього Наказу та зважаючи на те, що він хоча і не втратив чинності, але стосується двох суб'єктів взаємодії, один з яких ліквідовано, доцільним є його практичне застосування шляхом внесення до нього змін чи прийняття нового з розширенням кола суб'єктів взаємодії.

Для того щоб створити та забезпечувати ефективну співпрацю правоохоронних органів та максимально використовувати їх інституційний потенціал необхідно мати законодавче підґрунтя. З огляду нормативно-правових актів, що визначають та регулюють правові засади організації та діяльності відповідних державних правоохоронних органів або державних органів з правоохоронними функціями, можна констатувати наявність такої можливості (Див. Таблиця 4.1 Система основних суб'єктів боротьби з організованою злочинністю в Україні та їх функції). Фактично кожен такий нормативно-правовий акт має норми щодо співпраці та співробітництва з іншими державними та органами та недержавними інституціями. Проаналізуємо для прикладу кілька таких Законів України.

Прокуратура України становить єдину систему, яка в порядку, передбаченому Законом України «Про прокуратуру», здійснює встановлені Конституцією України функції з метою захисту прав і свобод людини, загальних інтересів суспільства та держави (стаття 1 Закону). Згідно п. 3 ч.1 ст. 2 Закону однією з основних функцій прокуратури відноситься нагляд за додержанням законів органами, що провадять оперативно-розшукову діяльність, дізнання, досудове слідство, в тому числі, що стосується боротьби з організованою злочинністю.

Одним із основних правоохоронних органів, що здійснює боротьбу із організованою злочинністю є *Національна поліція України* (далі – НПУ). Як можна побачити з аналізу статистичних даних більша частина розкритих та розслідувань кримінальних правопорушень, вчинених ОГ та ЗО (від 70 до 87,5%) припадає саме на НПУ. У відповідності до Закону України «Про Національну поліцію» це центральний орган виконавчої влади, який служить суспільству шляхом забезпечення охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки і порядку, до основних завдань якого відноситься надання поліцейських послуг у сферах: 1) забезпечення публічної безпеки і порядку; 2) охорони прав і свобод людини, а також інтересів суспільства і держави; 3) протидії злочинності; 4) надання в межах, визначених законом, послуг з допомоги особам, які з особистих, економічних, соціальних причин або внаслідок надзвичайних ситуацій потребують такої допомоги. Слідчі органів Національної поліції здійснюють досудове розслідування більшості, передбачених КК України кримінальних правопорушень, а підрозділи кримінальної та спеціальної поліції мають право здійснювати оперативно-розшукову діяльність. Статтями 4 та 5 Закону України «Про Національну поліцію» передбачено можливість міжнародного співробітництва та взаємодії з органами державної влади та органами місцевого самоврядування.

Служба безпеки України – це державний орган спеціального призначення з правоохоронними функціями, який забезпечує державну безпеку України. У відповідності до Закону України «Про Службу безпеки України» у межах визначеної законодавством компетенції до її завдань відносяться: 1) захист державного суверенітету, конституційного ладу, територіальної цілісності, економічного, науково-технічного і оборонного потенціалу України, законних інтересів держави та прав громадян від розвідувально-підривної діяльності іноземних спеціальних служб, посягань з боку окремих організацій, груп та осіб, а також забезпечення охорони державної таємниці; 2) попередження, виявлення, припинення та розкриття кримінальних правопорушень проти миру і безпеки людства, тероризму, корупції та організованої злочинної діяльності у сфері управління і економіки та інших протиправних дій, які безпосередньо створюють загрозу життєво важливим інтересам України. Слідчі органів безпеки здійснюють досудове розслідування кримінальних правопорушень проти основ національної безпеки України, пов'язаних з контрабандою, охороною державної таємниці тощо. Окремими оперативними підрозділами здійснюється оперативно-розшукова діяльність (контррозвідкою, військовою контррозвідкою, захисту національної державності, спеціальними підрозділами по боротьбі з корупцією та організованою злочинністю, оперативно-технічними, внутрішньої безпеки, оперативного документування, боротьби з тероризмом і захисту учасників кримінального судочинства та працівників правоохоронних органів), а також контррозвідувальна та розвідувальна діяльність в межах Законів України «Про розвідку» та «Про контррозвідувальну діяльність». Можливість співпраці з правоохоронними органами та іншими суб'єктами передбачено ст. 8 Закону України «Про Службу безпеки України» та ст.22-23 Закону України «Про розвідку».

Стаття 17 Закону України «Про організаційно-правові засади боротьби з організованою злочинністю» визначає взаємодію органів боротьби з організованою злочинністю. Так, у сфері боротьби з організованою злочинністю Головне управління по боротьбі з корупцією та організованою злочинністю Служби безпеки України взаємодіє з підрозділами органів Національної поліції, Національним банком України, Міністерством фінансів України, Міністерством зовнішніх економічних зв'язків України, центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику, Фондом державного майна України, Антимонопольним комітетом України, спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади у справах охорони державного кордону України та іншими міністерствами і відомствами.

Однак, в Проекті Закону про внесення змін до Закону України «Про Службу безпеки України» щодо удосконалення організаційно-правових засад діяльності Служби безпеки України пропонується виключити СБУ із Закону України «Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю». Таким чином буде ліквідовано спеціальні підрозділи СБУ по боротьбі з корупцією та організованою злочинністю. Натомість можливість протидіяти організованій та транснаціональній злочинності передбачено з позицій протидії розвідувально-підривній діяльності на шкоду Україні.

Державна прикордонна служба України (далі – ДПСУ), на яку покладаються завдання щодо забезпечення недоторканості державного кордону та охорони суверенних прав України в її прилеглий зоні та виключній (морській) економічній зоні. Згідно ст. 2 Закону України «Про державну прикордонну службу України» до основних функцій ДПСУ покладається:

- участь у боротьбі з організованою злочинністю та протидія незаконній міграції на державному кордоні України та в межах контрольованих прикордонних районів;

- участь у заходах, спрямованих на боротьбу з тероризмом, а також припинення діяльності незаконних воєнізованих або збройних формувань (груп), організованих груп та злочинних організацій, що порушили порядок перетинання державного кордону України.

Органи державної податкової служби України (далі – ОДПС). До повноважень податкової міліції згідно ст. 350.1.6. Податкового кодексу України відноситься, у разі виявлення фактів, що свідчать про організовану злочинну діяльність, або дій, що створюють умови для такої діяльності, направляє матеріали з цих питань відповідним спеціальним органам по боротьбі з організованою злочинністю.

Державне бюро розслідувань (далі - ДБР) є державним правоохоронним органом, на який покладаються завдання щодо запобігання, виявлення, припинення, розкриття та розслідування кримінальних правопорушень, віднесених до його компетенції. У відповідності до ст.5 Закону України «Про Державне бюро розслідувань» до його завдань відносяться «запобігання, виявлення, припинення, розкриття і розслідування:

1) кримінальних правопорушень, вчинених службовими особами, які займають особливо відповідальне становище відповідно до частини першої статті 9 Закону України «Про державну службу», особами, посади яких віднесено до першої - третьої категорій посад державної служби, суддями та працівниками правоохоронних органів, крім випадків, коли ці кримінальні правопорушення віднесено до підслідності детективів Національного антикорупційного бюро України;

2) кримінальних правопорушень, вчинених службовими особами Національного антикорупційного бюро України, заступником Генерального прокурора - керівником Спеціалізованої антикорупційної прокуратури або іншими прокурорами Спеціалізованої антикорупційної прокуратури, крім випадків, коли досудове розслідування цих злочинів віднесено до підслідності детективів підрозділу внутрішнього контролю Національного антикорупційного бюро України;

3) кримінальних правопорушень проти встановленого порядку несення військової служби (військових злочинів), крім кримінальних правопорушень, передбачених статтею 422 Кримінального кодексу України».

Згідно п. 2 ч.1 ст. 6 Закону до повноважень ДБР відносять здійснення інформаційно-аналітичних заходів щодо встановлення системних причин та умов проявів організованої злочинності та інших видів злочинності, протидію яким віднесено до компетенції Державного бюро розслідувань, вжиття заходів до їх усунення.

Статтею 22 вищевказаного Закону передбачено взаємодію ДБР з іншими державними органами до яких відносяться органи прокуратури, внутрішніх справ, Національне антикорупційне бюро України, Служба безпеки України, центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику, центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму, Національний банк України, Фонд державного майна України, Антимонопольний комітет України, органи Державної прикордонної служби та інші.

Національне антикорупційне бюро України (далі - Національне бюро) є державним правоохоронним органом, на який покладається попередження, виявлення, припинення, розслідування та розкриття корупційних правопорушень, віднесених до його підслідності, а також запобігання вчиненню нових. Згідно із абз. 2 ч.1 ст.1 Закону України «Про Національне антикорупційне бюро України» його завданням є «протидія кримінальним корупційним правопорушенням, які вчинені вищими посадовими особами, уповноваженими на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, та становлять загрозу національній безпеці, а також вжиття інших передбачених законом заходів щодо протидії корупції». Статті 19-1 та 19-2 зазначеного Закону передбачають взаємодію Національного бюро з органами внутрішніх справ, Служби безпеки України та іншими правоохоронними та державними органами.

Розвідувальний орган Міністерства оборони України, Служба розвідки України (далі - СЗРУ). Згідно п. 6 ст. 6 Закону України «Про розвідку» до основних функцій відноситься - брати участь у боротьбі з те-

роризмом, протидії розвідувально-підривної діяльності проти України, транснаціональній організованій злочинності та іншій злочинній діяльності, що становлять зовнішню загрозу національній безпеці України.

Органи і установи виконання покарань та слідчі ізолятори. Відповідно до ст. 160 Кримінально-виконавчого кодексу України чоловіки, які раніше двічі в будь-якій послідовності були засуджені до позбавлення волі за створення злочинної організації утримуються у виправних колоніях максимального рівня безпеки.

Відповідно до ст. 18. Закону України «Про Державну кримінально-виконавчу службу України» до обов'язків посадових та службових осіб органів і установ виконання покарань, слідчих ізоляторів відносяться:

- запобігати вчиненню кримінальних правопорушень та дисциплінарних проступків в органах і установах виконання покарань та слідчих ізоляторах;

- приймати і реєструвати заяви та повідомлення про кримінальні правопорушення і події, своєчасно приймати щодо них рішення;

- виявляти, припиняти кримінальні правопорушення, вчинені в установах виконання покарань та слідчих ізоляторах, брати участь в їх розкритті у порядку, встановленому Кримінальним процесуальним кодексом України;

- брати участь у боротьбі з тероризмом у межах своїх повноважень;

- виявляти причини та умови, що сприяють вчиненню кримінальних правопорушень і порушень режиму в установах виконання покарань і слідчих ізоляторах, а також вчиненню кримінальних правопорушень засудженими до покарань, не пов'язаних з позбавленням волі, вживати в межах своїх повноважень заходів до їх усунення.

Відповідно до ст.104 Кримінально-виконавчого кодексу України оперативними підрозділами органів і установ виконання покарань у колоніях здійснюється оперативно-розшукова діяльність, основним завданням якої є пошук і фіксація фактичних даних про протиправну діяльність окремих осіб та груп з метою:

- забезпечення безпеки засуджених, персоналу колоній та інших осіб;

- попередження і виявлення кримінальних правопорушень, вчинених у колоніях, а також порушень встановленого порядку відбування покарання;

- вивчення причин і умов, що сприяють вчиненню злочинів та інших правопорушень;

- надання правоохоронним органам, які здійснюють оперативно-

розшукову діяльність або кримінальне провадження, допомоги в розкритті, припиненні та попередженні кримінальних правопорушень.

Ще однією ланкою у боротьби з організованою злочинністю відповідно до Стратегії боротьби з організованою злочинністю є, наряду із залученням органів державної влади, іноземних партнерів, *інституту громадянського суспільства*. Залучення громадськості до активної участі в боротьбі з організованою злочинністю повинно здійснюватися шляхом:

- організації регулярних загальнонаціональних і регіональних форумів з обговорення проблем боротьби з організованою злочинністю;

- використання результатів діяльності громадських організацій щодо моніторингу криміногенної ситуації в державі в частині діяльності організованих злочинних угруповань;

- забезпечення негайного реагування державних органів, що беруть участь у боротьбі з організованою злочинністю, та їх посадових осіб на повідомлення засобів масової інформації про факти вчинення злочинів з ознаками організованості;

- популяризації прикладів успішного виконання програм боротьби з організованою злочинністю, розкриття резонансних злочинів, винесення судових вироків лідерам та активним членам організованих злочинних угруповань;

- розроблення та запровадження механізму стратегічних комунікацій у сфері боротьби з організованою злочинністю, застосування якого спрямоване на: забезпечення гласності в реалізації державної політики у сфері боротьби з організованою злочинністю; підтримку суспільством дій державних органів, що здійснюють боротьбу з організованою злочинністю; підвищення активності інститутів громадянського суспільства; створення в суспільстві нетерпимого ставлення до організованої злочинності та членів організованих злочинних угруповань.

Однак, хочемо зазначити, щодо використання інституційної спроможності громадянського суспільства у боротьбі з організованою злочинністю не має конкретизації і вказівки в офіційних нормативно-правових актах. Особливо, це може стосуватись безпідставного втручання в діяльність державних органів, висвітлення в засобах масової інформації відомостей, що можуть зашкодити ходу розслідування, порядку діяльності громадських організацій та інше. Безумовно така діяльність необхідна, але потрібне чітке визначення та порядок регулювання таких відносин, щоб такі інститути не використовувались з протилежною метою злочинними організаціями.

Не вдаючись до аналізу інших нормативно-правових актів, що регулюють діяльність правоохоронних органів, слід зазначити, що для ефективної боротьби із організованою злочинністю співробітництво та

взаємодія між конкретними правоохоронними органами доцільні за умов, що вони мають повноваження щодо моніторингу або впливу (прийняття рішень) в сферах, що стосуються організованої злочинності або є дотичними до незаконної діяльності організованих злочинних груп та організацій – відносяться до наявних чи можливих інтересів або ринків, сфер, на які прямо чи опосередковано впливає організована злочинність тощо. Така взаємодія є необхідною, передусім, у формі оперативного обміну інформацією та базами даних. Широкий з точки зору кола суб'єктів підхід до взаємодії обумовлений тим, що організована злочинність є явищем мінливим, багатоаспектним та таким, що має високий рівень адаптації (приспосовування) до оточуючого середовища, а отже і до боротьби з ним необхідним є максимальне залучення існуючих державних органів та інституцій. В цьому розумінні ключовим предметом взаємодії є інформація, що дасть змогу робити як ретроспективний аналіз, так і спостерігати явища в умовах, наближених до умов «реального часу», а також спільні заходи, що дозволяють об'єднати технічні та людські (гласні та негласні) ресурси.

З огляду останніх змін до чинного законодавства, реформування систем правоохоронних органів та судів, можна простежити спроби органів державної влади протидіяти організованій злочинності, що проявляється в тому числі у боротьбі з корупцією, запобіганням та протидією легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом тощо. Проте такі спроби фактично є лише першими кроками до реальної можливості впливу на це соціальне явище і їх ефективне продовження можливе за умови консолідації зусиль не тільки правоохоронних органів, а й інших суб'єктів впливу на соціальні та економічні процеси в Україні.

Таблиця 4.1

Система основних суб'єктів боротьби з організованою злочинністю в Україні та їх функції

№ п/п	Суб'єкти боротьби з організованою злочинністю	Функції, які мають право виконувати	Нормативно-правовий акт
1.	Органи Національної поліції України	забезпечення охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки і порядку, до основних завдань якого відноситься надання поліцейських послуг	Закон України «Про Національну поліцію»

2.	Органи Служби безпеки України	попередження, виявлення, припинення та розкриття кримінальних правопорушень	Закони України: «Про Службу безпеки України», «Про контррозвідувальну діяльність», «Про розвідку»
3.	Органи Прокуратури України	Нагляд за додержанням законів органами, що провадять оперативно-розшукову діяльність, дізнання, досудове слідство, в тому числі, що стосується боротьби з організованою злочинністю.	Закон України «Про прокуратуру»
4.	Органи Державної прикордонної служби України	участь у боротьбі з організованою злочинністю та протидія незаконній міграції на державному кордоні України та в межах контрольованих прикордонних районів; - участь у заходах, спрямованих на боротьбу з тероризмом, а також припинення діяльності незаконних воєнізованих або збройних формувань (груп), організованих груп та злочинних організацій, що порушили порядок перетинання державного кордону України.	Закон України «Про державну прикордонну службу України»
5.	Органи доходів і зборів та органи державного фінансового контролю (Податкова міліція);	У разі виявлення фактів, що свідчать про організовану злочинну діяльність, або дій, що створюють умови для такої діяльності, направляє матеріали з цих питань відповідним спеціальним органам по боротьбі з організованою злочинністю.	Податковий кодекс України
6.	Органи і установи виконання покарань та слідчі ізоляторів;	- запобігати вчиненню кримінальних правопорушень та дисциплінарних проступків в органах і установах виконання покарань та слідчих ізоляторах; - приймати і реєструвати заяви та повідомлення про кримінальні правопорушення і події, своєчас-	Закон України «Про Державну кримінально-виконавчу службу України», Кримінально-виконавчий кодекс України

		<p>но приймати щодо них рішення;</p> <ul style="list-style-type: none"> - виявляти, припиняти кримінальні правопорушення, вчинені в установах виконання покарань та слідчих ізоляторах, брати участь в їх розкритті у порядку, встановленому Кримінальним процесуальним кодексом України; - брати участь у боротьбі з тероризмом у межах своїх повноважень; - виявляти причини та умови, що сприяють вчиненню кримінальних правопорушень і порушень режиму в установах виконання покарань і слідчих ізоляторах, а також вчиненню кримінальних правопорушень засудженими до покарань, не пов'язаних з позбавленням волі, вживати в межах своїх повноважень заходів до їх усунення; 	
7.	Розвідувальний орган Міністерства оборони України; Служба зовнішньої розвідки України;	брати участь у боротьбі з тероризмом, протидії розвідувально-підривної діяльності проти України, транснаціональній організованій злочинності та іншій злочинній діяльності, що становлять зовнішню загрозу національній безпеці України.	Закон України «Про розвідку»
8.	Національне антикорупційне бюро України.	протидія кримінальним корупційним правопорушенням, які вчинені вищими посадовими особами, уповноваженими на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, та становлять загрозу національній безпеці, а також вжиття інших передбачених законом заходів щодо протидії корупції	Закону України «Про Національне антикорупційне бюро України»
9.	Державне бюро розслідувань	запобігання, виявлення, припинення, розкриття і розслідування: 1) кримінальних правопорушень, вчинених службовими особами, які займають особливо відповідальне становище	Закону України «Про Державне бюро розслідувань»

5. ОРГАНІЗАЦІЙНО-ТАКТИЧНІ МОЖЛИВОСТІ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ У БОРОТБІ ІЗ ЗЛОЧИННОЮ СПІЛЬНОТОЮ, А ТАКОЖ ОСОБАМИ, ЯКІ ПЕРЕБУВАЮТЬ У СТАТУСАХ ПІДВИЩЕНОГО ЗЛОЧИННОГО ВПЛИВУ

Щоб мати можливість впливу на будь-яке явище чи об'єкт з метою досягнення певного визначеного результату необхідним є розуміння їх суті та закономірностей, за якими вони змінюються. Окремі статистичні показники та кримінально-правовий аналіз, що надано у попередніх розділах, дозволяють мати певну уяву про деякі параметри організованої злочинності, але розглядаючи питання організаційно-тактичних заходів слід зупинитися на окремих її характеристиках та тенденціях.

Незважаючи на вивчення цього явища та тривалу боротьбу з ним, організована злочинність залишається малодослідженим явищем. Фахівцями констатується складність визначення об'єктивних її масштабів, для чого рекомендують об'єднувати відомості про неї з різних джерел – офіційних та наукових даних, журналістських розслідувань та інших джерел громадянського суспільства. Сьогодні організовані злочинні організації та спільноти у всьому світі внаслідок процесів глобалізації стають більш пов'язані між собою та все більше набувають характеру транснаціональності.

Вказана проблема ускладнюється також тим, що природа транснаціональної організованої злочинності та організованої злочинності на національному рівні постійно змінюється. За твердженням фахівців майбутні тенденції організованої злочинності будуть формуватися під впливом глобальних змін в таких областях, як *демографія, міграція, урбанізація, конфлікти та економіка*.

Сьогодні констатується, що в транснаціональній організованій злочинності беруть участь як високоструктуровані, так і слабоструктуровані організації, при цьому переважає думка, що перші програють останнім. Згідно з наведеними доводам, традиційні ієрархічно організовані злочинні групи в умовах тиску з боку правоохоронних органів виробили «клітинну структуру», аналогічну тій, яка спостерігається у терористичних груп, і що складається з невеликих мереж, які проводять роботу, яку раніше виконували більш жорсткі структури. «Мережева» побудова злочинних організацій ускладнює як процес їх виявлення, так документування і доказування їх злочинної діяльності.

Сьогодні культуру злочинних співтовариств часто називають «субкультурою», але дане поняття не відображає реального стану справ. Злочинність має свою знакову систему розпізнавання (мова, жести, та-

тування), ритуали і правила («кодекси честі», «поняття»), найчастіше чітко позначену територію або сферу діяльності, соціальну траєкторію (соціальний ліфт) всередині системи, авторитети і образи для особистісних орієнтирів, ідентифікацію власної приналежності до групи, усталені моделі поведінки для вирішення поточних ситуацій і проблем. Це дає можливість говорити про формування злочинного світогляду, який потенційно може поширюватися на все суспільство, а отже видозмінювати суспільну мораль та цінності. У центрі такого світогляду знаходиться опозиція до легітимної влади і особисте збагачення за рахунок інших (експансія та самоствердження). Основою для такого світогляду може служити будь-яка ідеологія, релігія або національні традиції чи цінності, які інтерпретовані і адаптовані під цілі злочинного співтовариства.

Організована злочинність це складне явище, на виникнення і розвиток якого впливає велика кількість чинників. Як показують дослідження кримінологів, криміналістів і фахівців у сфері оперативно-розшукової діяльності до причини виникнення організованої злочинності можна віднести такі.

1. Помилки при регулюванні економічних відносин, наявність тіньової економіки.

2. Майнове розшарування суспільства, низька зайнятість, безробіття, втрата громадянами гарантій працевлаштування.

3. Низький інтелектуальний і моральний рівень суспільства, соціальна нестабільність і відсутність соціального контролю.

4. Послаблення ролі держави та органів державної влади.

5. Низька якість кримінального та кримінально-процесуального законодавства.

6. Лояльне ставлення суспільства до протиправної поведінки.

7. Наявність значної частка в суспільстві осіб, які вчинили злочини і правопорушення.

Фахівцями в сфері оперативно-розшукової діяльності вказується, що «кримінальне середовище організовується з єдиною метою - здійснити швидке накопичення великих злочинних доходів і легалізувати їх для обігу. Ставка на бізнес, нехай навіть злочинний, ставить організовані злочинні формування в положення економічних організацій».

Організовану злочинність зазвичай розглядають з вкрай негативних позицій, але, як вдало підмічено, «логіка зазвичай відсутня в міркуваннях спостерігача, а не в поведінці того, за ким спостерігають». Визнаючи негативні наслідки цього соціального явища, слід також визнати, що поява будь-якої соціальної системи є відгуком на очікування і способом задоволення деяких запитів самого суспільства або його певної частини. По суті, будь-яка, створена людиною соціальна система, є

інструментом для досягнення цілком певних результатів, отже і боротьба із організованою злочинністю полягає передусім в усуненні чинників, що її породжують або ж стали передумовами її розвитку та удосконалення.

Сьогодні існують різні класифікації організованих злочинних співтовариств в залежності від ступеня організованості, сфер або масштабів діяльності. У кримінології до загальних ознак організованих злочинних формувань відносять: корисливі цілі; участь в групах значного числа осіб; стійкість, згуртованість; внутрішня дисципліна; масштабність злочинної діяльності; наявність функціональної ієрархічної структури; створення власної системи захисту, корупційні зв'язки; інвестування частини доходу в легальні економічні структури (відмивання грошових коштів); озброєність і технічна оснащеність; наявність міжрегіональних, міждержавних зв'язків з аналогічними злочинними організаціями; високий злочинний професіоналізм учасників, переважання в їх поведінці злочинної субкультури.

У криміналістиці до таких ознак відносять: стабільність особового складу; норми поведінки та ціннісну орієнтацію; наявність лідера і, іноді, опозиціонера; рольову диференціацію; жорстку дисципліну; конспіративність; координацію; орієнтованість на вчинення злочинів; «злочинний досвід і досвід спілкування з правоохоронними органами»; вироблення і засвоєння способів приховування злочинів; створення блоків захисту і прикриття; корумповані зв'язки.

В оперативно-розшукової діяльності виділяють також рівні діяльності злочинних формувань - індивідуальний, груповий, корпоративний.

Основними способами досягнення результатів для злочинних співтовариств є вимагання (погрози і насильство), створення мереж (груп впливу, підтримки, мобілізації тощо), корупція (підкуп з метою захисту або доступу до ресурсів), дезінформація (відволікання уваги), провокація (встановлення слабких сторін або виснаження противника), проникнення у легальні сфери діяльності, правоохоронні органи та органи державної влади.

Діяльність злочинних спільнот спрямована на їх «включеність» (залучення) в суспільні процеси і контроль за:

1) інформацією і засобами комунікації між соціальними системами;

2) ресурсами, технологіями та їх обігом;

3) змінами в соціально-економічному житті суспільства та держави (дослідник італійської мафії Джон Діккі вказує, що представники організованої злочинності «ніколи не відгороджувалися від змін, вони просто ставили собі за мету спрямувати їх у потрібне русло»).

Сьогодні також немає єдиного визначення для поняття «організована злочинність». На сайті ООН в серії університетських модулів «Організована злочинність» під нею розуміється «тривале злочинне підприємництво, яке спрямоване на отримання прибутку від незаконної діяльності, яка часто користується великим суспільним попитом. Її існування підтримується за рахунок корупції державних чиновників і використання залякування, погроз або сили для захисту своєї діяльності».

У Конвенції Організації Об'єднаних Націй проти транснаціональної організованої злочинності використовується таке поняття як «організована злочинна група», що означає «структурно оформлену групу в складі трьох або більше осіб, що існує протягом визначеного періоду часу і діє узгоджено з метою здійснення одного або декількох серйозних злочинів або злочинів, визнаних такими відповідно до цієї Конвенції, для того, щоб одержати, прямо або посередньо, фінансову або іншу матеріальну вигоду».

З точки зору діяльності правоохоронних органів в Україні щодо нейтралізації злочинних спільнот та усунення шкоди їх діяльності, слід визначити законодавчу обмеженість у методах та інструментах боротьби.

Відповідно до статті 19 Конституції України «Правовий порядок в Україні ґрунтується на засадах, відповідно до яких ніхто не може бути примушений робити те, що не передбачено законодавством.

Органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України».

Таким чином можливість здійснення правоохоронними органами покладених на них функцій можлива лише в умовах чіткої та несуперечливої регламентації їх прав та обов'язків. Для виявлення та документування злочинної діяльності окремі правоохоронні органи наділені повноваженнями щодо здійснення оперативно-розшукової та кримінально-процесуальної діяльності. З огляду конспіративного характеру організованої злочинності найбільш дієвими способами виявлення та документування є оперативно-розшукові заходи (далі – ОРЗ) та негласні слідчі (розшукові) дії (далі – НСРД), тобто дії переважно негласного, прихованого та конспіративного характеру.

Аналізуючи чинне законодавство та судову практику слід зазначити, що саме ці види дій правоохоронних органів є «проблемним» місцем в системі доказів у кримінальному провадженні та їх проведення, оформлення та оцінка як доказів викликає найбільше дискусій та суперечностей серед практиків та науковців.

Для того щоб результати негласних заходів стали доказами у кримінальному провадженні оперативним та слідчим працівникам необхід-

но забезпечувати суворе дотримання закону щодо підстав і порядку проведення, а також наявності власних повноважень.

До обставин (критеріїв та обмежень), що впливають на можливість здійснення негласних заходів можна віднести наступні:

1) кваліфікація кримінального правопорушення (для здійснення більшості ОРЗ необхідним є мета виявлення ознак тяжкого або особливо тяжкого злочину, для НСРД кримінальне провадження щодо тяжких або особливо тяжких злочинів);

2) наявність обмеження конституційних прав і свобод людини, прав і свобод юридичних осіб (такі обмеження носять винятковий і тимчасовий характер та здійснюються за дозволом суду);

3) можливість отримання (одержання) інформації іншими способами (тобто негласні заходи проводяться тоді, коли одержати інформацію іншим способом неможливо і це необхідно довести суду при отриманні відповідного дозволу);

4) можливість досягнення мети заходу;

5) наявність підстав для ОРД чи НСРД;

6) наявність заведеної оперативно-розшукової справи чи кримінального провадження;

7) відповідність ступеню суспільної небезпеки злочинних посягань та загрози інтересам суспільства та держави;

8) заборона (недопущення) розголошення інформації про негласний захід та іншої інформації з обмеженим доступом, що була отримана під час таких заходів;

9) заборона застосовувати технічні засоби, психотропні, хімічні та інші речовини, які пригнічують волю або завдають шкоди здоров'ю людей та навколишньому середовищу;

10) вид кримінального правопорушення, статус особи, щодо якої проводяться негласні заходи, та особи, яка залучається до конфіденційного співробітництва;

11) недопущення провокації (підбурювання до вчинення) злочину, тобто сприяння вчиненню злочину з метою викриття.

Наразі актуальним є питання розмежування використання негласного співробітництва та провокації кримінального правопорушення. З аналізу окремих рішень ЄСПЛ та текстів мотивувальних частин судових рішень можна вказати кілька критеріїв за якими суди відносять проведені негласні заходи до провокації під час оцінки доказів.

1. Використання доказів, отриманих унаслідок підбурювання з боку правоохоронних органів «не можна виправдати суспільним інтересом, оскільки в такому випадку обвинувачений із самого початку може бути позбавлений права на справедливий судовий розгляд».

2. Підбурювання з боку правоохоронних органів має місце тоді, коли відповідні працівники цих органів або особи, які діють за їхніми вказівками, вчиняють активні дії, спрямовані на підштовхування розроблюваної особи до вчинення кримінального правопорушення («не обмежуються пасивним розслідуванням, а з метою встановлення злочину, тобто отримання доказів і порушення кримінальної справи, впливають на суб'єкта, схилиючи його до вчинення злочину, який в іншому випадку не був би вчинений» або «негласні операції повинні проводитися пасивним шляхом за відсутності тиску на заявника для вчинення ним злочину за рахунок таких засобів, як прийняття на себе ініціативи в контактах із заявником, наполегливе спонукання, обіцянку фінансової вигоди або звернення до почуття жалю заявника»). Тобто необхідними є наявність пасивної поведінки з боку правоохоронних органів та відсутність будь-якої ініціативи чи використання супутніх факторів щодо спонукання розроблюваної особи до вчинення кримінального правопорушення, наприклад використання старих знайомих, родичів, близьких осіб тощо.

3. Відсутність матеріальної зацікавленості чи інше потенційне упередження негласного співробітника (інформатора) від визнання винним розроблюваною особою.

4. Наявність підстав підозрювати розроблювану особу у «попередній злочинній діяльності».

Тобто суди виходять з того, що негласні заходи та використання негласного апарату правоохоронних органів жодним чином не вплинули і не могли вплинути на поведінку розроблюваної особи перед її викриттям.

Щодо типових помилок співробітників правоохоронних органів під час проведення НСРД та актуальної судової практики щодо оцінки доказів, отриманих під час таких дій, корисними є публікація у виданні «Закон і Бізнес» судді Андрія Леонова та огляд правових позицій адвоката Юрія Баумана.

До причин типових помилок та обставин, що потребують уваги під час проведення та фіксування таких дій А. Леонов відносить наступні.

1. Неправильне оформлення отриманих під час НСРД даних у відповідних протоколах - фіксація ходу і результатів дій з відображенням всього перебігу даної процесуальної дії, а не лише отриманих під час негласної слідчої (розшукової) дії результатів. З цього приводу він зазначає такі помилки:

- під час проведення контролю за вчиненням злочину, слідчі та оперативні співробітники не вказують, дату та час, коли особа, яка залучена до конфіденційного співробітництва прибула в приміщення відповідного оперативного підрозділу для участі в НСРД – контроль за

вчиненням злочину;

- не вказують хто конкретно з оперативних працівників чи залучених спеціалістів встановлював на дану особу спеціальне аудіо- відеоспостереженне обладнання;

- не вказують яке конкретно обладнання для аудіо- відеоспостереження було встановлено на дану особу (не зазначають назву та технічні характеристики даного обладнання);

- не зазначають час, коли ця особа вийшла з приміщення оперативного підрозділу та маршрут її пересування для зустрічі з особою, відносно якої проводиться НСРД – контроль за вчиненням злочину;

- не зазначається маршрут повернення даної особи після проведення НСРД контроль за вчиненням злочину до оперативного підрозділу;

- не вказується співробітник оперативного підрозділу, який безпосередньо знімав обладнання для відеоспостереження з особи, залученої до конфіденційного співробітництва;

- не вказуються присутні при цих діях особи.

2. Порушення щодо суб'єкту та строків складання протоколів («протокол не може бути складений наступного дня, через тиждень або рік після закінчення конкретної негласної слідчої (розшукової) дії, а виключно безпосередньо після закінчення процесуальної дії і саме тією посадовою особою, яка провела цю негласну слідчу (розшукову) дію», тобто тим, хто її фактично здійснив).

3. Належне упакування речей і документів та інші дії, що мають значення для перевірки результатів процесуальної дії («наприклад, карта пам'яті з відеозаписом негласної слідчої (розшукової) дії має бути упакована та долучена до протоколу негласної слідчої (розшукової) дії безпосередньо після закінчення НСРД і не може бути використана повторно під час здійснення наступної негласної слідчої (розшукової) дії в кримінальному провадженні»).

4. Недотримання строків, передбачених ч.3 ст. 252 КПК України передання протоколів прокурору - «не пізніше ніж через двадцять чотири години з моменту припинення зазначених негласних слідчих (розшукових) дій».

5. Оформлення постановою рішення про фіксацію процесуальної дії за допомогою технічних засобів під час досудового розслідування, без вказівки ідентифікаційних ознак технічних засобів, які будуть використані.

6. Залучення до участі у негласних слідчих діях осіб, які не мають допуск до державної таємниці («будь-яка особа, яку слідчий чи оперативний працівник залучають до участі в негласних слідчих (розшукових) діях

повинні спочатку отримати допуск і доступ до державної таємниці»).

Щодо зазначених А. Леоновим типових помилок слід констатувати, що хоча вони і аргументовані ним з точки зору конкретних норм кримінального процесуального закону, проте у практиці Верховного Суду (Касаційного кримінального суду) є випадки дещо іншого підходу до оцінки таких доказів. Так, наприклад, у Постанові Верховного Суду від 28.01.2020 року, справа №738/329/17, колегією суддів Другої судової палати Касаційного кримінального суду зазначено, що «доводи касаційної скарги про суттєві недоліки вказаних процесуальних документів є безпідставними, а недотримання строків складення протоколу після проведення НСРД, незазначення інформації про технічні засоби фіксації не впливають на їх зміст, а отже не можуть бути визнані істотними порушеннями, які тягнуть за собою визнання відповідних доказів недопустимими», а у Постанові Верховного Суду від 20.05.2020 року, справа №585/1899/17, колегією суддів Третьої судової палати Касаційного кримінального суду вказано «не зазначення в протоколі НСРД технічних характеристик пристрою, на який велася аудіофіксація телефонних розмов не ставить під сумнів належність та допустимість як доказу протоколу НСРД та CD-диску - додатку до нього, з огляду на положення статей 85 - 87 КПК, адже їх збирання й закріплення відбулося без порушення гарантованих Конституцією України прав людини і громадянина, встановленого кримінальним процесуальним законодавством порядку, із належного процесуального джерела, належним суб'єктом; у належному процесуальному порядку з належним оформленням джерела фактичних даних».

В Узагальненнях судової практики розгляду клопотань про дозвіл на проведення негласних слідчих (розшукових) дій слідчим суддею, що зроблені Головою Апеляційного суду міста Києва А.В. Чернушенко та його заступником М.В. Приндюком, вказується на відповідності клопотання про дозвіл на проведення негласної слідчої (розшукової) дії нормам КПК України та загальним вимогам до правових документів. Вони вказують, що у клопотанні повинно бути зазначено:

- найменування кримінального провадження та його реєстраційний номер;
- короткий виклад обставин злочину, у зв'язку з розслідуванням якого подається клопотання;
- правова кваліфікація злочину із зазначенням статті (частини статті);
- відомості про особу (осіб), місце або річ, щодо яких необхідно провести негласну слідчу (розшукову) дію;
- обставини, що дають підстави підозрювати особу у вчиненні злочину;

- вид негласної слідчої (розшукової) дії та обґрунтування строку її проведення;

- обґрунтування неможливості отримання відомостей про злочин та особу, яка його вчинила, в інший спосіб;

- відомості залежно від виду негласної слідчої дії про ідентифікаційні ознаки, які дозволять унікально ідентифікувати абонента спостереження, телекомунікаційну мережу, кінцеве обладнання тощо;

- обґрунтування можливості отримання під час проведення негласної слідчої (розшукової) дії доказів, які самостійно або в сукупності з іншими доказами можуть мати суттєве значення для з'ясування обставин злочину або встановлення осіб, які його вчинили.

До клопотання слідчого, прокурора додається витяг з Єдиного реєстру досудових розслідувань щодо кримінального провадження, у рамках якого подається клопотання.

При складанні клопотання бажано щоб особи, які їх склали враховували і інші вимоги, яким повинен відповідати процесуальний документ – клопотання.

Законність клопотання. Клопотання як процесуальний документ повинно складатися уповноваженою на те особою і відповідати вимогам ст. 248 КПК України. Оскільки в ст. 248 КПК України закріплені обов'язкові реквізити клопотання, то вони зазначаються в ньому. Складене клопотання повинно відповідати вимогам ст. 248 КПК України на підставі якої воно складено.

Обґрунтованість клопотання. Висновки клопотання мають ґрунтуватися на сукупності фактів і достатніх доказах, які б в обов'язковому порядку охоплювали всі істотні обставини справи і відображали дійсність. Обґрунтованість пов'язана з фактичною стороною застосування закону щодо конкретної життєвої ситуації.

Вмотивованість клопотання. Дана ознака передбачає у клопотанні не тільки опис обставин, а й посилення на докази, аналіз, відповідні пояснення. Вмотивованість клопотання повинна сприяти обґрунтованості клопотання. Вмотивованість клопотання впливає на рішення, яке може обрати слідчий суддя, надає клопотанню внутрішньої та зовнішньої переконливості, виключає сумніви, суб'єктивізм.

Логічність, лаконічність і зрозумілість клопотання. Клопотання повинно викладатися у чіткій, логічній послідовності: кожна наступна його частина повинна продовжувати попередню і закономірно впливати із неї. Крім того, при складанні клопотання варто уникати зайвих слів, великої кількості зворотів, що ускладнюють сприйняття основного змісту або можуть призвести до його неоднозначного тлумачення. Чіткість тексту клопотання є запорукою його зрозумілості.

Грамотність оформлення клопотання. Клопотання повинно бути написано грамотно не тільки в загальноприйнятому сенсі, тобто з дотриманням правил граматики і синтаксису, а й юридично грамотно, враховуючи сучасний рівень правових знань.

Культура оформлення клопотання. Від грамотності клопотання залежить і культура його оформлення, ця ознака клопотання визначається також тим, наскільки розбірливо і акуратно воно написано, правильно і пропорційно на аркуші розміщений текст. Також при оформленні клопотань слід ширше використовувати відповідні бланки, бажано користуватися комп'ютером.

Також в рішеннях суду досить часто звертається увага на завчасне розсекречення (початок розсекречення) та відкриття матеріалів провадження (наприклад, наводяться вимоги щодо завчасного вжиття «необхідних і достатніх заходів для розсекречення матеріалів, які стали процесуальною підставою для проведення НСРД, з метою їх надання стороні захисту, і виконувати в такий спосіб вимоги щодо відкриття матеріалів іншій стороні відповідно до ст. 290 КПК України» або «для доведення допустимості результатів НСРД мають бути відкриті не тільки результати цих дій, а й документи, які стали правовою підставою для їх проведення (клопотання слідчого, прокурора, їх постанови, доручення, ухвала слідчого судді), оскільки за змістом цих документів сторони можуть перевірити дотримання вимог кримінального процесуального закону стосовно НСРД»). Непоодинокими в рішеннях судів є визнання недопустимими доказів через порушення правил підслідності.

Такий перелік суттєвих обставин, на які необхідно звертати увагу правоохоронним органам під час проведення негласних заходів в рамках оперативно-розшукової діяльності чи кримінального провадження, по-перше, не є вичерпним, а по-друге, є дискусійним, оскільки базується на різному тлумаченні норм закону як уповноваженими особами на прийняття рішень, так і науковцями чи практиками. З цього приводу слід зазначити, що доцільним є розробка певних узгоджених між правоохоронними органами та судом *національних стандартів щодо проведення негласних дій* (ОРЗ та НСРД), що відповідали б перш за все «духу закону», його основним завданням та принципам. Непередбачуваність застосування закону створює суттєві перешкоди як для сторони захисту, так і для сторони обвинувачення. Намагання захистити права не повинно схилитись у бік створення можливості уникати відповідальності, тобто забезпечення непорушності прав людини не повинно вступати у протиріччя із принципом невідворотності кримінальної відповідальності та заборонаю зловживання правами. Більше того, Конституційним Судом України та рішеннями ЄСПЛ неодноразово наголошувалося на за-

безпеченні якості закону та необхідності визначеності, ясності і недвозначності правової норми, «оскільки інше не може забезпечити її однакове застосування, не виключає необмеженості трактування у правозастосовній практиці і неминуче призводить до сваволі».

Безперечно, що чим більше розвинена злочинна організація, тим складніше залучити негласного співробітника в її середовище, а особливо наблизитись до її керівництва. Сьогодні суб'єкти організованої злочинності завдяки розвитку технологій в різних сферах життєдіяльності та доступу до інформації мають можливість удосконалювати заходи, що забезпечують уникнення відповідальності та чинення кримінальної протидії розслідуванню та судовому розгляду справи.

Спираючись на теоретичне дослідження цієї проблематики та розглянувши точки зору фахівців, можна назвати наступні основні елементи такої протидії.

1. *Удосконалення способів скоєння та приховування злочину.* Здійснюється шляхом ретельної підготовки до скоєння кримінальних правопорушень, використання інформаційно-комунікаційних технологій та систем тощо.

2. *Вчинення протиправного впливу на учасників кримінального провадження.* Така протидія виражається у підкупі, психічному або фізичному впливі та інших протиправних діях з боку злочинців та їх кримінальних і корумпованих зв'язків на працівників правоохоронних органів та суду, потерпілих, свідків та інших осіб, які беруть участь у провадженні. За твердженнями фахівців у сучасних організованих злочинних угрупованнях існують спеціальні групи осіб, діяльність яких спрямована на збір компрометуючого матеріалу на посадових осіб, в тому числі правоохоронних органів, з метою нейтралізації участі потерпілих та свідків у кримінальному провадженні або прийняття уповноваженими особами «вигідних» рішень.

3. *Здійснення контроперативної роботи злочинними організаціями та спільнотами.* На фоні появи організованої злочинності та корупції більш рельєфним стають такі форми діяльності кримінального середовища, як злочинна розвідка та контррозвідка. Здійснюючи розвідку, злочинці розроблюють плани злочинної діяльності, вивчають об'єкти посягань, вишукують технічні пристосування, що гарантують успіх та зниження ступеня ризику під час здійснення своїх замислів, мають свою "агентурну" мережу, володіють грошовими накопиченнями для підкупу посадових осіб та забезпечення власної безпеки. Під час підкупу йдуть у хід одноразові виплати або виплачується постійна грошова винагорода працівникам органів внутрішніх справ, суду, прокуратури, які забезпечують злочинні товариства інформацією, що дозволяє уникнути викрит-

тя. Отже, можна говорити про появу контроперативної тактики злочинців, яка передбачає:

- виявлення осіб, фактів та об'єктів, які мають для кримінально-злочинного елемента інтерес з метою отримання інформації стосовно осіб та об'єктів злочинного посягання;

- перевірка та вивчення отриманої інформації з метою визначення найбільш сприятливого часу, місця та способу досягнення злочинного замислу;

- використання отриманої інформації під час планування злочинних дій з метою ухилення від відповідальності та мінімального ризику бути викритим під час скоєння кримінального правопорушення.

Необхідно відзначити, що в злочинних структурах з'являються спеціально виокремлені особи (групи осіб), котрі забезпечують безпеку функціонування злочинної організації. Найнебезпечнішим є те, що посилення протидії злочинних елементів, поява в їх протиправній діяльності розвідувально-контррозвідувальних аспектів, спрямованих як на виявлення у своєму оточенні осіб, котрі надають конфіденційну допомогу органам, що здійснюють оперативно-розшукову діяльність, так і на забезпечення власної безпеки та потреби в інформації стосовно дій проти них, що приймаються уповноваженими особами, призводить до проникнення до агентурної мережі правоохоронних органів суб'єктів оперативно-розшукової діяльності – агентів-двійників. Наявність в окремих оперативних службах корумпованих співробітників, їх втягнення до безпосередньої участі у вчиненні протиправних дій, або як консультантів, а також з метою отримання інформації для організації контрспостереження чи контрагентурних заходів робить злочинну контррозвідку досить ефективною. До цієї категорії належать, як правило, колишні співробітники правоохоронних органів, насамперед звільнені за різними негативними мотивами. При цьому слід враховувати, що тривала протиправна діяльність та вдосконалення способів уникнення відповідальності виробляють у злочинців не тільки певні знання та практичні навички, які забезпечують оптимальність досягнення мети при найменшому ризику бути викритим, але й способи певної конспірації.

4. *Застосування заходів непрямого впливу (маніпулювання, тиск громадськості тощо) на осіб, що приймають рішення чи суспільну думку щодо певних осіб чи конкретного кримінального провадження.* Сьогодні такі заходи з боку злочинності мають високу ефективність поперше, через розвиток та широке поширення інформації про технології та методики впливу на поведінку та переконання людей, а по-друге, завдяки «мережевій» побудові («мережевого стилю») організованої злочинності. Існування розгалуженої мережі дозволяє їм швидко мобілізу-

вати і здійснювати широкий тиск як на громадськість, так і на органи управління та осіб, які приймають рішення. Тобто злочинній спільноті стають притаманними «мережування та тиск», що також є характерним для окремих інститутів громадянського суспільства (громадських організацій, політичних партій тощо). Такі дії дають підстави для висунування версій про причетність таких організацій до злочинної спільноти або ж «використання їх всліпу» через введення в оману. Для досягнення своєї мети злочинними спільнотами можуть використовуватись також засоби масової інформації, інтернет-видання та інші платформи комунікації.

5. *Використання процесуальних, організаційних та тактичних помилок співробітників правоохоронних органів, недосконалість чинного законодавства тощо.* Такі заходи протидії, якщо вони не виходять за межу закону, не мають «криміналізованого» характеру і узгоджуються із принципами змагальності сторін у кримінальному провадженні або ж мають ознаки зловживання процесуальними правами.

Враховуючи, що намагання ухилитися від відповідальності є цілком зрозумілим та природним, то слід вказати на те, що наявність протидії, а особливо її суттєва активізація має і позитивні моменти для правоохоронних органів. Так, відомості про підготовлювану чи факт чиненої протидії свідчать про правильний вибір напрямку розкриття та розслідування кримінального правопорушення, обґрунтованості висунутих версій про характер скоєного тощо. Одночасно ці дані дозволяють зробити висновок про причетність конкретної особи до скоєного кримінального правопорушення, окремі обставини справи та її учасників, коло пов'язаних осіб, їх приналежність до певного оточення, яке зацікавлене в настанні негативного результату та інші відомості, що можуть бути використані як під час самого провадження, так і для забезпечення ефективності діяльності у майбутньому.

Враховуючи процесуальну обмеженість дій уповноважених осіб правоохоронних органів, необхідним є розробка комплексних дієвих заходів та методичних рекомендацій до їх застосування з метою подолання кримінальної протидії та забезпечення встановлення істини по справі. Розробка таких рекомендацій потребує не тільки залучення представників правоохоронних органів та суду, науковців, адвокатів та представників інших сфер діяльності, які б шляхом систематизації інформації та досвіду займалися її розробкою, а й постановкою конкретних завдань та проблем, що потребують негайного вирішення. Реалізація таких завдань можлива лише за умови існування єдиного центру, на зразок Координаційного комітету по боротьбі з корупцією і організованою злочинністю при Президенті України, що був передбачений Законом України «Про організаційно-правові основи боротьби з організованою

злочинністю».

До основних напрямів нейтралізації транснаціональної організованої злочинності міжнародні правоохоронні інституції відносять: *зміцнення міжнародного співробітництва, спеціальні методи розслідування, захист свідків та стимулювання співробітництва з правосуддям, адміністративна взаємодія та співробітництво з приватним сектором, повернення активів.*

З огляду національної практики боротьби із організованою злочинністю слушними є створення слідчо-оперативних груп у провадженнях щодо організованих злочинних груп, організацій та спільнот, а також удосконалення механізмів оперативного супроводу досудового розслідування та судового розгляду.

Відповідно до пункту 1 Розділу IV Наказу МВС України № 575 від 07.07.2017 року «Про затвердження Інструкції з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні» «для усебічного, повного і неупередженого досудового розслідування у складних та великих за обсягом кримінальних провадженнях, а також щодо тяжких та особливо тяжких злочинів, учинених в умовах неочевидності, кримінальних правопорушень, які набули суспільного резонансу або учинені на території декількох адміністративно-територіальних одиниць України, утворюються СОГ». В абз.2 пункту 1 Розділу V цього Наказу зазначено, що «оперативний супровід досудового розслідування забезпечується з моменту створення СОГ і до ухвалення судом вироку або постановлення ухвали, які набрали законної сили, або у разі закриття кримінального провадження».

Практикою діяльності підрозділів МВС України щодо боротьби з організованою злочинністю вже було напрацьовано певних рекомендацій щодо супроводження по провадженням, пов'язаним із організованою злочинністю. Вказані напрацювання можуть бути адаптовані під реалії сьогодення. Так, можна виділити чотири основних напрямки супроводження (супроводу):

- 1) загально-організаційні заходи;
- 2) правове супроводження;
- 3) оперативне супроводження;
- 4) захист учасників кримінального провадження.

Загально-організаційні заходи стосуються закріплення конкретних співробітників оперативних підрозділів, що забезпечують супровід до набрання вироком законної сили, а також слідчих, які за цей час аналізують перебіг провадження та періодично складають довідки (аналітич-

ні довідки).

Правове супроводження, здійснюється слідчим, що закріплено для аналітичного супроводу і полягає у відвідуванні ним судових засідань, аналізі їх перебігу та винесених судових рішень, вивченні тактики та стратегії, що обирається стороною захисту, визначені кола осіб, залучених до захисту та «підтримки» обвинувачених, відслідковує інші аналогічні судові процеси, аналізує дані впливу на суд тощо. Про здійснювані заходи та отриману інформацію доповідає рапортом та/або довідкою. В залежності від характеру такого впливу на суд приймаються відповідні заходи щодо документування, реагування та нейтралізації активної протидії законному ходу судового розгляду. У процесі правового супроводження слідчий з метою дачі правового аналізу ходу та результатів судового розгляду контактує з прокурором (прокурорами), який підтримує обвинувачення.

Основним завданням *оперативного супроводження* є збереження зібраних доказів, забезпечення безпеки учасників кримінального судочинства та законності судового процесу.

Оперативне супроводження умовно можна розділити на чотири стадії:

- отримання інформації;
- фіксація та документування протиправних дій;
- вжиття заходів щодо нейтралізації;
- профілактика недопущення протиправних дій.

Доцільність здійснення оперативного супроводження судового розгляду полягає і в тому, що можна отримати додаткову інформацію про злочинну групу, виявити зв'язки серед корумпованих посадових осіб, способи та методи протидії здійсненню правосуддя для їх нейтралізації та профілактики.

Під час правового та оперативного супроводження аналізується позиція судді (суду), об'єктивність дослідження доказової інформації, яким чином розглядаються та задовольняються клопотання учасників кримінального провадження тощо. Вживаються заходи щодо недопущення тиску на суд з боку членів ОГ чи ЗО, корумпованих посадових осіб вищих ланок або його підкупу. У зв'язку з цим, доцільною може бути присутність на судових засіданнях разом із слідчим, який здійснює правове супроводження, й оперативного працівника.

Захист учасників кримінального провадження, забезпечується з урахуванням вимог Кримінального процесуального кодексу України та Законів України «Про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві» та «Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів».

Під час супроводження співробітників правоохоронного органу цікавить, головним чином, інформація про конкретних осіб, котрі протидіють встановленню істини по справі, про факти та обставини протиправного впливу найбільш поширені моделі («схеми») протидії, залучених до такого впливу осіб тощо. Отримання інформації під час оперативного супроводження здійснюється із застосуванням інформаційних баз та систем, гласних і негласних пошукових і розвідувальних заходів, спрямованих на виявлення та подальше документування фактів вчинення психологічного та фізичного тиску на учасників кримінального провадження, внутрішніх та зовнішніх зв'язків та характеру відносин у злочинній спільноті.

Ще одним дієвим заходом для забезпечення ефективності досудового розслідування є прогнозування та створення вірогідних моделей поведінки розроблюваних, їх оточення та захисників після початку провадження, вручення підозри, вжиття заходів забезпечення кримінального провадження тощо. Визначення таких моделей дозволить заздалегідь визначити основні заходи щодо нейтралізації їх впливу та зменшити непередбачуваність перебігу кримінального провадження. Для цього можна залучати адвокатів, науковців та спеціалістів з певних галузей знань із дотриманням забезпечення охорони та захисту державної та службової таємниці. Наприклад в адвокатській практиці набувають широкого використання техніки моделювання поведінки протидіючої сторони, в т.ч. із залученням осіб, завданнями яких є побудова тактики та стратегії саме з точки зору протидіючої сторони.

Аналізуючи існуючі відомості щодо організованої злочинності та заходів боротьби з нею слід зазначити, що організована злочинність, незважаючи на свої масштаби, наявні матеріальні ресурси, оснащеність та «мережування», має слабкі та уразливі місця, що притаманні будь-яким іншим соціальним системам сьогодення. До них можна віднести компетентність кадрів, складність управління, слабкість координації і взаємодії тощо. Такі утворення зазнають труднощів у середньостроковому і довгостроковому плануванні, у групах чисельністю понад 5-7 осіб, є вірогідність появи кількох лідерів, що конкурують між собою, для великих груп є висока вірогідність наявності внутрішнього підпілля. Розглядаючи організовані злочинні спільноти як соціальні системи цілком ймовірно припустити, що внутрішні умови в яких вони перебувають характеризується високим рівнем конкуренції між групами, співробітництво переважно носить тимчасовий, мінливий та хиткий характер. Вказані обставини та закономірності відносин у соціальних групах також можуть бути використані працівниками правоохоронних органів під час планування власних процесуальних дій чи прийнятті рішень.

ВИСНОВКИ

Організована злочинність є соціальним явищем, що сьогодні завдяки технологіям та розширенням засобів й інструментів комунікації, соціально-політичним та економічним змінам, перетворюються у все більший суб'єкт впливу не тільки на окремі сфери чи регіони тієї чи іншої країни, а й міжнародну політику. Серед правників вже неодноразово наголошувалось на необхідності визнання існування «професійної організованої злочинності» та необхідності боротьби з цим явищем. Дослідження різних аспектів організованої злочинності та визначення заходів профілактики та боротьби з нею проводяться в майже в усіх країнах світу.

За повідомленням Роб Уейнрайта, директора Європола, у 2013 році Європол звітував про наявність не менш ніж 3600 міжнародних злочинних груп в Європейському Союзі, а в 2017 році в СОСТА (оцінка загроз тяжкої та організованої злочинності) було виявлено біля 5000 міжнародних організованих злочинних груп, що розслідуються в Європейському Союзі. Кількісні показники в ЄС та Україні щодо одного й того ж явища суттєво відрізняються, що можна пояснити різницею в рівні застосування технологій, методології та організації взаємодії між правоохоронними органами. А отже масштаби організованої злочинності в Україні значно більші, ніж можна зробити висновок лише із статистичних показників.

За часів інтенсивного обігу та споживання інформації відбувається дроблення світогляду та соціальних систем на більш дрібні частини, координація яких ускладнюється. Взаємодія між ними набуває складно прогнозований характер. Організована злочинність сьогодні має вплив на суспільні процеси не тільки обмежених територій, а й на глобальні. Поява квазідержав, мафіозних держав, транснаціональної організованої злочинності та інших соціальних утворень, цілі яких не збігаються з уявленнями про громадянське суспільство і правову державу, є лише передумовами для поширення ідей експансії, насильства і затвердження за рахунок інших. Замовчувана або невизнана, як особлива форма соціального устрою, організована злочинність, в разі неадекватної реакції з боку інших суб'єктів впливу на соціальні та державні процеси, може привести суспільство до умов, при яких розвиток особистості буде ускладнено. Прагнення злочинних співтовариств до тотального контролю все-

редині системи і свого оточення в кінцевому підсумку ставить під загрозу найвищі соціальні цінності, якими є життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканість і безпека людини. Діяльність уповноважених державних органів та інститутів громадянського суспільства, чиї цілі відмінні від цілей організованої злочинності, повинні вживати заходів до консолідації і співпраці, що має довгострокові цілі.

Зараз наша країна знаходиться фактично лише на початку такої боротьби, що в умовах розвитку технологій та засобів комунікації, наявності протистояння між окремими країнами, потребує консолідації як внутрішньо державних інституцій та суспільства в цілому, так і підтримки і налагодження взаємодії з правоохоронними органами інших країн та міжнародними правоохоронними організаціями. Як слушно зауважував з цього приводу М.Й. Коржанський «боротьба зі злочинністю – це справа не юридична, а політична справа, не юристів, а політиків», тому зусиллями лише правоохоронних органів досягнути певних результатів у цій сфері є вкрай складним.

СЛОВНИК ТЕРМІНІВ

Активні контрзаходи - це засновані на оперативній інформації заходи переконання, різних форм примусу, застереження потенційних потерпілих про можливість кримінального протиправного посягання і допомоги потенційним особам, які вчинили кримінальні правопорушення з метою відвернення кримінального правопорушення або рецидиву кримінального правопорушення.

Банда - озброєна організована група або злочинна організація, яка попередньо створена з метою вчинення кількох нападів на підприємства, установи, організації чи на окремих осіб або одного такого нападу, який потребує ретельної довготривалої підготовки (п. 17 ППВСУ від 23.12.2005 № 13).

Безпекове середовище – сукупність явищ, обставин, умов, станів, характеристик та інших чинників, що впливають на рівень державної безпеки.

Боротьба зі злочинністю – діяльність держави в особі правоохоронних органів, спрямована на нейтралізацію та фізичне усунення кримінальних правопорушень та осіб, які їх вчинили.

Громадянське суспільство - система недержавних і комерційних інститутів, організацій, які забезпечують самоорганізацію та розвиток населення.

Запобігання кримінальним правопорушенням - специфічний напрям спеціально-кримінологічного попередження, що складається із сукупності заходів, спрямованих на окремі групи та конкретних осіб, які виношують кримінальні протиправні наміри, замислюють вчинення кримінальних правопорушень і позитивно сприймають кримінальний протиправний спосіб життя, з метою дискредитування кримінальної протиправної поведінки, відмови від кримінально протиправної мотивації та наміру або продовження кримінально протиправної діяльності.

Загальносоціальне попередження злочинності - це комплекс перспективних соціально-економічних і культурно-виховних заходів, спрямованих на подальший розвиток та вдосконалення суспільних відносин і усунення або нейтралізацію разом з тим причин та умов злочинності.

Злочинний вплив (ст. ст. 255, 255-1, 255-3 КК України) слід розуміти, як будь-які дії особи, яка завдяки авторитету, іншим особистим якостям чи можливостям сприяє, спонукає, координує або здійснює інший вплив на злочинну діяльність, організовує або безпосередньо здійснює розподіл коштів, майна чи інших активів (доходів від них), спря-

мованих на забезпечення такої діяльності.

Злочинна організація (ч. 4 ст. 28 КК) – це внутрішньо й зовнішньо стійке ієрархічне об'єднання трьох і більше осіб або двох і більше організованих груп (структурних частин), метою діяльності якого є вчинення тяжких або особливо тяжких злочинів чи тільки одного, що вимагає ретельної довготривалої підготовки, або керівництво чи координація злочинної діяльності інших осіб, або забезпечення функціонування як самої злочинної організації, так і інших злочинних груп (п. 10 ППВСУ від 23.12.2005 № 13).

Ієрархічність злочинної організації полягає у підпорядкованості учасників останньої організатору і забезпечує певний порядок керування таким об'єднанням, а також сприяє збереженню функціональних зв'язків та принципів взаємозалежності його учасників або структурних частин при здійсненні спільної злочинної діяльності (п.12 ППВСУ від 23.12.2005 № 13).

Індивідуальне попередження кримінального правопорушення - це попереджувальна діяльність державних і недержавних органів, організацій, їх представників по недопущенню вчинення кримінального правопорушення з боку конкретної особи, від якої з великою імовірністю слід очікувати вчинення кримінального правопорушення.

Керування вчиненням злочину (злочинів) - спрямування зусиль інших співучасників на безпосереднє виконання діянь, що становлять об'єктивну сторону складу злочину (діяння виконавця), або на забезпечення такого виконання (діяння пособника та підбурювача). Воно може полягати в інструктуванні учасників злочину щодо виконання тих чи інших діянь, які становлять об'єктивну сторону складу злочину, або щодо забезпечення їх виконання, у координації злочинних дій співучасників (розставлення останніх на місці злочину, визначення послідовності їх дій, налагодження зв'язку між ними), у забезпеченні прикриття цих дій тощо (п. 3 ППВСУ від 23.12.2005 № 13).

Керування організованою групою або злочинною організацією полягає у вчиненні сукупності дій, спрямованих на управління їх функціонуванням як стійких об'єднань осіб (забезпечення існування, відповідного рівня організованості, дотримання загальних правил поведінки і дисципліни; вербування нових учасників, розподіл або перерозподіл між ними функціональних обов'язків; планування конкретних злочинів і злочинної діяльності в цілому; організація заходів щодо прикриття останньої; вдосконалення структури об'єднання) та здійсненням ними злочинної діяльності (визначення її мети і напрямів, конкретних завдань об'єднання, його структурних частин або окремих учасників, координація їхніх дій; ініціювання здійснення певного виду злочинної діяльності

чи вчинення конкретних злочинів тощо) (п. 5 ППВСУ від 23.12.2005 № 13).

Керування підготовкою злочину (злочинів) виявляється у спрямуванні дій виконавця, пособника, підбурювача на готування до одного чи декількох злочинів, а саме на: замовлення злочину; підшукування або пристосування засобів чи знарядь його вчинення; залучення співучасників, інструктування їх щодо виконання відповідних злочинних діянь; усунення перешкод та інше умисне створення умов для вчинення злочину, зокрема розроблення заходів щодо нейтралізації діяльності правоохоронних органів (організація підкупу працівника такого органу, застосування насильства до нього бо його близьких, усунення з посади чи інше блокування його діяльності, яка може перешкодити реалізації злочинних намірів); визначення місць переховування співучасників після вчинення злочину та його знарядь, а також предметів, здобутих злочинним шляхом, тощо (п. 3 ППВСУ від 23.12.2005 № 13).

Координація (лат. – узгодження, співпідпорядкування, приведення у відповідність понять, дій, функцій і т. ін.). Координувати – означає узгоджувати.

Кримінологічна профілактика - це сукупність заходів щодо завчасного виявлення та усунення негативних явищ, які виникли чи можуть виникнути і детермінувати злочинність або її окремі види (організована злочинність).

Нападом озброєної банди є дії, спрямовані на досягнення злочинного результату шляхом застосування насильства до потерпілого чи створення загрози його застосування. Такий напад вважається здійсненим і в тих випадках, коли члени банди не застосовували зброї, яка перебувала в їх розпорядженні (п.24 ППВСУ від 23.12.2005 № 13).

Обмеження злочинності – діяльність правоохоронних органів, спрямована на обмеження та усунення можливостей осіб, які здатні вчинити кримінальні правопорушення, до здійснення протиправної діяльності.

Ознаками зовнішньої стійкості злочинної організації можуть бути встановлення корупційних зв'язків в органах влади, наявність каналів обміну інформацією щодо діяльності конкурентів по злочинному середовищу, створення нелегальних (тіньових) страхових фондів та визначення порядку їх наповнення й використання тощо. Набуття організованою групою крім ознак внутрішньої ще й ознак зовнішньої стійкості (за наявності ієрархічної побудови та мети вчинення тяжких і особливо тяжких злочинів), як правило, свідчить про те, що ця група трансформувалась у злочинну організацію (п. 11 ППВСУ від 23.12.2005 № 13).

Організатор - особа, яка організувала вчинення злочину (злочи-

нів) або керувала його (їх) підготовкою чи вчиненням, а також особа, яка утворила організовану групу або злочинну організацію чи керувала нею, або особа, яка забезпечувала фінансування чи організовувала приховування злочинної діяльності такої групи або організації (п. 2 ППВСУ від 23.12.2005 № 13).

Організація вчинення злочину (злочинів) може полягати в залученні співучасників усіх видів (виконавців, пособників, підбурювачів, інших організаторів) або лише одного з них (наприклад, виконавців) і здійснюватись у формі наказу, угоди, прохання, підкупу, доручення, замовлення тощо. Мета зберегти єдність співучасників для подальшої злочинної діяльності при цьому не ставиться (п. 3 ППВСУ від 23.12.2005 № 13).

Організована група (ч. 3 ст. 28 КК) - внутрішньо стійке об'єднання трьох і більше осіб, яке було попередньо утворене з метою вчинення ряду злочинів або тільки одного, який потребує ретельної довготривалої підготовки. Таку групу слід вважати утвореною з моменту досягнення її учасниками домовленості про вчинення першого злочину за наявності планів щодо подальшої спільної злочинної діяльності (п. 9 ППВСУ від 23.12.2005 № 13).

Організація приховування злочинної діяльності організованої групи або злочинної організації може полягати у координації дій щодо легалізації (відмивання) доходів, одержаних зазначеними об'єднаннями злочинним шляхом; підкупу осіб, уповноважених на виконання функцій держави; створення умов для проникнення учасників цих об'єднань до органів влади з метою забезпечити безпеку злочинної діяльності та виїзду учасників такої діяльності за межі регіону чи країни; збуту предметів, здобутих злочинним шляхом; маскуванню слідів злочину; фізичного знищення потерпілих чи свідків, а також тих співучасників, які могли б виступити як свідки. Таке приховування є специфічною формою пособницької діяльності (п. 7 ППВСУ від 23.12.2005 № 13).

Особа, яка перебуває у статусі суб'єкта підвищеного злочинного впливу (ст. ст. 255, 255-1, 255-3 КК України) слід розуміти особу, яка завдяки авторитету, іншим особистим якостям чи можливостям здійснює злочинний вплив і координує злочинну діяльність інших осіб, які здійснюють злочинний вплив.

Попередження (запобігання) злочинності – це сукупність різноманітних видів та форм діяльності правоохоронних органів, спрямованих на виявлення та нейтралізацію детермінант злочинності та інших негативних явищ та процесів у суспільстві, що породжують злочинність або сприяють їй, а також недопущення вчинення кримінальних правопорушень на різних стадіях кримінально протиправної поведінки.

Превентивна діяльність – діяльність правоохоронних органів, спрямована на припинення та попередження кримінальних правопорушень.

Превенція кримінальних правопорушень – іншомовний термін, запозичений українською мовою, аналогічно попередженню.

Припинення кримінальних правопорушень – діяльність держави та правоохоронних органів по перериванню кримінальних правопорушень, спрямована на те, щоб зупинити вчинення кримінального правопорушення на ранній стадії (готування, замаху), коли іще не настали шкідливі, суспільно небезпечні наслідки кримінальної протиправної діяльності.

Прокурорський нагляд - нагляд за виконанням законів у сфері боротьби з організованою злочинністю здійснюється Генеральним прокурором і підпорядкованими йому прокурорами.

Протидія злочинності – комплексна діяльність держави, що включає в себе сукупність заходів, що вживаються різними державними та недержавними структурами, окремими службовими та приватними особами, спрямована на обмеження кількості кримінально протиправних проявів у суспільстві, виявлення, усунення чи нейтралізацію детермінант злочинності, виявлення кримінальних правопорушень, їх розкриття та розслідування, пошук осіб, які вчинили кримінальні правопорушення.

Профілактика захисту розглядається як сукупність заходів, що здійснюються з метою усунення умов, які сприяють вчиненню кримінальних правопорушень, та (опосередковано) антисуспільних поглядів.

Профілактика кримінальних правопорушень – діяльність всіх органів, які є в державі, спрямована на недопущення кримінальних правопорушень та правопорушень, обмеження їх кількості та нейтралізація причин і умов, які сприяють вчиненню кримінальних правопорушень.

Профілактика обмеження передбачає здійснення таких попереджувальних заходів, що перешкоджають поширенню в країні, регіоні, місті криміногенних явищ, детермінації окремих видів злочинності та формуванню типових рис різних категорій осіб, які вчинили кримінальні правопорушення.

Профілактика усунення визначає таку діяльність суб'єктів, яка придушує або ліквідує негативні явища та процеси і попереджує нову активізацію їх дій.

Соціальний контроль над злочинністю – діяльність держави, спрямована на те, щоб контролювати, спостерігати за діяльністю окремих осіб, які вчинили кримінальні правопорушення та злочинних угруповань, об'єднань, і не допускати вчинення кримінальних правопору-

шень з їх боку.

Статус «вор в законі» (ст. ст. 255, 255⁻¹, 255⁻³ КК України) слід розуміти особу, яка завдяки авторитету, іншим особистим якостям чи можливостям здійснює злочинний вплив і координує злочинну діяльність інших осіб, які здійснюють злочинний вплив.

Структура злочинного об'єднання - це його внутрішня побудова, яка визначається відповідною конфігурацією і змістом стійких зв'язків учасників об'єднання та забезпечує психологічну єдність і стабільність останнього.

Суб'єктом злочину, вчиненого організованою групою, може визнаватись лише особа, яка є учасником такого об'єднання, причому не тільки та, котра була одним із виконавців злочину, а й та, котра його готувала. Тому у випадках, коли діяльність організованої групи була припинена на стадії готування злочину чи ця група здійснила готування, а діяння, що становить об'єктивну сторону складу злочину, було виконане не всіма, а одним чи двома її учасниками, суди мають кваліфікувати злочин як учинений організованою групою.

Фінансування злочинної діяльності організованої групи і злочинної організації може полягати і в організації постачання їй коштів іншими особами, і в безпосередньому його здійсненні. У такий спосіб кошти можуть спрямовуватись на фінансування витрат, пов'язаних як із функціонуванням організованої групи чи злочинної організації (придбання автотехнічних засобів, зброї чи іншого майна, оренда приміщення, виплата коштів членам цих об'єднань за виконання ними відповідних функцій, а також винагороди виконавцям та іншим співучасникам злочинів, підкуп представників влади, здійснення розвідувальних заходів, вкладання коштів у незаконну підприємницьку діяльність тощо), так і зі вчиненням конкретного злочину (п. 6 ППВСУ від 23.12.2005 № 13).

Утворення (створення) організованої групи чи злочинної організації слід розуміти як сукупність дій з організації (формування, заснування) стійкого злочинного об'єднання для заняття злочинною діяльністю. Зазначені дії за своїм змістом близькі до дій з організації злочину і включають підшукування співучасників, об'єднання їхніх зусиль, детальний розподіл між ними обов'язків, складення плану, визначення способів його виконання. Проте основною метою організатора такої групи (організації) є утворення стійкого об'єднання осіб для заняття злочинною діяльністю, забезпечення взаємозв'язку між діями всіх учасників останнього, упорядкування взаємодії його структурних частин (п. 4 ППВСУ від 23.12.2005 № 13).

ВИКОРИСТАНА ЛІТЕРАТУРА

1. 2019 Edelman trust barometer. Global Report. URL: https://www.edelman.com/sites/g/files/aatuss191/files/2019-02/2019_Edelman_Trust_Barometer_Global_Report.pdf
2. Alberto Alesina, Salvatore Piccolo, Paolo Pinotti. “Organized Crime, Violence, and Politics” *The Review of Economic Studies*, Volume 86, Issue 2, March 2019, Pages 457–499, <https://doi.org/10.1093/restud/rdy036>
3. Cosa nostra: история сицилийской мафии. Джон Дикки; [пер. с англ. А. Башкирова и Ю. Яблокова под ред. К. Королева]. М.: 2007, 512 с. ISBN: 5-699-12671-6
4. European union serious and organised crime threat assessment 2017. URL: <https://www.europol.europa.eu/activities-services/main-reports/european-union-serious-and-organised-crime-threat-assessment-2017>
5. Eu policy cycle – impact. URL: <https://www.europol.europa.eu/crime-areas-and-trends/eu-policy-cycle-impact>
6. Foreign Affairs «Mafia States Organized Crime Takes Office» By Moisés Naím May/June 2012 URL: <https://www.foreignaffairs.com/articles/2012-04-20/mafia-states>
7. Foreign Affairs «Measuring the Mafia-State Menace Are Government-Backed Gangs a Grave New Threat?» By Peter Andreas; Moisés Naím July/August 2012 URL: <https://www.foreignaffairs.com/articles/2012-07-01/measuring-mafia-state-menace>
8. Fragile States Index 2019 – Annual Report. <https://fragilestatesindex.org/2019/04/07/fragile-states-index-2019-annual-report/>
9. Jane Schneider, «Fifty Years of Mafia Corruption and Anti-mafia Reform». *Current Anthropology* 59, no. S18 (April 2018): S16-S27. <https://doi.org/10.1086/695801>
10. Mental health. Website World Health Organization. URL: <https://www.who.int/news-room/facts-in-pictures/detail/mental-health>
11. Terziev, Venelin and Petkov, Marin and Krastev, Dragomir, Eurojust Casework on Mafia-Type Criminal Organisations (July 2, 2018). *Proceedings of SOCIOINT 2018 - 5th International Conference on Education, Social Sciences and Humanities*, 2-4 July 2018 - Dubai, U.A.E.; ISBN: 978-605-82433-3-0 . Available at SSRN: URL: <https://ssrn.com/abstract=3208553>
12. The Global Competitiveness Report 2019. Organized crime. URL: <http://reports.weforum.org/global-competitiveness-report-2019/competitiveness-rankings/#series=EOSQ035>
13. Transnational organized crime: the globalized illegal economy. URL: <https://www.unodc.org/toc/en/crimes/organized-crime.html>
14. United Nations Convention against transnational organized crime and the protocols thereto. URL: <https://www.unodc.org/documents/treaties/UNTOC/Publications/TOC%20Conven>

tion/TOCebook-e.pdf

15. Website Fragile States Index. URL: <https://fragilestatesindex.org>
16. Website United Nations Office on Drugs and Crime. URL: <https://www.unodc.org/e4j/en/organized-crime/module-1/key-issues/defining-organized-crime.html>
17. Аброськін В.В., Албул С. В., Єгоров С. О. та ін. Основи оперативно-розшукової діяльності в Україні : навч. посіб. /; за заг. ред. В .В. Аброськіна. Одеса : ОДУВС, 2020. 400 с.
18. Адвокатська техніка: методика підготовки прямого допиту і вступної промови / Я.П. Зейкан. – Х.:Фактор, 2016. – с.160.
19. Акофф Р. Искусство решения проблем: Пер. с англ. М.: 1982, 224 с.
20. Акофф Р. Планирование будущего корпорации. Перевод с англ. Общая редакция и предисловие доктора экономических наук В.И. Данилова-Данильяна. М.1985. – 326 с.
21. Акофф Р., Эмери Ф. О целеустремленных системах. Пер с англ. под ред. И.А. Ушакова. М.: 1974, 272 с.
22. Белая книга о транснациональной организованной преступности. Совет Европы, 2015 г. 56 с.
23. Верховенство права. Доповідь, схвалена Венеційською Комісією на 86-му пленарному засіданні (Венеція, 25–26 березня 2011 року) URL: [https://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-AD\(2011\)003rev-ukr](https://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-AD(2011)003rev-ukr)
24. Вирок Дніпровського районного суду м. Києва від 12 червня 2020 року. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/89934483> (дата звернення: 12.03.2021).
25. Вирок Кіровського районного суду м. Дніпропетровська від 19 лютого 2020 року. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/87684650> (дата звернення: 14.03.2021).
26. Вирок Київського районного суду міста Одеси від 23 лютого 2021 року. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/95085393> (дата звернення: 11.03.2021).
27. Вирок Ковпаківського районного суду м. Суми від 04 лютого 2021 року. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/94625147> (дата звернення: 10.03.2021).
28. Вирок Личаківського районного суду м. Львова від 01 червня 2020 року. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/89551628> (дата звернення: 10.03.2021).
29. Вирок Сихівського районного суду міста Львова від 28 липня 2020 року. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/90685414> (дата звернення: 09.03.2021).
30. Вирок Шевченківського районного суду міста Києва від 15 жовтня 2020 року. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/92843132> (дата звернення: 12.03.2021).

31. Галеотти М. Воры. История организованной преступности в России / Пер. Александры Финогеновой и Павла Миронова. М.: Individuum, 2019. 448 с. ISBN 978-5-6042627-1-9.
32. М. Гребенюк, А. Черняк. Проблемы протидії організованих злочинності у сфері цифрової економіки. Підприємництво, господарство і право. 2019. № 3. С. 297-303.
33. Добрый человек без берегов: история первого убийства, заказанного в даркнете. URL: <https://www.bbc.com/russian/features-50167318>
34. Европейская этическая хартия об использовании искусственного интеллекта в судебных системах и окружающих их реалиях. Принята на 31-м пленарном заседании ЕКЭП (Страсбург, 3-4 декабря 2018 года). URL: <https://rm.coe.int/ru-ethical-charter-en-version-17-12-2018-mdl-06092019-2-/16809860f4>
35. Звіт про результати боротьби з організованими групами та злочинними організаціями за грудень 2016, 2017, 2018, 2019, 2020 років. URL: https://old.gp.gov.ua/ua/stst2011.html?dir_id=114143&libid=100820&c=edit&_c=fo (дата звернення: 12.03.2021)
36. Зейкан Я.П. Про недопустимі докази. Х.: Фактор. 2019. с.128.
37. Інструкція про організацію проведення негласних слідчих (розшукових) дій та використання їх результатів у кримінальному провадженні: Наказ Генеральної прокуратури України, Міністерства внутрішніх справ України, Служби безпеки України, Адміністрації Державної прикордонної служби України, Міністерства фінансів України, Міністерства юстиції України від 16 листопада 2012 року № 114/1042/516/936/16875/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0114900-12#Text>
38. Каталог юридичних позицій Конституційного Суду України (1997-2020 роки). URL: <http://ccu.gov.ua/storinka-knygy/34-verhovenstvo-prava>
39. Кириченко О.В., Хмеленко В.В. Принципи оперативно-розшукового запобігання злочинам. Монографія. Київ: 2020. 160 с.
40. Криміналістика: Учебник для вузов / Под ред. проф. Р.С. Белкина. 2-е изд., перераб. и доп. М.:, 2006. 992 с.
41. Кримінальний кодекс України : Закон України від 05.04.2001 № 2341-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 25-26. ст.131. Дата оновлення: 17.03.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>.
42. Кримінальний процесуальний кодекс України Кодекс України : Закон України від 13.04.2012 № 4651-VI. *Відомості Верховної Ради України* (ВВР), 2013, № 9-10, № 11-12, № 13, ст.88. (Дата оновлення: 16.12.2020). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>
43. Криминология: Учебник для вузов / под ред. проф. В.Д. Малкова. 27-е изд., перераб. и доп. М.: 2006. 528 с. ISBN 5772057069875
44. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод, ратифіковано Законом № 475/97-ВР від 17.07.97 URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text

45. Коржанський М.Й. Уголовне право України. Частина загальна: Курс лекцій. К.: 1996. 336 с. ISBN 966-00-0047-2
46. Леонов Андрій. Особливості проведення негласних слідчих (розшукових) дій під час досудового розслідування кримінальних проваджень. URL: https://zib.com.ua/ua/136530-osoblivosti_provedennya_nsr_d_v_kriminalnomu_provadzhenni.html
47. Мадьяр, Балинт. Анатомия посткоммунистического мафиозного государства: На примере Венгрии / пер. с венг. П. Борисова. Новое литературное обозрение. М., 2016. 392 с.
48. Мафия сегодня: как устроены итальянские кланы. URL: <https://www.bbc.com/russian/features-42853350>.
49. Мухаметов Р.М. Феномен «Исламского государства». Россия в глобальной политике, № 5 2014 Сентябрь/Октябрь. URL: <https://globalaffairs.ru/articles/fenomen-islamskogo-gosudarstva/>
50. Ндрангета: жизнь в подземельях калабрийской мафии. URL: https://www.bbc.com/russian/society/2013/05/130501_italy_mafia_tunnels
51. Огляд судової практики ВС щодо застосування глави 21 КПК України та провокації вчинення злочину: Презентація Комітету з кримінального права та процесу НААУ. URL: <https://unba.org.ua/news/6345-komitet-z-kriminal-nogo-prava-ta-procesu-naau-prezentue-oglyad-sudovoi-praktiki-vs-shodo-zastosuvannya-glavi-21-kpk-ukraini-ta-provokacii-vchinennya-zlochynu.html>
52. Овчинский В.С. Искусственный интеллект. Большие данные. Преступность. «Книжный мир», 2018. 416 с.
53. Овчинский В.С. Мафия: новые мировые тенденции. М.: Книжный мир, 2016. 384 с.
54. Овчинский В. Мафия XXI века: сделано в Китае. Россия в глобальной политике, № 4 2006 Июль/Август. URL: <https://globalaffairs.ru/articles/mafiya-xxi-veka-sdelano-v-kitae/>
55. Офіційний сайт Генеральної прокуратури України. URL: <https://old.gp.gov.ua/ua/statinfo.html>
56. Офіційні статистичні данні за 2016-2020 роки. Єдиний звіт про кримінальні правопорушення по державі за 2016, 2017, 2018, 2019, 2020 років. URL: https://old.gp.gov.ua/ua/stst2011.html?dir_id=112661&libid=100820
57. Податковий кодекс України Кодекс України : Закон України від 02.12.2010 № 2755-VI. *Відомості Верховної Ради України* (ВВР). 2011. № 13-14, № 15-16, № 17, ст.112 (Дата оновлення: 17.12.2020). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>
58. Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо державної податкової служби та у зв'язку з проведенням адміністративної реформи в Україні : Закон України від 05.07.2012 № 5083-VI. *Відомості Верховної Ради* (ВВР), 2013, № 33, ст.435. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5083-17#Text>
59. Про Державне бюро розслідувань : Закон Украї-

ни від 12.11.2015 № 794-VIII. *Відомості Верховної Ради (ВВР)*, 2016, № 6, ст.55. (Дата оновлення: 03.12.2020). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/794-19#Text>

60. Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів: Закон України від 23 грудня 1993 року № 3781-XII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3781-12>

61. Про Державну прикордонну службу України : Закон України від 03.04.2003 № 661-IV. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*, 2003, № 27, ст.208. (Дата оновлення: 03.12.2020). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/661-15#Text>

62. Про затвердження Інструкції з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні. Наказ МВС України від 07.07.2017 № 575, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 31 липня 2017 р. за № 937/30805. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0937-17>

63. Про затвердження Інструкції про взаємодію правоохоронних органів у сфері боротьби з організованою злочинністю: Наказ МВС України, ЦУ СБ України № 317/235 від 10.06.2011 р., зареєстровано в Міністерстві юстиції України 7 липня 2011 р. за № 822/19560. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0822-11#Text>

64. Про заходи протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів та зловживанню ними Закон України від 15.02.1995 № 62/95-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1995. N 10. ст.62. Дата оновлення: 14.01.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/62/95>

65. Про внесення змін до Закону України «Про Службу безпеки України» щодо удосконалення організаційно-правових засад діяльності Служби безпеки України : Проект Закону України від 26.10.2020 № 3196-д. URL: https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=70243

66. Про Національне антикорупційне бюро України : Закон України від 14.10.2014 № 1698-VII. *Відомості Верховної Ради (ВВР)*, 2014, № 47, ст.2051. (Дата оновлення: 16.09.2020). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1698-18#Text>

67. Про Національну поліцію : Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII *Відомості Верховної Ради*. 2015. № 40-41, ст.379 (дата оновлення: 05.11.2020). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text>

68. Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю : Закон України від 30.06.1993 № 3341 – XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1993. № 35. ст.358. Дата оновлення: 21.12.2016. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3341-12>

69. Про прокуратуру : Закон України від 14.10.2014 № 1697-VII. *Відомості Верховної Ради (ВВР)*, 2015, № 2-3, ст.12. (дата оновлення: 03.12.2020). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18#Text>

70. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 27 січня 2016 року "Про Стратегію кібербезпеки України": Указ Президента України від 15.03.2016 № 96/2016. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/96/2016>

71. Про розвідку : Закон України від 17.09.2020 № 912-IX. (Дата оновлення: 17.07.2020). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/912-20#Text>

72. Про Службу безпеки України : Закон України від 25.03.1992 № 2229-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 27, ст.382 (Дата оновлення: 03.12.2020) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-12#Text>

73. Про Стратегію національної безпеки України : Рішення РНБО України від 14.09.2020. Введено в дію Указом Президента України від 14 вересня 2020 року № 392/2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0005525-20#Text>

74. Про схвалення Стратегії боротьби з організованою злочинністю: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 16 вересня 2020 р. № 1126-р URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1126-2020-%D1%80#Text>

75. Про практику розгляду судами кримінальних справ про злочини, вчинені стійкими злочинними об'єднаннями : Постанова Пленуму Верховного суду України від 23.12.2005 № 13. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0013700-05>

76. Тайная жизнь юных боевиков ИГ. URL: https://www.bbc.com/russian/resources/idt-sh/is_fighters_russian

77. Теория оперативно-розыскной деятельности: Учебник / Под ред. К.К. Горяинова, В.С. Овчинского, Г.К. Синилова. М.: 2007. 832с. ISBN 5-16-002437-9

78. Томас Шеллинг. Стратегия конфликта; пер. с англ. Т. Даниловой под ред. Ю. Кузнецова, К. Солина. М, 2007. 366 с.

79. Чебыкина Н.Р., Молодавкин В.И. Failed states и квазигосударства: международно-правовой анализ. Вестник Омского университета. Серия «Право». 2018. № 3 (56). С. 54–58. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/failed-states-i-kvazigosudarstva-mezhdunarodno-pravovoy-analiz>

80. Шинкаренко І.Р., Шинкаренко І.О., Кириченко О.В. Правові та організаційні основи здійснення оперативно-розшукових заходів та негласних слідчих (розшукових) дій (структурно-логічні схеми) підрозділами кримінальної поліції: навчальний посібник /за ред. професора І.Р. Шинкаренка. Дніпропетровськ : ДДУВС, 2016. 224 с.

81. Shalgunova S.A., Shevchenko T.V., Criminological characteristics of the organized crime : quantitative and qualitative indicators. Theoretical and practical aspects of the development of the European Research Area: collective monograph/ edited by authors. – 3 rd ed. – Riga, Latvia : «Baltija Publishing», 2020. – 261-281 p.

Д О Д А Т К И

Додаток 1

Справа № 592/12242/20
Провадження № 1-кп/592/297/21

ВИРОК ІМЕНЕМ УКРАЇНИ

04 лютого 2021 року м. Суми

Ковпаківський райсуд м. Суми у складі - головуючого судді Хитрова Б.В. за участю секретаря судового засідання Подпрятова А.В., прокурора Сумської обласної прокуратури Матеко А.В., захисника Бондар П.Г., розглянувши у відкритому судовому засіданні в залі суду кримінальне провадження про обвинувачення **ОСОБА_1**, **ІНФОРМАЦІЯ_1**, уродженця м. Суми, громадянина України, українця, пенсіонера, який мешкає за адресою: **АДРЕСА_1**, раніше не судимого, у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 1 ст. 255-3 КК України,-

Встановив:

На початку липня 2020 року, більш точний час під час досудового розслідування встановити не вдалося, **ОСОБА_1**, бажаючи обміняти свою кобилу на іншу, зателефонував по номеру телефону, зазначеному в мережі Інтернет в оголошенні з приводу продажу коней, та у такий спосіб познайомився з **ОСОБА_2** **ІНФОРМАЦІЯ_2**, яка мешкає у м. Охтирка.

Згідно з усною домовленістю між **ОСОБА_1** і **ОСОБА_2**, остання на початку липня 2020 року, більш точну дату в ході досудового розслідування не встановлено, о 09 год. 30 хв. привезла до м. Суми за адресою вул. Давида Бурлюка, буд. 21 кобилу, яку після попереднього огляду обміняла на кобилу, власником якої був **ОСОБА_1**. При цьому, **ОСОБА_1** здійснив доплату **ОСОБА_2** різниці вартості в сумі 7500 грн. та 1500 грн. за доставку.

Наступного дня, виявивши, що кобила не їздить в повозці, **ОСОБА_1** зателефонував до **ОСОБА_2** та зажадав привезти йому іншого коня, на що остання погодилась та цього ж дня привезла до м. Суми за адресою **АДРЕСА_1** іншого коня. Оглянувши коня, **ОСОБА_1** погодився на обмін, заплативши при цьому 1500 грн. за доставку коня **ОСОБА_2** та передав їй свою кобилу.

Цього ж дня **ОСОБА_1**, виявив, що отриманий ним від **ОСОБА_2** кінь також має недоліки, знову зателефонував їй та посварився з нею, вимагаючи обміняти коней знову. У свою чергу **ОСОБА_2** відмовила йому, мотивуючи це тим, що вже двічі привозила йому коней, яких він особисто оглядав.

Таким чином, між **ОСОБА_1** та **ОСОБА_2** на початку липня 2020 року виник цивільно-правовий спір з приводу обміну коней.

У подальшому, 04.07.2020 близько 10 год. 00 хв. перебуваючи на території ТОВ «Центральний ринок м. Суми» в м. Суми по вул. Засумська, б. 2, **ОСОБА_1** зустрів свого знайомого Особу, щодо якої досудове розслідування проводиться у іншому провадженні.

Внаслідок багаторічного знайомства **ОСОБА_1** достовірно відомо, що Особа, щодо якої досудове розслідування проводиться у іншому проваджен-

ні, може здійснювати злочинний вплив, оскільки перебуває у статусі суб'єкта підвищеного злочинного впливу, зокрема завдяки авторитету, іншим особистим якостям та можливостям здійснює злочинний вплив і координує злочинну діяльність інших осіб, які здійснюють злочинний вплив.

У цей час у ОСОБА_1 виник злочинний умисел, спрямований на застосування до ОСОБА_2 злочинного впливу, з метою спонукання останньої до позитивного вирішення спору, який виник з приводу обміну коней.

Реалізуючи свій злочинний умисел, ОСОБА_1, достовірно знаючи, що Особа, щодо якої досудове розслідування проводиться у іншому провадженні, може здійснювати злочинний вплив, з метою застосування ним такого впливу, всупереч встановленому у суспільстві порядку вирішення цивільно-правових спорів, під час бесіди повідомив про ситуацію, яка сталася у нього з ОСОБА_2 під час обміну коней, та попросив вплинути на останню з метою позитивного вирішення спору.

Продовжуючи реалізацію свого злочинного наміру, у обідній час 04.07.2020 ОСОБА_1 прибув на вул. В'ячеслава Чорновола в м. Суми, де при зустрічі з Особою, щодо якої досудове розслідування проводиться у іншому провадженні, повідомив останньому номер телефону ОСОБА_2 з метою здійснення щодо неї злочинного впливу.

Тобто у такий спосіб ОСОБА_1 звернувся до особи, щодо якої досудове розслідування проводиться у іншому провадженні, якого вважав таким, що може здійснювати злочинний вплив, для застосування злочинного впливу відносно ОСОБА_2.

Таким чином ОСОБА_1 обвинувачується у тому, що завідомо знаючи, що Особа, щодо якої досудове розслідування проводиться у іншому провадженні, може здійснювати злочинний вплив, зокрема, є особою, яка перебуває у статусі суб'єкта підвищеного злочинного впливу, звернувся до нього з метою застосування такого впливу до ОСОБА_2 для позитивного вирішення цивільно-правового спору, тобто у вчиненні кримінального правопорушення передбаченого ч. 1 ст. 255-3 КК України, а саме звернення за застосуванням злочинного впливу.

Під час підготовчого судового засідання сторонами кримінального провадження суду надана угода про визнання винуватості, відповідно до якої обвинувачений повністю визнає свою провину у скоєному при вищезазначених обставинах.

Сторони погоджуються на призначення покарання ОСОБА_1 у вигляді позбавлення волі на строк 3 роки без конфіскації майна.

На підставі ст. 75 КК України звільнити ОСОБА_1 від відбування покарання з випробуванням.

Угода містить роз'яснення стосовно обмеження права на оскарження вироку згідно положень ст. 394, 424 КПК України, відмови обвинуваченого від здійснення прав передбачених абзацом 1 і 4 ч.4 ст. 474 КПК України.

Судом встановлено, що ОСОБА_1 обґрунтовано обвинувачується у вчиненні кримінального правопорушення передбаченого ч.1 ст. 255-3 КК України.

При цьому, судом з'ясовано, що обвинувачений цілком розуміє права, визначені п. 1 ч. 5 ст. 474 КПК України, наслідки укладення та затвердження даної угоди, передбачені п. 1 ч. 1 ст. 473 КПК України, характер обвинува-

чення, вид покарання, а також інші заходи, які будуть застосовані до нього у разі затвердження угоди судом.

Суд також вважає встановленим, що укладання угоди є добровільним, що підтвердили сторони обвинувачення та захисту.

Також встановлено, що умови даної угоди відповідають вимогам Кримінального процесуального кодексу України та Кримінального кодексу України.

Прокурор, обвинувачений, його захисник вважали, що угода про визнання винуватості та призначення узгодженого сторонами кримінального провадження покарання відповідає вимогам закону, не протирічить інтересам сторін кримінального провадження і може бути затверджена судом.

Підстав у відмові в затвердженні угоди, передбачених ч.7 ст. 474 КПК України, суд по справі не вбачає.

Слід зазначити, що ОСОБА_1 свою провину у скоєному визнав повністю, у скоєному кається, раніше не судимий, досяг пенсійного віку, слідчий в обвинувальному акті зазначає, що він активно сприяв розкриттю злочину.

Дані обставини суд визнає такими, що пом'якшують покарання і істотно знижують ступінь тяжкості скоєного, що дає підстави суду вважати, що зазначене вище покарання відповідно до вимог ст. 65 КК України необхідне та достатнє для його виправлення та попередження скоєння нових злочинів.

Речові докази, судові витрати в обвинувальному акті не зазначені.

Керуючись ст. 373, 374 КПК України, -

Засудив:

Затвердити угоду про визнання винуватості від 27.10.2020 року між стороною обвинувачення та ОСОБА_1 .

Визнати ОСОБА_1 винним у скоєнні кримінального правопорушення передбаченого ч.1 ст. 255-3 КК України та призначити йому покарання у виді позбавлення волі строком на 3 роки.

На підставі ст. 75 КК України звільнити ОСОБА_1 від відбування покарання з випробуванням встановивши іспитовий строк в один рік

На підставі ст. 76 КК України покласти на ОСОБА_1 такі обов'язки:

1) періодично з'являтися для реєстрації до уповноваженого органу з питань пробації;

2) повідомляти уповноважений орган з питань пробації про зміну місця проживання, роботи.

Вирок може бути оскаржений до Сумського апеляційного суду через Ковпаківський районний суд м. Суми протягом 30 днів з моменту його проголошення з підстав, передбачених ч. 4 ст. 394 КПК України :

- обвинуваченим, його захисником, законним представником виключно з підстав: призначення судом покарання, суворішого ніж узгоджене сторонами угоди; ухвалення вироку без його згоди на призначення покарання; невиконання судом вимог, встановлених частинами п'ятою - сьомою статті 474 цього Кодексу, в тому числі нероз'яснення йому наслідків укладення угоди;

- прокурором виключно з підстав затвердження судом угоди у кримінальному провадженні, в якому згідно з частиною четвертою статті 469 цього Кодексу угода не може бути укладена.

Справа № 464/2698/20
пр.№ 1-кп/464/340/20

**ВИРОК
ІМЕНЕМ УКРАЇНИ**

28.07.2020 Сихівський районний суд міста Львова
у складі: головуючого судді Дулебка Н.І.,
суддів Горбань О.Ю., Мички Б.Р.,
секретар судового засідання Кравс С.В.,
за участі: прокурора Проця С.В.,
захисника Фіщука В.М.,
обвинуваченої ОСОБА_1 ,
розглянувши у відкритому підготовчому судовому засіданні в залі суду
в місті Львові кримінальне провадження про обвинувачення
ОСОБА_1 , ІНФОРМАЦІЯ_1 , уродженця м. Волочиськ Хмельницької
області, українки, громадянки України, з повною вищою освітою, одруженої,
непрацюючої, судимості не має, яка зареєстрована та проживає за адресою:
АДРЕСА_1 ,
у вчиненні кримінальних правопорушень, передбачених ч.1 ст. 255, ч. 4
ст. 28, ч. 1 ст. 203-2 КК України,

встановив:

Обвинувачена ОСОБА_1 в порушення вимог Закону України "Про заборону грального бізнесу в Україні" №1334-VI від 15 травня 2009 року, згідно з яким в Україні заборонено гральний бізнес діяльність, пов'язану з організацією, проведенням та наданням можливості доступу до азартних ігор у казино, на гральних автоматах, комп'ютерних симуляторах, у букмекерських конторах, в інтерактивних закладах, в електронному (віртуальному) казино незалежно від місця розташування сервера, що дає змогу учаснику, як отримати грошовий виграш, так і не отримати його залежно від випадковості, діючи умисно, з корисливих мотивів, брала участь у діяльності злочинної організації, яка займалась гральним бізнесом, безпосередньо надаючи доступ до азартних ігор в системі он-лайн казино, тобто виконувала дії, спрямовані на надання фізичної можливості взяти участь в азартних іграх відвідувачам.

Крім цього, розроблено план злочинної діяльності, який передбачав створення злочинної організації з участі кількох осіб для вчинення особливо тяжких злочинів у сфері зайняття гральним бізнесом, з розподілом ролей кожного учасника, спрямованих на досягнення цього плану, відомого членами злочинної організації, з подальшим чітким їх виконанням, при суворому підпорядкуванні організаторам як лідерам злочинної організації і дотриманням

встановленої ними дисципліни.

Після чого, відповідно до розробленого спільно особами, матеріали стосовно яких виділені в окреме провадження, злочинного плану, до складу злочинної організації увійшли особи, які користувались довірою, зберігали таємницю і підкорювались їх волі.

ОСОБА_1 , залучена як виконавець, будучи обізнана про мету створення підпільних гральних закладів, діючи умисно, з корисливих мотивів, з метою отримання незаконного прибутку, за вказівками осіб, матеріали стосовно яких виділені в окреме провадження, сприяла здійсненню незаконної господарської діяльності у сфері зайняття гральним бізнесом, виконувала функції адміністратора-касіра та оператора гральних закладів, працювала відповідно до встановленого графіку виходу на роботу, забезпечувала гравцям доступ до приміщень, в яких було встановлено гральне обладнання з метою належного функціонування, діяла конспіративно, не оформляла жодних офіційних документів про своє працевлаштування, забезпечувала безпосередній доступ до азартних ігор з використанням спеціального грального обладнання, отримувала грошові кошти у вигляді ставок та виплачувала винагороду готівкою, здійснювала облік доходів та витрат закладів, надавала можливість гри в борг за вказівками організаторів, отримувала борги за попередніми іграми, слідкувала за дотриманням гравцями правил гри та надавала допомогу у її проведенні при необхідності, погоджувала вихід на робочі зміни з організаторами, звітувалась перед організаторами закладів за проведену роботу, підтримувала чистоту у гральних закладах, за проханням гравців безкоштовно пригощала останніх напоями в якості компліменту від закладу, тобто виконувала дії, спрямовані на надання фізичної можливості взяти участь в азартних іграх. В результаті такої діяльності остання отримувала нелегальний прибуток від грального бізнесу, що розподілявся організаторами даних гральних закладів у вигляді готівкових коштів в розмірі від 250 до 300 гривень за відпрацьовану зміну тривалістю 12 годин.

Так, ОСОБА_1 , взяла участь у злочинній організації, в період з липня по грудень 2017 року, будучи в злочинній змові з учасниками злочинної організації, реалізуючи злочинний намір, забезпечувала функціонування гральних закладів розташованих за адресами: м. Львів, проспект Червоної Калини, 38, м. Львів, вул. Довженка, 2, надаючи його відвідувачам послуги доступу до азартних ігор на гральному обладнанні та отримуючи таким способом незаконний прибуток від здійснення забороненої господарської діяльності.

Крім цього, ОСОБА_1 , взяла участь у злочинній організації, в період з липня по грудень 2017 року, будучи в злочинній змові з учасниками злочинної організації, реалізуючи злочинний намір, забезпечувала функціонування гральних закладів розташованих за адресами: АДРЕСА_2 Львів, АДРЕСА_3 Червоної Калини АДРЕСА_4 38, м. Львів, вул. Довженка, 2, надаючи його відвідувачам, а саме ОСОБА_2 та іншим гравцям, послуги доступу до азартних ігор на гральному обладнанні та отримуючи таким способом незаконний прибуток від здійснення забороненої господарської діяльності.

Обвинувачена ОСОБА_1, за участі захисника Фіщука В.М., та прокурор прокуратури Львівської області Проць С.В. 22 травня 2020 року уклали угоду про визнання винуватості, відповідно до якої серед іншого ОСОБА_1 визнає свою вину у вчиненні зазначених кримінальних правопорушень та наведені обставини вчинення таких, а також сторони дійшли згоди на призначення обвинуваченій покарання:

-за ч. 4 ст. 28, ч. 1 ст. 203-2 КК України у виді штрафу у розмірі 10000 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян;

-за ч. 1 ст. 255 КК України п'ять років позбавлення волі;

на підставі ч. 1 ст. 70 КК України, шляхом поглинення менш суворого покарання більш суворим, п'ять років позбавлення волі та на підставі ст. 75 КК України зі звільненням від відбування покарання з випробуванням строком на один рік з покладенням обов'язків, передбачених ст. 76 КК України.

Суд приходить до висновку про відповідність угоди вимогам КПК України та можливість ухвалення вироку із таких мотивів.

Кваліфікація дій обвинуваченої ОСОБА_1 за ч. 1 ст. 255, ч. 4 ст. 28, ч. 1 ст. 203-2 КК України є правильною, оскільки остання взяла участь у злочинній організації, створеній з метою вчинення особливо тяжкого злочину, та у злочинах, вчинюваних такою організацією, а також здійснила зайняття гральним бізнесом в складі злочинної організації.

Вчинені кримінальні правопорушення, у редакції, що діяли станом на час вчинення таких, є особливо тяжкими, обвинувачена, яка не була організатором злочинної організації, відповідно до умов укладеної угоди, під час досудового розслідування вчинила дії відповідно до п. 3 ч. 4 ст. 469 КПК України, шкода завдана лише інтересам держави та обвинувачена повністю визнала винуватість у вчиненому.

Призначення вищевказаного покарання відповідає санкціям ч. 1 ст. 255, ч. 4 ст. 28, ч. 1 ст. 203-2 КК України, у редакціях, що діяли на час вчинення злочинів, та положенням Загальної частини КК України.

Укладення угоди є добровільним та умови угоди не суперечать чинному законодавству. Наслідки затвердження та невиконання угоди сторонам роз'яснені та зрозумілі.

Враховуючи наведене, суд приходить до висновку про можливість ухвалення вироку, яким необхідно затвердити угоду та призначити узгоджену сторонами міру покарання.

Керуючись статтями 314, 374, 469, 474 КПК України, суд,

ухвалив:

Угоду про визнання винуватості, укладену 22 травня 2020 року між ОСОБА_1, за участі захисника Фіщука Василя Миколайовича, та прокурором прокуратури Львівської області Процем Святославом Васильовичем, затвердити.

ОСОБА_1 визнати винуватою у вчиненні злочинів, передбачених ч. 1 ст. 255, ч. 4 ст. 28, ч. 1 ст. 203-2 КК України, та призначити покарання:

-за ч. 1 ст. 255 КК України п'ять років позбавлення волі.

-за ч. 4 ст. 28, ч. 1 ст. 203-2 КК України у виді штрафу у розмірі 10000 (десяти тисяч) неоподатковуваних мінімумів доходів громадян;

На підставі ч. 1 ст. 70 КК України, шляхом поглинення менш суворого покарання більш суворим, ОСОБА_1 призначити остаточне покарання у виді позбавлення волі строком на п'ять років.

На підставі ст. 75 КК України ОСОБА_1 звільнити від відбування покарання з випробуванням строком на один рік з покладенням обов'язків, передбачених ст. 76 КК України, а саме:

-періодично з'являтися для реєстрації до уповноваженого органу з питань пробації;

-повідомляти уповноважений орган з питань пробації про зміну місця проживання, роботи або навчання.

Апеляційна скарга на вирок суду може бути подана до Львівського апеляційного суду через Сихівський районний суд м. Львова протягом тридцяти днів з дня його проголошення з підстав, передбачених ст. 394 КПК України.

Вирок набирає законної сили після закінчення строку подання апеляційної скарги, якщо таку скаргу не було подано. У разі подання апеляційної скарги вирок, якщо його не буде скасовано, набирає законної сили після ухвалення рішення судом апеляційної інстанції.

**ВИРОК
ІМЕНЕМ УКРАЇНИ**

"12" червня 2020 р. колегія суддів Дніпровського районного суду м. Києва у складі: головуючої судді Левко В.Б., суддів Мельниченко Л.А., Старовойтової С.М., секретарі судового засідання Ярошевський А.М., Балагура Т.В., розглянувши в залі суду в м. Києві у відкритому підготовчому судовому засіданні кримінальне провадження внесене до Єдиного реєстру досудових розслідувань №1201900000001107 від 03 грудня 2019 року за обвинуваченням **ОСОБА_12**, **ІНФОРМАЦІЯ_1**, уродженця м. Норильськ, Російської Федерації, зареєстрованого та проживаючого за адресою: **АДРЕСА_1**, не працюючого, з середньою освітою, неодруженого, громадянина України, раніше не судимого, у вчиненні кримінальних правопорушень, передбачених ч. 1 ст. 255, ч. 4 ст. 28 ч. 3 ст. 307 КК України,

за участю учасників кримінального провадження: прокурора Чеченева М.О., захисника Камінської М.П., обвинуваченого **ОСОБА_12**,

в с т а н о в и л а :

ОСОБА_12 приблизно наприкінці серпня 2018 року, точну дату та час слідством не встановлено, добровільно прийняв участь в організованій **ОСОБОЮ № 1** та **ОСОБОЮ № 2** злочинній організації, а також взяв участь у вчинюваних нею злочинах.

ОСОБА № 1 на початку 2018 року, але не пізніше травня 2018 року, більш точної дати на цей час не встановлено, будучи особою, яка раніше притягувалася до кримінальної відповідальності за вчинення злочинів, пов'язаних із незаконним обігом наркотичних засобів, маючи відповідний досвід та авторитет серед осіб, які схильні до вчинення вказаного виду злочинів, а також лідерські якості, вирішив утворити та очолити стійке об'єднання - злочинну організацію з метою протиправного особистого збагачення шляхом вчинення систематичного незаконного придбання, зберігання, перевезення, пересилання з метою збуту, а також незаконного збуту особливого небезпечних наркотичних засобів і психотропних речовин.

З цією метою **ОСОБА № 1** за не встановлених досудовим розслідуванням обставин запропонував **ОСОБІ № 2** створити стійке ієрархічне об'єднання для вчинення злочинів у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів та інших злочинів проти здоров'я населення.

ОСОБА № 1 та **ОСОБА № 2**, розуміючи, що вказана діяльність є протиправною, має високий ступінь суспільної небезпеки, зумовлена тяжкими наслідками не лише для здоров'я конкретної особи, а й для здоров'я населення в цілому, у зв'язку з чим потребує чітких та узгоджених дій значної кількості людей, маючи намір здійснювати такі діяння протягом тривалого періоду часу, спланували досягнути поставленої мети за рахунок створення і керування стійким ієрархічним об'єднанням - злочинною організацією, до

складу якої в різний час, окрім згаданих осіб, увійшли: ОСОБА №3, ОСОБА №4, ОСОБА №5, ОСОБА № 6, ОСОБА № 7, ОСОБА № 8, ОСОБА № 9, ОСОБА № 10, ОСОБА № 11, ОСОБА № 12, ОСОБА № 13, ОСОБА №14, ОСОБА № 15, ОСОБА № 16, ОСОБА № 17, ОСОБА № 18, ОСОБА № 19, ОСОБА № 20, ОСОБА №21, ОСОБА № 22, ОСОБА № 23, ОСОБА № 24, ОСОБА № 25, ОСОБА № 26, ОСОБА № 27, ОСОБА № 28, ОСОБА № 29, ОСОБА № 30, ОСОБА № 31, ОСОБА № 32, та інші не встановлені на теперішній час досудовим розслідуванням особи.

Так, вищевказані особи умисно і добровільно, усвідомлюючи наслідки своїх суспільно небезпечних дій, зорганізувалися в стійке ієрархічне об'єднання для вчинення злочинів у сфері обігу наркотичних засобів та психотропних речовин, склавши при цьому єдиний план злочинних дій, відомий усім учасникам групи, з розподілом функцій кожного учасника групи, спрямованих на реалізацію цього плану, підкорюючись під час злочинної діяльності ОСОБИ №1 та ОСОБИ №2, як керівникам та співорганізаторам злочинної організації, свідомо виконуючи їх вказівки.

При цьому, для забезпечення стабільності та безпеки функціонування вказаної злочинної організації під час підбору зазначених осіб враховувалися їх особисті якості, фізичні дані, навички, здатність до підпорядкування та організації діяльності інших осіб, схильність до вчинення правопорушень, зв'язки серед осіб, пов'язаних з незаконним обігом наркотичних засобів, визнання авторитету її лідера та безумовне йому підпорядкування.

Переслідуючи мету протиправного та швидкого збагачення шляхом незаконного виробництва, виготовлення, придбання, зберігання, перевезення та пересилання з метою збуту та незаконного збуту особливо небезпечних наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів в особливо великих розмірах, всі вищевказані особи добровільно погодилися на участь у вказаній злочинній організації та вчинюваних нею злочинах, а також підкорилися жорсткій ієрархії, визначеним правилам поведінки і дисципліні у ній.

З метою забезпечення існування та функціонування угруповання ОСОБА №1 спільно з ОСОБОЮ №2 розробили єдиний план злочинних дій з розподілом функцій окремих ланок організації та кожного з учасників групи.

Відповідно до вказаного плану завданнями і метою існування злочинної організації було налагодження виготовлення, постачання та мережі збуту наркотичних засобів і психотропних речовин у всіх регіонах України задля незаконного збагачення учасників групи, що в подальшому стало єдиним джерелом їх доходів.

Створена ОСОБОЮ №1 та ОСОБОЮ №2 на тривалий період часу злочинна організація характеризується: стабільністю і згуртованістю свого складу; розробкою та узгодженням планів і методів вчинення злочинів, пов'язаних із незаконним виробництвом, виготовленням, придбанням, зберіганням, перевезенням та пересиланням з метою збуту та незаконним збутом особливо небезпечних наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів в особливо великих розмірах; наявністю загальновизначених правил поведінки; домовленістю та готовністю до вчинення злочинів всіма членами злочинної організації у будь-який час; розподілом грошових коштів, отрима-

них від злочинної діяльності, між всіма її учасниками; чіткою ієрархією.

Будучи особою, яка раніше притягувалася за вчинення злочинів у сфері незаконного обігу наркотичних засобів, маючи відповідний авторитет серед осіб, які вчинюють протиправні дії з наркотичними засобами, ОСОБА №1 визначив собі роль керівника вказаної злочинної організації.

Дисциплінованість учасників злочинної організації підтримувалася її ієрархічністю, тобто свідомим і беззаперечним виконанням вказівок ОСОБИ №1 як її керівника та чітким розподілом ролей між її учасниками.

Залежно від наявності особистих якостей членів злочинної організації, таких як фізичний стан, навички, вміння зорганізовано працювати в групі, керівником злочинної організації було визначено чітку ієрархію серед учасників злочинної організації та розподілені функції між ними.

Зокрема, ОСОБА №1 досудове розслідування стосовно якої здійснюється у кримінальному провадженні №1201800000000315, як організатор злочинної організації виконував наступні функції: з метою вчинення тяжких та особливо тяжких злочинів (незаконного виробництва, виготовлення, придбання, зберігання, перевезення та пересилання з метою збуту та незаконного збуту особливо небезпечних наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів в особливо великих розмірах) створив та очолив злочинну організацію, до складу якої залучив ОСОБУ №3, ОСОБУ №4, ОСОБУ №5, ОСОБУ №6, ОСОБУ №7, ОСОБУ №8, ОСОБУ №9, ОСОБУ №10, ОСОБУ №11, ОСОБА_12 , ОСОБУ № 13 , ОСОБУ № 14, ОСОБУ №15 , ОСОБУ №16, ОСОБУ №17, ОСОБУ №18, ОСОБУ №19, ОСОБУ №20, ОСОБУ №21, ОСОБУ №22, ОСОБУ №23, ОСОБУ №24, ОСОБУ №25, ОСОБУ №26, ОСОБУ №27, ОСОБУ №28, ОСОБУ №29, ОСОБУ №30, ОСОБУ №31, ОСОБУ № 32, та інших нестворених на теперішній час осіб;

здійснював загальне керівництво та координацію дій всіх учасників злочинної організації;

спільно з іншими учасниками організації розробляв плани вчинення злочинів, координував їх дії під час готування та вчинення кримінальних правопорушень;

розподіляв ролі між усіма учасниками злочинної організації;

встановлював загально визначені правила поведінки та конспірації в організації та забезпечує дотримання їх учасниками;

розподіляв грошові кошти, отримані від вчинення протиправної діяльності, між учасниками організації;

визначав покарання (в грошовому еквіваленті) за відмову або неналежне виконання протиправних вказівок під час вчинення злочинів учасниками злочинної організації.

У визначеній злочинній організації, з метою ефективності її функціонування, ОСОБА № 1 визначив ОСОБИ №2 керівну роль окремої ланки. Також ОСОБА №2 за погодженням з ОСОБОЮ №1 розділив між іншими учасниками створеної ними злочинної організації ролі, спрямовані на одержання неправомірної вигоди від незаконного виготовлення, виробництва, зберігання, перевезення, пересилання з метою збуту та незаконного збуту наркотичних засобів у великих розмірах.

Зокрема, ОСОБА №2 досудове розслідування стосовно якої здійснюється у кримінальному провадженні №1201800000000315, як співорганізатор та керівник створеної ОСОБОЮ №1 злочинної організації, займаючи керівну роль у ній, відносно інших учасників даної організації виконував наступні функції;

добровільно вступив до складу злочинної організації з метою вчинення тяжких та особливо тяжких злочинів у сфері незаконного виробництва, виготовлення, придбання, зберігання, перевезення та пересилання з метою збуту та незаконного збуту особливо небезпечних наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів в особливо великих розмірах;

брав участь у розробленні планів злочинних дій;

брав безпосередню участь у вчинюваних злочинною організацією злочинах;

організовував діяльність Інтернет-магазинів та месенджера Telegram, за допомогою яких здійснювався незаконний збут наркотичних засобів та психотропних речовин;

організовував рекламу Інтернет-магазинів, за допомогою яких здійснювався збут наркотичних засобів, шляхом здійснення відповідних написів на стінах будівель у містах та іншим чином;

здійснював підбір виконавців злочину, зокрема: осіб, які виготовляють наркотичні засоби, операторів месенджерів, які приймають замовлення про збут наркотичних засобів, осіб, які поставляють безпосереднім збувачам великі партії наркотичних засобів, та безпосередніх збувачів у містах, а також осіб, які здійснюють функцію бухгалтера, зокрема, контролюють рух грошових коштів, отриманих від незаконного збуту наркотичних засобів, переведення їх на відповідні банківські картки та нарахування заробітної платні усім учасникам злочинної організації, також відведення частини зазначених грошових коштів для подальшого придбання прекурсорів та лабораторного обладнання з метою подальшого виготовлення наркотичних засобів для їх збуту;

здійснював зняття грошових коштів, отриманих злочинним шляхом, з банківських карток учасників злочинної організації та інших осіб для подальшої їх передачі організатору - ОСОБІ №1 та використання для вчинення інших злочинів;

на території м. Києва, з метою конспірації своєї злочинної діяльності, особисто здійснював розповсюдження наркотичних засобів у великих розмірах шляхом залишення їх закладок у заздалегідь визначених місцях у різних районах столиці для подальшого збуту учасниками групи;

брав участь у розробленні планів злочинних дій, постійно розробляв та вдосконалював методи конспірації злочинної діяльності, доводив їх до відома пособників і виконавців збуту;

контролював діяльність більшої частини учасників злочинної організації, при чому визначав ефективність їх діяльності шляхом накладення штрафів та преміювання.

ОСОБА №3 досудове розслідування стосовно якої здійснюється у кримінальному провадженні №1201800000000315, як учасник злочинної органі-

зації виконував наступні функції:

добровільно вступив до складу злочинної організації, з метою вчинення тяжких та особливо тяжких злочинів у сфері незаконного виробництва, виготовлення, придбання, зберігання, перевезення та пересилання з метою збуту та незаконного збуту особливо небезпечних наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів в особливо великих розмірах;

приймав участь в розробленні планів злочинних дій;

приймав безпосередню участь у вчинюваних злочинною організацією злочинах;

організовував діяльність нарколабораторій з метою виготовлення та виробництва наркотичних засобів, для їх подальшої реалізації та без зупиночної діяльності злочинної організації;

шляхом використання своїх зв'язків, отриманих під час службової діяльності в правоохоронних органах, забезпечував конспіративність діяльності нарколабораторій, а також, використовуючи свої зв'язки серед діючих працівників поліції, вчиняв дії щодо не притягнення інших учасників злочинної організації до відповідальності за вчинювані ними злочини.

ОСОБА №5 досудове розслідування стосовно якої здійснюється у кримінальному провадженні № 1201800000000315, як учасник злочинної організації виконувала наступні функції;

як довірена особа організаторів шляхом надання порад брала участь у розробленні планів, методів вчинення злочинів, пов'язаних із незаконним виробництвом, виготовленням, придбанням, зберіганням, перевезенням та пересиланням з метою збуту та незаконним збутом особливо небезпечних наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів в особливо великих розмірах;

легалізувала кошти, отримані від збуту наркотичних засобів;

використовуючи банківські картки, відкриті на її ім'я та інших осіб,

здійснювала перерахунок грошових коштів, отриманих від незаконного збуту наркотичних засобів, з метою подальшої діяльності злочинної організації;

контролювала створення та активізацію електронних гаманців у платіжній системі EasyPay, які використовувала для виведення грошових коштів від незаконного збуту наркотиків в Інтернет-магазинах, прив'язаних до месенджера Telegram.

ОСОБА № 6 досудове розслідування щодо якої здійснюється у кримінальному провадженні №1201800000000315, як учасник злочинної організації виконувала наступні функції:

використовуючи банківські картки, відкриті на її ім'я та інших осіб, за вказівкою організаторів злочинної організації здійснювала перерахунок грошових коштів, отриманих від незаконного збуту наркотичних засобів, як оплату за вчинення злочинів, оплату та придбання прекурсорів та інших інгредієнтів для виготовлення та виробництва психотропних речовин і наркотичних засобів, а також лабораторного обладнання для їх виготовлення;

за вказівкою організаторів здійснювала фасування та пересилання за допомогою ТОВ «Нова Пошта» наркотичних засобів та психотропних речо-

вин у великих розмірах особами, які здійснюють контроль збуту наркотичних засобів у містах;

за погодженням з організаторами здійснювала підбір кандидатів та залучала до протиправної діяльності у складі злочинної організації інших осіб з метою вчинення тяжких та особливо тяжких злочинів у сфері незаконного виробництва, виготовлення, придбання, зберігання, перевезення та пересилання з метою збуту та незаконного збуту особливо небезпечних наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів в особливо великих розмірах;

була оператором Інтернет-магазинів з метою отримання замовлень та подальшого збуту наркотичних засобів і отримання грошових коштів за вказанідії;

шляхом оренди приміщень забезпечувала конспіративне зберігання психотропних речовин і наркотичних засобів у великих розмірах на території м. Києва;

відповідала за виведення грошових коштів з електронних гаманців у платіжній системі EasyPay, які використовувала для оплати за збуті учасниками групи наркотичні засоби та психотропні речовини.

ОСОБА № 4 досудове розслідування стосовно якої здійснюється у кримінальному провадженні №1201800000000315, як учасник злочинної організації виконувала наступні функції:

здійснювала облік збутих психотропних речовин та наркотичних засобів, за яким встановлювала вид та кількість наркотичних засобів необхідних для подальшого збуту, вказану інформацію передавала організаторам;

отримуючи психотропні речовини та наркотичні засоби в особливо великих розмірах, необхідних для функціонування Інтернет магазинів у регіонах, здійснювала їх подальший розподіл, фасування та пересилання через поштові відправлення ТОВ «Нова Пошта», з метою подальшого незаконного їх збуту в міста де організований безпосередній збут за раніше отриманими замовленнями. При цьому при здійсненні поштових відправок, з метою конспірації використовувала конспіративні анкетні данні;

за вказівкою організаторів, з метою конспірації злочинних дій, на території м. Одеса, здійснювала розповсюдження наркотичних засобів у великих розмірах, шляхом залишення їх у задалегідь визначених місцях, з метою подальшого збуту;

за погодженням з організаторами, здійснювала підбір кандидатів та залучала до протиправної діяльності у складі злочинної організації інших осіб з метою вчинення тяжких та особливо тяжких злочинів у сфері незаконного виробництва, виготовлення, придбання, зберігання, перевезення та пересилання з метою збуту та незаконного збуту особливо небезпечних наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів в особливо великих розмірах.

ОСОБА № 7 досудове розслідування стосовно якої здійснюється у кримінальному провадженні № 1201800000000315, як учасник злочинної організації виконувала наступні функції:

отримуючи замовлення від операторів Інтернет магазинів на пересилан-

ня психотропних речовини та наркотичних засобів споживачам у населених пунктах України, здійснювала їх подальший розподіл, фасування та пересилання через поштові відправлення ТОВ «Нова Пошта» з м. Одеси в різні регіони України;

шляхом оренди приміщень, забезпечувала конспіративне зберігання психотропних речовин та наркотичних засобів у великих розмірах в м. Одеса;

за вказівкою організаторів сприяла ОСОБІ № 4 у фасуванні та пересиланні великих партій наркотиків іншим членам злочинної групи у регіонах України, за відсутності ОСОБИ № 4.

виконувала функції поставлені перед нею організаторами;

ОСОБА № 8 матеріали стосовно якої виділено в окреме провадження № 12019000000000866, як учасник злочинної організації виконувала наступні функції:

використовуючи банківські картки, як власні так і інших осіб, за вказівкою організаторів злочинної організації, здійснювала перерахунок грошових коштів отриманих від незаконного збуту наркотичних засобів, як оплату за вчинення злочинів, оплату та придбання прекурсорів та інших інгредієнтів для виготовлення та виробництва психотропних речовин та наркотичних засобів;

за вказівкою, організаторів у ролі кур'єра здійснювала перевезення наркотичних засобів та психотропних речовин з м. Одеси до м. Києва, з метою подальшого фасування, розподілу між збувачами на території столиці та безпосереднього їх збуту;

відповідала за виведення грошових коштів з електронних гаманців у платіжній системі EasyPay, які використовувалися для оплати за збуті учасниками групи наркотичні засоби та психотропні речовини;

ОСОБА № 9 досудове розслідування щодо якої здійснюється у кримінальному провадженні №12018000000000315, як учасник злочинної організації виконувала наступні функції:

використовуючи банківські картки, як власні так і інших осіб, за вказівкою організаторів злочинної організації, здійснювала перерахунок грошових коштів отриманих від незаконного збуту наркотичних засобів, як оплату за вчинення злочинів, оплату та придбання прекурсорів та інших інгредієнтів для виготовлення та виробництва психотропних речовин та наркотичних засобів, а також лабораторного обладнання для їх виготовлення;

за вказівкою, організаторів у ролі кур'єра здійснювала отримання наркотичних засобів в ТОВ «Нова Пошта», під вигаданими даними в м. Львів, які перевозила з метою подальшого фасування, розподілу між збувачами та незаконного збуту.

ОСОБА №11 (матеріали щодо якої виділено в окреме провадження №12019000000001111) та ОСОБА №17 (матеріали щодо якої виділено в окреме провадження №12019000000000754) як учасники злочинної організації, виконували наступні функції:

отримуючи інформацію від операторів, щодо кількості та виду замовлених наркотичних засобів, а також місць їх збуту, як особи котрі безпосередньо розповсюджують наркотичні засоби та психотропні речовини методом

безконтактного збуту шляхом їх прихованого розміщення в зручних для них місцях на території міст України, підготовлювали замовлену кількість наркотиків, розвозили їх в хованки, про що в подальшому повідомляли операторів, шляхом надання фото місця схованки та поясненням місця розташування наркотичних засобів, для подальшого інформування споживачів;

отримуючи замовлення від операторів або організаторів злочинної організації, про необхідну кількість замовлених наркотичних засобів споживачами у населених пунктах України, де відсутні особи, котрі здійснюють безконтактний збут, зважують необхідний вид та кількість наркотичних засобів, фасують їх та пересилають замовникам - споживачам, шляхом поштових відправлення через ТОВ «Нова Пошта»;

за погодженням з організаторами, здійснювали підбір кандидатів та залучали до протиправної діяльності у складі злочинної організації інших осіб з метою вчинення тяжких та особливо тяжких злочинів у сфері незаконного виробництва, виготовлення, придбання, зберігання, перевезення та пересилання з метою збуту та незаконного збуту особливо небезпечних наркотичних засобів та психотропних речовин;

за вказівкою організаторів проводили стажування нових учасників злочинної організації, яким відводиться роль «закладників»;

забезпечували здійснення реклами Інтернет-магазинів, шляхом розміщення надписів на стінах будинків;

надавали щоденний звіт про кількість та види збутих наркотичних засобів та психотропних речовин, а також їх залишок, особам визначеними організаторами, з метою ефективного функціонування злочинної організації та безперервного незаконного збуту наркотичних засобів;

ОСОБА_12 , ОСОБА № 26, ОСОБА № 10 досудове розслідування стосовно якої здійснюється у кримінальному провадженні №1201800000000315, ОСОБА №13 (матеріали щодо якої виділено в окреме провадження №1201900000000753), ОСОБА №14(матеріали щодо якої виділено в окреме провадження №1201900000000779), Особа №16 (матеріали щодо якої виділено в окреме провадження №12019000000008671, ОСОБА №18 (матеріали щодо якої виділено в окреме провадження №12019000000007931, ОСОБА №15 матеріали щодо якої виділено в окреме провадження № 12019000000001110, ОСОБА № 20 (матеріали щодо якої виділено в окреме провадження №1201900000000794) ОСОБА № 26 (матеріали щодо якої виділено в окреме провадження №1201900000000780), ОСОБА №19 (матеріали щодо якої виділено в окреме провадження №1201900000000778), ОСОБА №23, ОСОБА №24, ОСОБА №25 матеріали щодо якої виділено в окреме провадження № 12019000000001041, ОСОБА №27 досудове розслідування щодо якої здійснюється у кримінальному провадженні №1201800000000315, ОСОБА №28 матеріали щодо якої виділено в окреме провадження № 12019000000001108, як учасники злочинної організації виконували наступні функції:

отримуючи інформацію від операторів, щодо кількості та виду замовлених наркотичних засобів, а також місць їх збуту, як особи котрі безпосередньо розповсюджують наркотичні засоби та психотропні речовини методом

безконтактного збуту шляхом їх прихованого розміщення в зручних для цього місцях на території міст України, підготовлювали замовлену кількість наркотиків, розвозили їх в хованки, про що в подальшому повідомляли операторів, шляхом надання фото місця схованки та поясненням місця розташування наркотичних засобів, для подальшого інформування споживачів;

отримуючи замовлення від операторів або організаторів злочинної організації, про необхідну кількість замовлених наркотичних засобів споживачами у населених пунктах України, де відсутні особи, котрі здійснюють безконтактний збут, зважували необхідний вид та кількість наркотичних засобів, фасували їх та пересилали замовникам - споживачам, шляхом поштових відправлення через ТОВ «Нова Пошта»;

забезпечували здійснення реклами Інтернет-магазинів, шляхом розміщення надписів на стінах будинків;

надавали щоденний звіт про кількість та види збутих наркотичних засобів та психотропних речовин, а також їх залишок, особам визначеними організаторами, з метою ефективного функціонування злочинної організації та безперервного незаконного збуту наркотичних засобів.

ОСОБА № 21 (матеріали щодо якої виділено в окреме провадження №12019000000000783) та ОСОБА № 22 (матеріали щодо якої виділено в окреме провадження №12019000000000782), як учасники злочинної організації виконували такі функції:

отримуючи замовлення від організаторів та керівників злочинної організації, усвідомлюючи свою участь у ній, організовували незаконні посіви та вирощування конопель, з яких у подальшому виготовляли особливо небезпечні наркотичні засоби в особливо великих розмірах, які за погодженням з організаторами збували учасникам злочинної організації;

здійснювали підбір осіб, яких залучали до вирощування незаконних посівів конопель, підбирали та забезпечували конспіративність місць, де здійснювалося незаконне вирощування конопель, та подальше виготовлення з них особливо небезпечних наркотичних засобів.

ОСОБА № 29, ОСОБА № 30, ОСОБА № 31 досудове розслідування стосовно яких здійснюється у кримінальному провадженні №12018000000000315, та інші невстановлені особи як учасники злочинної організації, виконують наступні функції:

отримуючи замовлення від організаторів та керівників злочинної організації, усвідомлюючи свою участь в ній, організовують незаконні лабораторії для виробництва особливо небезпечних наркотичних засобів та їх аналогів в особливо великих розмірах, які за погодженням, з організаторами збувають учасникам злочинної організації;

здійснюють підбір осіб, яких залучають до незаконної діяльності під час виробництва особливо небезпечних наркотичних засобів та їх аналогів в особливо великих розмірах;

підбирають та забезпечують використання автотранспорту для перевезення прекурсорів та наркотичних засобів.

отримуючи замовлення від організаторів та керівників злочинної організації, усвідомлюючи свою участь у ній, організовували незаконні лаборато-

рії для виробництва особливо небезпечних наркотичних засобів та їх аналогів в особливо великих розмірах, які за погодженням з організаторами збували учасникам злочинної організації;

здійснювали підбір осіб, яких залучали до незаконної діяльності під час виробництва особливо небезпечних наркотичних засобів та їх аналогів в особливо великих розмірах;

підбирали та забезпечували використання автотранспорту для перевезення прекурсорів та наркотичних засобів.

Таким чином, ОСОБА №1 на початку 2018 року, але не пізніше травня 2018 року, більш точної дати на цей час не встановлено, з метою вчинення тяжких та особливо тяжких злочинів на території України створив стійку злочинну організацію, до складу якої залучив ОСОБУ №3, ОСОБУ №4, ОСОБУ №5, ОСОБУ №6, ОСОБУ №7, ОСОБУ №8, ОСОБУ №9, ОСОБУ №10, ОСОБУ №11, ОСОБА_12, ОСОБУ №13, ОСОБУ №14, ОСОБУ №15, ОСОБУ №16, ОСОБУ №17, ОСОБУ №18, ОСОБУ №19, ОСОБУ №20, ОСОБУ №21, ОСОБУ №22, ОСОБУ №23, ОСОБУ №24, ОСОБУ №25, ОСОБУ №26, ОСОБУ №27, ОСОБУ №28, ОСОБУ №29, ОСОБУ №30, ОСОБУ №31, ОСОБУ №32 та інших не встановлених на теперішній час осіб, які вступили та надали згоду на участь у сій організації та вчинюваних нею злочинах.

10 квітня 2019 року, з метою припинення злочинної діяльності учасника злочинної організації ОСОБА_12, працівниками поліції за місцем проживання останнього, за адресою: АДРЕСА_9 проведено обшук, під час якого виявлено та вилучено наркотичні засоби та психотропні речовини в особливо великому розмірі, які ОСОБА_12, відповідно до відведеної йому ролі, зберігав з метою подальшого збуту.

Отже, створена ОСОБОЮ №1 злочинна організація завдяки розробленим їй учасниками заходам убезпечувала себе від викриття і діяла з початку 2018 року по квітень 2019 року на території України, а припинила своє функціонування у зв'язку із її знешкодженням правоохоронними органами.

Окрім цього, в ході досудового розслідування встановлено, що ОСОБА_12, діючи у складі злочинної організації, в період часу з кінця 2018 року по квітень 2019 року, точну дату та час в ході досудового розслідування не встановлено, під керівництвом ОСОБИ №1 та ОСОБИ №2, спільно з ОСОБОЮ №3, ОСОБОЮ №4, ОСОБОЮ №5, ОСОБОЮ №6, ОСОБОЮ №7, ОСОБОЮ №8, ОСОБОЮ №9, ОСОБОЮ №10, ОСОБОЮ №11, ОСОБОЮ №13, ОСОБОЮ №14, ОСОБОЮ №15, ОСОБОЮ №16, ОСОБОЮ №17, ОСОБОЮ №18, ОСОБОЮ №19, ОСОБОЮ №20, ОСОБОЮ №21, ОСОБОЮ №22, ОСОБОЮ №23, ОСОБОЮ №24, ОСОБОЮ №25, ОСОБОЮ №26, ОСОБОЮ №27, ОСОБОЮ №28, ОСОБОЮ №29, ОСОБОЮ №30, ОСОБОЮ №31, ОСОБОЮ №32, та іншими невстановленими особами вчинив незаконне придбання, зберігання, перевезення, пересилання з метою збуту, а також незаконний збут особливо небезпечних наркотичних засобів і психотропних речовин, при наступних обставинах.

Так, ОСОБА №11, перебуваючи у складі злочинної організації та будучи обізнаним у вчинюваних нею злочинах, приблизно наприкінці серпня 2018 року, точну дату та час слідством не встановлено, вирішив залучити до

злочинної діяльності раніше знайомого ОСОБА_12 .

З метою залучення останнього до злочинної діяльності, ОСОБА №11 повідомив ОСОБА_12 про вчинювані злочини у складі злочинної організації у сфері обігу наркотичних засобів та психотропних речовин, при чому запропонував взяти участь у протиправній діяльності злочинної організації, зазначивши, що роль ОСОБА_12 буде полягати в незаконному збуті наркотичних засобів та психотропних речовин, шляхом їх фасування, зважування та розповсюдження по місцях отриманих від замовників вище вказаних наркотичних засобів та психотропних речовин.

Переслідуючи мету протиправного та швидкого збагачення, шляхом незаконного придбання, зберігання, перевезення з метою збуту та незаконний збут особливо небезпечних наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів в особливо великих розмірах, ОСОБА_12 добровільно погодився на участь у вказаній злочинній організації і вчинюваних нею злочинах.

Так, ОСОБА_12 починаючи з серпня 2018 року, точну дату та час досудовим розслідуванням не встановлено, отримуючи безпосередньо від ОСОБИ №11 та інших невстановлених на даний час слідством осіб, наркотичні засоби та психотропні речовини, за вказівками відповідно до Інтернет замовлень, які отримував від інших учасників злочинної організації, неодноразово здійснював збуті наркотичних засобів, шляхом їх розміщення в зручних для того місцях на території міст Одеси, Рівне, Харкова та Києва.

Так, 12 листопада 2018 року ОСОБА_12 отримав від інших, на теперішній час, невстановлених учасників злочинної організації наркотичні засоби та психотропні речовини та, перебуваючи у складі злочинної організації, виконуючи відведену йому роль збувача наркотичних засобів, знаходячись за адресою: м. Харків, площа Привокзальна, 2 (станція «Харків-Пасажирський») з метою подальшого збуту незаконно зберігав при собі заздалегідь розфасовані та упаковані відповідним чином фасувальний полімерний зіп-пакет з кам'яноподібною речовиною білого кольору та полімерний пакунок з речовиною рослинного походження зеленого кольору, коли його було зупинено працівниками поліції та вказані речовини вилучено під час огляду місця події.

Згідно висновку експерта № 3072 від 05 грудня 2018 року виявлені та вилучені речовини, які зберігав при собі ОСОБА_12 , є:

особливо небезпечним наркотичним засобом, обіг якого заборонено - канабіс масою 495,9г, (в перерахунку на висушену речовину) становить 434,1849г;

психотропною речовиною, обіг якої обмежено -метамфетамін, масою 5,2768г, загальною масою 4,2242г.

Так, у невстановлений досудовим розслідуванням час, учасники вказаної злочинної організації, ОСОБА_12 діючи у складі злочинної організації, з метою вчинення злочинів у сфері обігу наркотичних засобів психотропних речовин їх аналогів та прекурсорів, прибув до будинку АДРЕСА_10 , де з метою збуту зберігав наркотичні засоби та психотропні речовини, отримані від інших учасників злочинної організації, шляхом поштових пересилань, в тому числі і через ТОВ «Нова Пошта».

15 січня 2019 року ОСОБА_12 перебуваючи за вищевказаною адресою, виконуючи відведену йому роль збувача наркотичних засобів та психотропних речовин, відповідно до отриманого замовлення, незаконно збув ОСОБА_3, шляхом поміщення до обумовленого місця речовину, яка відповідно до висновку експерта № 11-2/1269 від 05 березня 2019 року є особливо небезпечним наркотичним засобом, обіг якого заборонено - канабіс, масою (в перерахунку на висушену речовину) 2,74 г та психотропну речовину, обіг якої обмежено - амфетамін, масою 0,862г. В свою чергу перед цим ОСОБА_3, на раніше обумовлений рахунок електронного гаманця «EasyPay» № НОМЕР_1, який був створений учасником злочинної організації ОСОБА_4, відповідно до його ролі саме для отримання коштів від споживачів за наркотичні речовини через термінал самообслуговування здійснив перерахування грошових коштів в сумі 700 грн, як оплату за придбаний особливо небезпечний наркотичний засіб, обіг якого заборонено - канабіс і психотропну речовину, обіг якої обмежено - амфетамін.

Окрім цього, при невстановлених досудовим розслідуванням обставинах, але не пізніше 10 квітня 2019 року, ОСОБА_12, діючи у складі злочинної організації, з метою власного збагачення, за передньою домовленістю з іншим невстановленим учасником злочинної організації, шляхом отримання поштового відправлення, через ТОВ «Нова Пошта», отримав чим придбав наркотичні засоби та психотропні речовини, які з метою подальшого збуту, відповідно до відведеної йому ролі перевіз за місцем свого проживання за адресою: АДРЕСА_9, де розфасував, упакував відповідним чином та з метою подальшого їх збуту зберігав до 10 квітня 2019 року.

10 квітня 2019 року під час проведення обшуку за вищевказаною адресою, працівниками Національної поліції України за місцем проживання ОСОБА_12 виявлено та вилучено: дві прозорі пластмасові тари з сухою подрібненою речовиною зеленого кольору рослинного походження, зіп-пакетик з сухою подрібненою масою зеленого кольору рослинного походження, зіп-пакетик з порошкоподібною речовиною білого кольору, зіп-пакетик з сухою подрібненою масою зеленого кольору рослинного походження, 4 зіп-пакетики з порошкоподібною речовиною білого кольору, ваги сірого кольору з нашаруванням речовини білого кольору, зіп-пакет з вмістом таблеток овальної форми фіолетового кольору, металеву чайну ложку з нашаруванням порошкоподібною речовиною білого кольору, пластикова колба в середині якої знаходиться нашарування порошкоподібною речовиною білого кольору, прозорий поліетиленовий пакет із вмістом порошкоподібною речовиною білого кольору.

Відповідно до висновків експерта № 11-2/3116 від 27 червня 2019 року та № 11-2/6131 від 14 листопада 2019 року надані на дослідження речовини, які виявлено та вилучено за місцем проживання ОСОБА_12, є :

особливо небезпечним наркотичним засобом, обіг якого заборонено канабіс масою 184,83г, 105,72г, 98,94г, 2,32г (в перерахунку на висушену речовину) 391,81г;

психотропною речовиною, обіг якої обмежено - метамфетамін, масою 286,67г, 1,265г;

наркотичним засобом обіг якого обмежено - кокаїном масою 5,994г,

3,881г, 0,483г;

психотропною речовиною обіг якої заборонено МДМА (3,4 метилендіоксиметамфетамін), масою (3,4 метилендіоксиметамфетамін) в таблетках 1,577г; наркотичним засобом, обіг якого обмежено - метадоном (фенадоном) масою в речовині 14,944г.

Відповідно до ст. 7 Закону України «Про наркотичні засоби, психотропні речовини і прекурсори», згідно з положеннями якого обіг наркотичних засобів, включених до таблиці I списку №1 переліку наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 770 від 06 травня 2000 року, на території України заборонено, незважаючи на це ОСОБА_12, перебуваючи у складі злочинної організації, умисно, з метою протиправного збагачення, незаконно, придбав, зберігав, перевозив з метою збуту, а також незаконно збував особливо небезпечні наркотичні засоби та психотропні речовини, які 10 квітня 2019 року виявлено та вилучено працівниками поліції за місцем проживання останнього за адресою: АДРЕСА_9.

Таким чином, своїми умисними діями, що виразились в участі у злочинній організації з метою вчинення тяжких та особливо тяжких злочинів, ОСОБА_12 обвинувачується у вчиненні кримінального правопорушення (злочину), передбаченого ч. 1 ст. 255 КК України.

Також, своїми умисними діями, що виразились у незаконному придбанні, зберіганні та перевезенні з метою збуту, а також незаконному збуті особливо небезпечних наркотичних засобів, психотропних речовин в особливо великих розмірах, вчинених злочинною організацією, ОСОБА_12 обвинувачується у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 4 ст. 28 ч. 3 ст. 307 КК України.

03 січня 2020 року між прокурором Київської місцевої прокуратури №10 Одобеско Є.І. та підозрюваним ОСОБА_12, в присутності захисника Камінської М.П. укладено угоду про визнання винуватості, згідно якої ОСОБА_12 беззастережно визнав свою винуватість за підозрою у вчиненні кримінальних правопорушень, передбачених ч. 1 ст. 255, ч. 4 ст. 28 ч. 3 ст. 307 КК України.

Сторони узгодили покарання за ч. 1 ст. 255 КК України із застосуванням ст. 69 КК України у вигляді 4 років позбавлення волі; за ч. 4 ст. 28 ч. 3 ст. 307 КК України із застосуванням ст. 69 КК України у вигляді 5 років позбавлення волі без конфіскації майна; на підставі ст. 70 КК України, шляхом поглинання менш суворого покарання більш суворим, призначити покарання за сукупністю злочинів у вигляді 5 років позбавлення волі без конфіскації майна; на підставі ст. 75 КК України звільнити від відбування покарання з випробуванням, із застосуванням іспитового строку 3 роки; відповідно до ст. 76 КК України покласти обов'язки: 1) періодично з'являтися для реєстрації до уповноваженого органу з питань пробації; 2) повідомляти уповноважений орган з питань пробації про зміну місця проживання, роботи або навчання.

При цьому колегія суддів враховує, що відповідно до ст. 69 КК України, особі може бути призначено основне покарання, нижче від нижчої межі, встановленої санкцією статті. Так, сторони в угоді дійшли до згоди в частині

застосування даної статті, оскільки наявні обставини, що пом'якшують покарання та істотно знижують ступінь тяжкості вчиненого злочину, а саме: щире каяття ОСОБА_12, який повністю визнав свою вину у вчиненні інкримінованих йому злочинів та своєю активною позицією, спрямованою на викриття неправомірної діяльності осіб, які втягнули його у злочинну організацію, демонструє критичне ставлення та негативну оцінку своїм попереднім протиправним діям; активно сприяв розкриттю злочину, оскільки поінформував орган досудового розслідування про раніше невідомі обставини щодо осіб, причетних до вчинення особливо тяжких злочинів, які досліджуються у кримінальному провадженні №1201800000000315; вчинення злочину в наслідок збігу тяжких особистих матеріальних та сімейних обставин, оскільки його сім'я складається з матері та чотирьох братів і сестер, троє з яких є неповнолітніми, яким не вистачало засобів для існування, у зв'язку із чим ОСОБА_12 був вимушений шукати грошові кошти, у тому числі на ліки для своєї матері, у якої хронічне захворювання щитовидної залози.

У даній угоді передбачені наслідки її укладення та затвердження, передбачені ст. 473 КПК України, а також наслідки її невиконання, які роз'яснені прокурору та обвинуваченому.

Розглядаючи в порядку ч. 3 ст. 474 КПК України питання про можливість затвердження даної угоди про визнання винуватості, суд виходить з такого.

Відповідно до вимог п. 3 ч. 1 ст. 469 КПК України угода про визнання винуватості між прокурором та підозрюваним чи обвинуваченим може бути укладена у провадженні щодо: особливо тяжких злочинів, вчинених за попередньою змовою групою осіб, організованою групою чи злочинною організацією або терористичною групою за умови викриття підозрюваним, який не є організатором такої групи або організації, злочинних дій інших учасників групи чи інших, вчинених групою або організацією злочинів, якщо повідомлена інформація буде підтверджена доказами.

Кримінальні правопорушення, у вчиненні яких обвинувачується ОСОБА_12, згідно із ст. 12 КК України відносяться до тяжких та особливо тяжких злочинів.

У судовому засіданні прокурор Чеченєв М.О. зазначив, що під час укладання угоди враховано ступінь та характер сприяння обвинуваченим у проведенні кримінального провадження, щодо нього та інших осіб, оскільки він повідомив раніше невідомі стороні обвинувачення обставини злочинної діяльності, повідомив про осіб, причетних до вчинення особливо тяжких злочинів у складі злочинної організації. Хоча найважчий із кримінальних правопорушень, який йому інкримінується, належить до особливо тяжких злочинів, проте ОСОБА_12 не є організатором вчинення злочину. ОСОБА_12, будучи допитаний повідомив про злочин, вчинений за його участі, викрив ОСОБУ №2, ОСОБУ №10, ОСОБУ №11, ОСОБУ №13, ОСОБУ №14, ОСОБУ №15, ОСОБУ №17, ОСОБУ №23, ОСОБУ №27, ОСОБУ №28, яким повідомлено про підозру за ч. 4 ст. 28 ч. 3 ст. 307, ч. 1 ст. 255 КК України, а також розповів про обставини, що раніше не були відомі правоохоронним органам, які будуть використані у кримінальному провадженні №1201800000000315.

Прокурор, обвинувачений ОСОБА_12, а також захисник підтвердили,

що угода про визнання винуватості укладена добровільно, тобто не є наслідком застосування насильства, примусу, погроз або наслідком обіцянок чи дій будь-яких інших обставин, ніж ті, що передбачені в угоді, та просили її затвердити.

Також обвинувачений ОСОБА_12 у судовому засіданні показав, що саме він був ініціатором укладення угоди про визнання винуватості, також він повністю визнає свою винуватість у вчиненні кримінальних правопорушень, передбачених ч. 1 ст. 255, ч. 4 ст. 28 ч. 3 ст. 307 КК України, і не оспорує всі істотні для даного кримінального провадження обставини та правову кваліфікацію його дій, згоден з укладеною угодою та розуміє наслідки її укладення, затвердження та невиконання.

Судом, на виконання вимог ст. 474 КПК України, а також шляхом опитування учасників судового провадження, з'ясовано обставини, які дають змогу впевнитися в тому, що укладення угоди сторонами є добровільним, тобто не є наслідком застосування насильства, примусу, погроз або наслідком обіцянок чи дій будь-яких інших обставин, ніж ті, що передбачені в угоді. Також судом з'ясовано, що обвинувачений ОСОБА_12 повністю усвідомлює зміст угоди про визнання винуватості, укладеної з прокурором, характер обвинувачення, щодо якого визнає себе винуватим, цілком розуміє свої права, визначені ч. 4 ст. 474 КПК України, а також наслідки укладення, затвердження даної угоди, передбачені ч. 2 ст. 473 КПК України, та наслідки її невиконання, передбачені ст. 476 КПК України.

Ухвалюючи вирок, на підставі об'єктивно з'ясованих обставин, суд дійшов висновку, що мали місце діяння, передбачені ч. 1 ст. 255, ч. 4 ст. 28 ч. 3 ст. 307 КК України, у вчиненні яких обвинувачується ОСОБА_12, а саме:

в участь у злочинній організації з метою вчинення тяжких та особливо тяжких злочинів та незаконне придбання, зберігання та перевезення з метою збуту, а також незаконний збут особливо небезпечних наркотичних засобів, психотропних речовин в особливо великих розмірах, вчинених злочинною організацією. Узгоджене сторонами покарання відповідає загальним правилам призначення покарань, передбаченим КК України.

Слід зазначити, що угодою про визнання винуватості від 03 січня 2020 року між підозрюваним ОСОБА_12 та прокурором, зокрема, узгоджено термін іспитового строку тривалістю три роки, а також обов'язки передбачені ст. 76 КК України, які покладаються на засудженого, у разі звільнення від відбування покарання з випробуванням, а саме: періодично з'являтися для реєстрації до уповноваженого органу з питань пробації; повідомляти уповноважений орган з питань пробації про зміну місця проживання, роботи або навчання.

Згідно ч. 3 ст. 75 КК України у випадках, передбачених частинами першою, другою цієї статті, суд ухвалює звільнити засудженого від відбування призначеного покарання, якщо він протягом визначеного іспитового строку не вчинить нового злочину і виконає покладені на нього обов'язки. Тривалість іспитового строку та обов'язки, які покладаються на особу, звільнену від відбування покарання з випробуванням, визначаються судом.

У зв'язку з цим визначені сторонами угоди тривалість іспитового строку та обов'язки, що покладаються на особу, яка звільняється від відбування

покарання з випробуванням, не враховуються судом, про що зазначається в мотивувальній частині судового рішення, та не є підставою для відмови у затвердженні угоди.

Таким чином, оскільки умови угоди про визнання винуватості, її форма та зміст відповідають вимогам КПК і КК України, колегія суддів дійшла висновку про наявність всіх правових підстав для затвердження даної угоди.

Відповідно до ч. 9 ст.100 КПК України підлягає вирішенню питання речових доказів.

Цивільний позов у кримінальному провадженні не заявлявся.

Процесуальні витрати суд вирішує відповідно до вимог ст. 124 КПК України.

Керуючись ст. 314, 368, 373, 374,474, 475 КПК України, колегія суддів,
у х в а л и л а :

затвердити угоду про визнання винуватості, укладену 03 січня 2020 року між прокурором Одобеском Євгеном Ігоровичем та підозрюваним ОСОБА_12 .

ОСОБА_12 визнати винуватим у пред'явленому обвинуваченні за ч. 1 ст. 255, ч. 4 ст. 28 ч. 3 ст. 307 КК України та призначити покарання:

за ч. 1 ст. 255 КК України, із застосуванням ст. 69 КК України, призначити покарання у виді позбавлення волі на строк 4 (чотири) роки;

за ч. 4 ст. 28 ч. 3 ст. 307 КК України, із застосуванням ст. 69 КК України призначити покарання у виді позбавлення волі на строк 5 (п'ять) років, без конфіскації майна.

На підставі ст. 70 КК України за сукупністю злочинів, шляхом поглинання менш суворого покарання більш суворим призначити ОСОБА_12 покарання у виді позбавлення волі на строк 5 (п'ять) років.

На підставі ст. 75 КК України ОСОБА_12 звільнити від відбування покарання у виді позбавлення волі з випробуванням з іспитовим строком на 3 (три) роки.

На підставі ст. 76 КК України покласти на ОСОБА_12 наступні обов'язки, а саме: періодично з'являтися для реєстрації до уповноваженого органу з питань пробації; повідомляти уповноважений орган з питань пробації про зміну місця проживання, роботи або навчання; не виїжджати за межі України без погодження з уповноваженим органом з питань пробації.

Стягнути із ОСОБА_12 на користь держави процесуальні витрати в розмірі 1256 грн 08 к за проведення експертизи №11-2/6131 від 14 листопада 2019 року.

Вирок може бути оскаржений з підстав, передбачених ст. 394 КПК України, до Київського апеляційного суду через Дніпровський районний суд міста Києва шляхом подачі апеляції протягом 30 днів з дня його проголошення.

Вирок набирає законної сили після закінчення строку подання апеляційної скарги, якщо таку скаргу не було подано. У разі подання апеляційної скарги вирок, якщо його не скасовано, набирає законної сили після ухвалення рішення судом апеляційної інстанції.

Копія вироку негайно після його проголошення вручається обвинуваченому та прокурору.

**ВИРОК
ІМЕНЕМ УКРАЇНИ**

15 жовтня 2020 року

місто Київ

Шевченківський районний суд міста Києва у складі: головуєчого судді Кваши А.В., суддів Щербуняєвої Л.Л., Антонюк М.С., при секретарі Волок А.О., за участю прокурора Зимогляда В.М., представника потерпілого Франчука А.В., захисника Кваши М.Л., обвинуваченого ОСОБА_1, розглянувши в підготовчому судовому засіданні в приміщенні Шевченківського районного суду міста Києва кримінальне провадження за обвинувальним актом відносно

ОСОБА_1, ІНФОРМАЦІЯ_1, уродженця міста Львів, громадянина України, одруженого, на утриманні має малолітню дитину, зареєстрованого та проживаючого за адресою: АДРЕСА_1, раніше не судимого, -

у вчиненні кримінальних правопорушень, передбачених ч.1 ст.255, ч.2 ст.321-1 КК України,

В С Т А Н О В И В:

Приблизно у 2016 році на території міста Києва громадянами України створено стійке ієрархічне об'єднання - злочинну організацію, в яку в продовж 2016-2019 років входили: громадяни України, Індійської Республіки, Республіки Азербайджану (матеріали стосовно, яких виділено в окреме кримінальне провадження), а також ОСОБА_1.

Керівники злочинної організації діючи з корисливих мотивів, з метою власного незаконного збагачення, усвідомлюючи про кримінальну караність злочинів у сфері незаконного виготовлення, придбання, перевезення, пересилання, зберігання з метою збуту, збуту завідомо фальсифікованих лікарських засобів, з метою отримання надприбутків від їх збуту, протягом 2016 року, реалізуючи злочинний умисел, направлений на створення стійкого ієрархічного об'єднання, члени якого або структурні частини якого за попередньою змовою зорганізувалися для спільної діяльності з метою безпосереднього вчинення тяжких або особливо тяжких злочинів учасниками цієї організації, керівництва та координації злочинної діяльності інших осіб, а також забезпечення функціонування як самої злочинної організації, так і інших злочинних груп, створили злочинну організацію.

Водночас, до злочинної організації також входили особи, що постійно проживають на території Туреччини, Російської Федерації та Індії, і які здійснювали керування окремими напрямками злочинної діяльності, за дорученням керівників злочинної організації, на території вказаних держав,

пов'язаної зі збутом фальсифікованих лікарських засобів, а також придбанням засобів для їх виготовлення.

Метою діяльності даної злочинної організації, окрім організації незаконного виготовлення та збуту фальсифікованих лікарських препаратів, є також легалізація (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом.

Учасники вказаної злочинної організації були об'єднані спільним злочинним умислом та діяли відповідно до планів і завдань, визначених її керівниками.

Кожному учаснику злочинної організації було чітко визначено коло обов'язків та обсяг відомостей про діяльність самої злочинної організації.

Приблизно у 2017 році ОСОБА_1, діючи з корисливих мотивів, з метою власного незаконного збагачення, давши згоду, як на участь у злочинній організації так і на участь у вчиненні кримінальних правопорушень вчинюваних вказаною злочинною організацією, погодився керувати окремим напрямком діяльності та структурним підрозділом злочинної організації з метою реалізації її планів.

Зокрема, в коло обов'язків входило:

- забезпечення діяльності Інтернет ресурсів за допомогою, яких здійснювався пошук покупців та фактичне розповсюдження інформації про діяльність офісу;

- забезпечення діяльності офісу із продажу фальсифікованих лікарських засобів;

- налагодження роботи операторів та кур'єрів для забезпечення продажу та доставки фальсифікованих лікарських засобів на території України та поза її межами;

- фінансове забезпечення діяльності окремого підрозділу та залучених до його роботи осіб;

- інформаційне забезпечення діяльності злочинної організації - створення та функціонування сайтів, веб-сторінок тощо;

ОСОБА_1 у період часу з 2017 по 31 травня 2019 року орендував приміщення за адресою АДРЕСА_2, де налагодив функціонування офісу із зберігання, доставки та продажу, в т.ч. фальсифікованих лікарських засобів. Для забезпечення стабільного функціонування до роботи на злочинну організацію залучив ОСОБА_2, ОСОБА_3, які не були обізнані з дійсними злочинними намірами.

Зокрема, ОСОБА_1 налагодив зберігання фальсифікованих лікарських засобів, які отримував від керівників злочинної організації, з метою їх подальшого збуту за адресою АДРЕСА_2, а також, використовуючи залучених ним осіб, розміщення оголошень про продаж цих лікарських засобів у мережі Інтернет, забезпечення їх продажу, доставки, надання консультацій покупцям. При цьому, він використовував для здійснення зазначеної діяльності ОСОБА_2 та ОСОБА_3, що не були обізнані з дійсними злочинними намірами. Так, ці особи, серед іншого, у мережі Інтернет здійснювали розміщення оголошень про продаж лікарських засобів, відповідали на дзвінки клієнтів,

консультували про наявність лікарських засобів, замовляли доставку лікарських засобів, а також за допомогою поштових сервісів «Нова Пошта», «Укрпошта» тощо, відправляли адресатам лікарські засоби.

Поряд з цим, для доставки покупцям фальсифікованих лікарських засобів територією України та поза її межами ОСОБА_1 та інші учасники злочинної організації із грошових коштів отриманих від незаконної діяльності забезпечили функціонування розгалуженої мережі кур'єрів.

Крім того в ході досудового розслідування встановлено, що приблизно в 2016 році керівниками злочинної організації з метою отримання прибутків від реалізації на території України та поза її межами фальсифікованих лікарських засобів розробили відповідний злочинний план, у відповідності до якого здійснювалась організація та безпосереднє виготовлення фальсифікованих лікарських засобів, підшукування місць зберігання фальсифікованих лікарських засобів, організація подальшого збуту фальсифікованих лікарських засобів.

З метою реалізації злочинного плану до участі у злочинній організації були залучені громадяни України в тому числі ОСОБА_1, який діючи з корисливих мотивів, з метою власного незаконного збагачення, давши згоду, як на участь у злочинній організації, так і на участь у вчиненні цієї організації злочинів, погодилися виконувати роль представників злочинної організації з метою реалізації її планів.

Керівництво злочинної організації з метою виготовлення фальсифікованих лікарських засобів та надання їм вигляду, що відповідав оригінальному медичному препарату, протягом 2016-2019 років здійснювали придбання відповідних компонентів та устаткування.

Протягом 2016-2019 років керівники та учасники злочинної організації, використовуючи мережу Інтернет, замовляли у підприємств, що спеціалізуються на виготовленні друкованої продукції, розробку проектів та виготовлення наліпок, картонних коробок, бирок та інших компонентів необхідних для виготовлення фальсифікованих лікарських засобів, а також здійснювали придбання за допомогою мережі Інтернет у суб'єктів господарської діяльності та фізичних осіб в Україні та Китаї порожніх скляних та пластикових пляшок за зовнішніми ознаками схожими на оригінальну тару лікарських засобів, а також, придбання іншого необхідного устаткування.

Так, одним з керівником злочинної організації на виконання злочинного плану з метою досягнення цілей злочинної організації у період часу з 2016-2019 років дійшли домовленості із ОСОБА_4 - власником ПП «Максвей», що здійснює виготовлення печатної продукції, який не був обізнаний з дійсними злочинними планами, про виготовлення поліграфічної продукції, а саме наліпок з маркуванням лікарського засобу, наліпок на флакони, контрольних бирок, картонних коробок до медичних препаратів: Soliris, Alkeran, Avegra, Lysodren, Opdivo, Yervoy, Epcclusa, Harvoni, Sovaldi, Veread, Vistide, Vosevi, Ocalira, Abiraxane, Keytruda, Harvopak, Hepcinat-LP, Daklinza, Avastin, Lemtrada, Adcetris, Iclusig, Ibranca.

Крім того, керівниками та учасниками злочинної організації, протягом

2016-2019 років купувались необхідні компоненти для виготовлення фальсифікованих лікарських засобів, а саме: порожні скляні та пластикові банки, металеві та гумові кришки для закупорки пляшок, а також необхідне устаткування за допомогою якого здійснювалось запечатування банок та нанесення відповідного маркування на коробки та плашки із фальсифікованими лікарськими засобами.

Використовуючи отримані компоненти у подальшому, здійснювали виготовлення та пакування фальсифікованих лікарських засобів за місцями свого проживання, а також у орендованих приміщеннях.

Зокрема, на виконання заздалегідь розробленого злочинного плану з метою досягнення цілей злочинної організації та особистого незаконного збагачення керівники злочинної організації за допомогою інших учасників злочинної організації, організовано виготовлення, придбання, перевезення, пересилання, зберігання з метою збуту та збут завідомо фальсифікованих лікарських засобів в тому числі Keytruda (Кітруда), 50 mg.

З метою отримання компонентів для виготовлення фальсифікованого медичного препарату Keytruda (Кітруда), 50 mg. та надання вигляду, виготовленої ними підробки, оригінального препарату керівниками злочинної організації у 2017 році, придбано оригінальний медичний препарат Keytruda (Кітруда), 50 mg виробництва Німеччини із серійним номером 06G229296CA номером 6SNL82103 строк придатності 07 2018.

В подальшому виготовивши цифрове відображення упаковки, медичного препарату Keytruda (Кітруда), 50 mg, контрольних наліпок, які розміщені на верхньому та нижньому клапанах картонної коробки, наліпки із назвою медичного препарату Keytruda (Кітруда), 50 mg, що розміщується на скляній банці, передали їх до ПП «Максвей», що здійснює виготовлення печатної продукції для розробки проекту та виготовлення відповідних компонентів.

На виконання вказаного замовлення ПП «Максвей» розробило, виготовило та передало картонні коробки медичного препарату Keytruda (Кітруда), 50 mg виробництва Німеччини із серійним номером 06G229296CA номером 6SNL82103 строк придатності 07 2018, наліпки на скляні банки медичного препарату Keytruda (Кітруда), 50 mg виробництва Німеччини із серійним номером 06G229296CA номером 6SNL82103 строк придатності 07 2018, наліпки на верхній та нижній клапани картонної коробки та наліпки на інструкції у кількості понад 1000 комплектів.

В свою чергу один з керівників злочинної організації з метою виконання злочинного плану за допомогою мережі Інтернет в 2017-2019 роках придбав порожні скляні пляшки, за зовнішнім виглядом схожі на скляні пляшки, які використовуються компанією MSD для розфасування медичного препарату Keytruda (Кітруда), 50 mg., кришки для закупорки скляних пляшок, які за зовнішніми ознаками схожі на кришки, що використовуються для закупорки оригінального медичного препарату, а також необхідний прилад для закупорки скляних банок.

В подальшому на замовлення одного з керівників злочинної організації приблизно в 2018 році, точної дати в ході досудового розслідування не встановлено, ПП «Максвей» використовуючи вищевказане цифрове відображення компонентів оригінальної упаковки медичного препарату Keytruda (Кітруда), 50 mg. були розроблені нові макети наліпок та упаковки для медичного препарату Keytruda (Кітруда), 50 mg. з серійним номером 06G229296CA номером 7SNL81704 строк придатності 09 2020 у кількості понад двісті комплектів точної кількості в ході досудового розслідування не встановлено.

При чому, на оригінальній коробці медичного препарату Keytruda (Кітруда), 50 mg. у пояснювальному тексті про умови зберігання медичного препарату здійснено напис на німецькій мові «werden», натомість на виготовлених ПП «Максвей» протягом 2017-2019 років коробках від медичного препарату Keytruda (Кітруда), 50 mg. дане слово написано, як «warden».

Придбавши вищевказані компоненти та устаткування, що забезпечували виготовлення фальсифікованого медичного препарату Keytruda (Кітруда), 50 mg., який за зовнішніми ознаками схожий на оригінальний, керівниками злочинної організації, протягом 2017-2019 років організували безпосереднє виготовлення та пакування фальсифікованого лікарського засобу Keytruda (Кітруда), 50 mg. за місцями свого проживання та у орендованих приміщеннях.

На виконання мети діяльності злочинної організації її учасниками та керівниками протягом 2018-2019 років здійснено виготовлення, придбання, перевезення, пересилання, зберігання з метою збуту та збут завідомо фальсифікованих лікарських засобів Keytruda (Кітруда), 50 mg.

Так, ОСОБА_1, виконуючи відведену йому роль, приблизно в середині літа 2018 року отримав партію фальсифікованого лікарського засобу Keytruda (Кітруда), 50 mg для зберігання та подальшої реалізації.

З метою реалізації вказаного фальсифікованого медичного препарату Keytruda (Кітруда), 50 mg ОСОБА_1 використовуючи залучених ним осіб розмістив оголошення про продаж в мережі Інтернет, а також для розповсюдження фальсифікованого лікарського засобу Keytruda (Кітруда), 50 mg. використовував раніше залученого члена злочинної організації.

В подальшому член злочинної організації діючи умисно, виконуючи відведену йому роль у злочинній організації із пошуку та доставки покупцям на території України завідомо фальсифікованого лікарського засобу Keytruda (Кітруда), 50 mg виконуючи вказівки керівників злочинної організації з метою особистого збагачення та досягнення цілей злочинної організації 07.09.2018 року близько 14 год. перебуваючи за адресою: м. Київ вул. Воздвиженська, 10 Б у приміщенні кафе «Любчик», здійснив збут однієї упаковки лікарського засобу Keytruda (Кітруда), 50 mg, серії 06G229296CA; 7SNL81704; строк придатності 09 2020, співробітникам ТОВ «Інтелект Груп Україна», які згідно довіреності та контракту з MSD уповноважені на закупку лікарських засобів виробництва MSD з метою перевірки якості.

В ході досудового розслідування встановлено, що член злочинної орга-

нізації отримав реалізований ним лікарський засіб Keytruda (Кітруда), 50 mg, серії 06G229296CA; 7SNL81704; строк придатності 09 2020 в кінці літа на початку осені 2018 року у ОСОБА_1 за адресою АДРЕСА_2 .

Водночас учасник злочинної організації ОСОБА_1 , діючи умисно з корисливих мотивів, з метою реалізації планів злочинної організації у період часу з 2017 по 31 травня 2019 року орендував приміщення за адресою АДРЕСА_2 , де налагодив функціонування офісу із зберігання, доставки та продажу, в т.ч. фальсифікованих лікарських засобів. Для забезпечення стабільного функціонування до роботи на злочинну організацію залучив ОСОБА_2 , ОСОБА_3 та інших невстановлених слідством осіб.

На виконання вказівок ОСОБА_1 залучена ним ОСОБА_3 яка не була обізнана з дійсними злочинними намірами злочинної організації, 22.05.2019 року близько 18 години перебуваючи у під`їзді будинку АДРЕСА_3 реалізувала (збула) 2 упаковки лікарського засобу Keytruda (Кітруда), 50 mg серії 06G229296CA; 7SNL81704; строк придатності 09 2020, які остання отримала приблизно о 17 годині 22.05.2019 через кур`єра від керівника злочинної організації.

Згідно висновку експертів за результатами проведення судової експертизи матеріалів, речовин та виробів № 20314/19-34 від 18.11.2019 надані на дослідження порошкоподібні речовини у 2 упаковки з маркуванням Keytruda, 50 mg серійні номери 06G229296CA; 7SNL81704; строк придатності 09 2020 не відповідають за своїми фізико-хімічними властивостями вільному зразку порівняння лікарського засобу Keytruda (Кітруда) та фізико-хімічним властивостям лікарського засобу Кітруда (РП: UA/16209/01/01 в Державному реєстрі лікарських засобів України).

Тобто, лікарський засіб Keytruda (Кітруда) 50 mg серійні номери 06G229296CA; 7SNL81704; 09 2020 в кількості 2 упаковки, що були придбані 22.05.2019 у ОСОБА_3 , згідно ст. 2 Закону України «Про лікарські засоби» є фальсифікованими лікарськими засобами.

Продовжуючи свою злочинну діяльність ОСОБА_1 діючи умисно з корисливих мотивів, з метою реалізації цілей злочинної організації, усвідомлюючи, що реалізовує завідомо фальсифікований лікарський засіб 31.05.2019 року близько 11 години перебуваючи у під`їзді будинку АДРЕСА_3 продав (збув) 6 упаковок лікарського засобу Keytruda (Кітруда), з яких 5 упаковок лікарського засобу Keytruda (Кітруда), 50 mg серії 06G229296CA; 7SNL81704; 09 2020, які останній отримав у невстановлений слідством час від організатора злочинної організації.

Згідно висновку експертів за результатами проведення судової експертизи матеріалів, речовин та виробів № 20316/19-34/30919-30922/19-34 від 18.11.2019 надані на дослідження порошкоподібні речовини у 5 упаковках з маркуванням Keytruda, 50 mg серійні номери 06G229296CA; 7SNL81704; строк придатності 09 2020 не відповідають за своїми фізико-хімічними властивостями вільному зразку порівняння лікарського засобу Keytruda (Кітруда) та фізико-хімічним властивостям лікарського засобу Кітруда (РП: ?-

A/16209/01/01 в Державному реєстрі лікарських засобів України).

Тобто, лікарський засіб Keytruda (Кітруда) 50 mg серійні номери 06 НОМЕР_1 ; НОМЕР_2 ; строк придатності 09 2020 в кількості 5 упаковок, що були придбані 31.05.2019 у ОСОБА_1 , згідно ст. 2 Закону України «Про лікарські засоби» є фальсифікованими лікарськими засобами.

Згідно довідки компанії ТОВ «МСД Україна» вартість 1 мг. лікарського засобу Keytruda (Кітруда) станом на травень 2019 року складає 33,6 дол США.

Тобто, вартість реалізованого 22.05.2019 фальсифікованого лікарського засобу Keytruda (Кітруда) 50 mg у кількості 2 упаковки складає 3360 дол. США, що згідно курсу НБУ станом на 22.05.2019 складає -87 737,83 грн.

Крім того, вартість реалізованого 31.05.2019 фальсифікованого лікарського засобу Keytruda (Кітруда) 50 mg у кількості 5 упаковки складає 8400 дол. США, що згідно курсу НБУ станом на 21.05.2019 складає - 225 729,61 грн.

Отже, загальна вартість реалізованого ОСОБА_1 фальсифікованого лікарського засобу Keytruda (Кітруда) 50 mg складає 313 467,44 грн.

Таким чином, ОСОБА_1 здійснив протягом 22-31 травня 2019 року реалізацію завідомо фальсифікованого лікарського засобу Keytruda (Кітруда) 50 mg в кількості 7 упаковок на загальну суму 313 467,44 грн., чим завдав матеріальних збитків юридичній особі Мерк Шарп енд Доум Корп (Merck-Sharp&Dohme) Уан Мерк Драйв, Уайтхаус Стейшн, Нью-Джерсі 08889, Сполучені Штати Америки на вказану суму.

Разом з обвинувальним актом до суду надійшла угода про визнання винуватості, укладена між прокурором та обвинуваченим від 13.10.2020, відповідно до якої обвинувачений в повному обсязі, беззастережно визнав свою винуватість у зазначених діях, ініціював укладення угоди, щиро розкався, укладення угоди є добровільним, обвинувачений ОСОБА_1 під час досудового розслідування дав детальні показання про події, які мають значення для кримінального провадження та підлягають встановленню (доказуванню), чим активно сприяв розкриттю злочину, добровільно відшкодував в повному обсязі матеріальну шкоду потерпілому, сторони погодились на призначення покарання ОСОБА_1 : за ч.1 ст.255 КК України у виді позбавлення волі строком на 5 років, за ч.2 ст.321-1 КК України (в редакції Закону №1019-VIII від 18.02.2016) із застосуванням статті 69 КК України - у виді позбавлення волі строком на 4 роки. На обґрунтування підстав застосування статті 69 КК України в угоді зазначено про характер сприяння ОСОБА_1 під час досудового розслідування кримінального провадження щодо нього, його щире каяття, активне сприяння розкриттю злочину, добровільне повідомлення про створення злочинної організації і участь у ній, відшкодування матеріальної шкоди, заподіяної злочином, надання викривальних показів щодо організаторів та інших учасників злочинної організації, наявність кількох обставин, що пом'якшують покарання та істотно знижують ступінь тяжкості вчиненого злочину, враховуючи особу обвинуваченого, наявність на його утриманні ма-

лолітньої дитини, позитивну характеристику, відсутність судимостей. На підставі ч.1 ст.70 КК України шляхом поглинення менш суворого покарання більш суворим, сторони погодилися на визначення остаточного покарання ОСОБА_1 у виді позбавлення волі строком на 5 років. Сторони також дійшли згоди щодо застосування статті 75 КК України, на підставі якої ОСОБА_1 підлягає звільненню від кримінальної відповідальності з іспитовим строком на 3 роки із покладенням на нього обов'язків, визначених статтею 76 КК України: періодично з'являтися для реєстрації до уповноваженого органу з питань пробації; повідомляти уповноважений орган з питань пробації про зміну місця проживання, роботи або навчання. Крім того, у вказаній угоді сторони дійшли згоди щодо стягнення із ОСОБА_1, судових витрат, пов'язаних на залучення експерта в сумі 18 840 гривень.

Прокурор в судовому засіданні наполягав на затвердженні угоди про визнання винуватості, просив вирішити питання щодо застосованих заходів забезпечення кримінального провадження та стягнути процесуальні витрати.

Представник потерпілого, якому роз'яснені наслідки укладання угоди, не заперечував проти її затвердження.

Перед ухваленням рішення про затвердження угоди про визнання винуватості, судом під час судового засідання з'ясовано, що ОСОБА_1 цілком розуміє зміст положення п.1 ч.4 ст.474 КПК України, а саме, що він має право на судовий розгляд, під час якого прокурор зобов'язаний довести кожную обставину щодо кримінальних правопорушень, у вчиненні яких його обвинувачують, а він має такі права: мовчати, і факт мовчання не матиме для суду жодного доказового значення; мати захисника, у тому числі на отримання правової допомоги безоплатно у порядку та випадках, передбачених законом, або захищатися самостійно; допитати під час судового розгляду свідків обвинувачення, подати клопотання про виклик свідків і подати докази, що свідчать на його користь.

Суд, дослідивши обвинувальний акт та угоду, вислухавши доводи учасників процесу, дійшов такого висновку.

Розглядаючи питання про затвердження угоди, суд виходить з такого.

Відповідно до ст.468 КПК України у кримінальному провадженні може бути укладена угода між прокурором та обвинуваченим про визнання винуватості.

Згідно з ч.4 ст.469 КПК України угода про визнання винуватості між прокурором та підозрюваним чи обвинуваченим може бути укладена щодо кримінальних проступків, злочинів, внаслідок яких шкода завдана лише державним чи суспільним інтересам. Укладення угоди про визнання винуватості у кримінальному провадженні щодо уповноваженої особи юридичної особи, яка вчинила кримінальне правопорушення, у зв'язку з яким здійснюється провадження щодо юридичної особи, а також у кримінальному провадженні щодо кримінальних правопорушень, внаслідок яких шкода завдана державним чи суспільним інтересам або правам та інтересам окремих осіб, у яких беруть участь потерпілий або потерпілі, не допускається, крім випадків на-

дання всіма потерпілими письмової згоди прокурору на укладення ними угоди.

До угоди про визнання винуватості долучена заява представника потерпілого Мерк Шарп енд Доум Корп (MerckSharp&Dohme) Уан Мерк Драйв - адвоката Франчука А.В., за якою він надає згоду на укладення угоди.

Відповідно до п.1, п.3 ч.4 ст.469 КПК України угода про визнання винуватості між прокурором та обвинуваченим може бути укладена у провадження щодо тяжких злочинів та особливо тяжких злочинів, вчинених за попередньою змовою групою осіб, організованою групою чи злочинною організацією або терористичною групою за умови викриття підозрюваним, який не є організатором такої групи або організації, злочинних дій інших учасників групи чи інших, вчинених групою або організацією злочинів, якщо повідомлена інформація буде підтверджена доказами.

Злочини, у вчиненні яких обвинувачується ОСОБА_1, статтею 12 КК України віднесено до тяжких та особливо тяжких злочинів, при цьому ОСОБА_1 не є організатором злочинної організації, викриває злочинні дії інших учасників організації та повідомлена ним інформація підтверджена доказами.

Таким чином, суд вважає, що укладена угода не суперечить вимогам КПК України та законам України, умови угоди відповідають інтересам суспільства, не порушують прав, свобод та інтересів сторін, угода укладена добровільно, виконання обвинуваченим взятих на себе обов'язків можливо, правова кваліфікація правопорушення визначена правильно за ч.1 ст.255 КК України (в редакції Закону N 2341-III від 05.04.2001) як участь у злочинній організації та участь у злочинах, вчинюваних такою організацією, та за ч.2 ст.321-1 КК України (в редакції Закону №1019-VIII від 18.02.2016) як придбання, перевезення, пересилання, зберігання з метою збуту та збут завідомо фальсифікованих лікарських засобів, а також виробництво фальсифікованих лікарських засобів, вчинених повторно за попередньою змовою групою осіб. Визначене сторонами покарання відповідно до статті 65 КК України буде необхідним та достатнім для виправлення ОСОБА_1 та попередження нових кримінальних правопорушень. Підстави для застосування статті 69 КК України наявні, оскільки суд вважає наявними кілька обставин, що пом'якшують покарання та істотно знижують ступінь тяжкості вчиненого кримінального правопорушення (щире каяття, активне сприяння розкриттю кримінального правопорушення, добровільне відшкодування завданого збитку та наявність на утриманні неповнолітньої дитини), з урахуванням особи ОСОБА_1, а тому можливо призначити основне покарання, нижче від найнижчої межі, визначеної санкцією ч.2 ст.321-1 КК України. Погоджене сторонами призначення покарання за правилами ч.1 ст.70 КК України у вигляді поглинення менш суворого покарання більш суворим відповідає закону. А також суд вважає наявними підстави для звільнення ОСОБА_1 від відбування покарання з випробуванням із іспитовим строком тривалістю в три роки.

Речові докази: білий конверт, в якому міститься: банкноти номіналом 500 гривень: СЖ3432585, УИ9848001, СД9090705, ЗИ9928373, СЖ5774632,

УД6098939, 337015690, ФЖ7883330, ЗИ9500218, УБ0439458, ФГ9030965, АА1688717, ВЖ9223443, ФЖ5796571; банкноти номіналом 200 гривень із поміткою «Сувенір» без серійного номеру у кількості 159 штук слід повернути власнику - Державній прикордонній службі.

Вирішуючи питання щодо розподілу процесуальних витрат відповідно до статті 124 КПК України суд вважає за необхідне стягнути із ОСОБА_1 на користь держави витрати, пов'язані на залучення експерта, що складає 18 840 гривень.

Цивільний позов у кримінальному провадженні до ОСОБА_1 не заявлено.

Арешт, накладений ухвалою слідчого судді Печерського районного суду міста Києва від 14.05.2020 на тимчасово вилучене майно в ході обшуку 31.05.2019 за адресою: АДРЕСА_2 скасувати.

На підставі викладеного, керуючись ст.ст. 314-316, 475 КПК України, суд, -

УХВАЛИВ:

Угоду про визнання винуватості, укладену між прокурором другого відділу процесуального керівництва Першого управління організації і процесуального керівництва у кримінальних провадженнях органів Державного бюро розслідувань Департаменту організації і процесуального керівництва досудовим розслідуванням органів Державного бюро розслідувань та нагляду за його оперативними підрозділами Офісу Генерального прокурора Зимоглядом Валерієм Миколайовичем та обвинуваченим ОСОБА_1 від 13 жовтня 2020 - затвердити.

ОСОБА_1 визнати винуватим у вчиненні кримінальних правопорушень, передбачених ч.1 ст.255 КК України (в редакції Закону N 2341-III від 05.04.2001), ч.2 ст.321-1 КК України (в редакції Закону №1019-VIII від 18.02.2016) і призначити йому покарання:

-за ч.1 ст.255 КК України (в редакції Закону N 2341-III від 05.04.2001) у виді позбавлення волі строком на 5 років;

-за ч.2 ст.321-1 КК України (в редакції Закону №1019-VIII від 18.02.2016) із застосуванням статті 69 КК України у виді позбавлення волі строком на 4 роки.

На підставі ч.1 ст.70 КК України шляхом поглинення менш суворого покарання більш суворим визначити остаточне покарання ОСОБА_1 у виді позбавленні волі строком на 5 років.

На підставі ст. 75 КК України звільнити ОСОБА_1 від відбування призначеного покарання, якщо він протягом іспитового строку тривалістю в 3 роки не вчинить нового кримінального правопорушення та виконає покладені на нього відповідно до ст. 76 КК України обов'язки: періодично з'являтися для реєстрації до уповноваженого органу з питань пробації; повідомляти уповноважений орган з питань пробації про зміну місця проживання, роботи або навчання.

Речові докази: білий конверт, в якому міститься: банкноти номіналом

500 гривень: СЖ3432585, УИ9848001, СД9090705, ЗИ9928373, СЖ5774632, УД6098939, 337015690, ФЖ7883330, ЗИ9500218, УБ0439458, ФГ9030965, АА1688717, ВЖ9223443, ФЖ5796571; банкноти номіналом 200 гривень із поміткою «Сувенір» без серійного номеру у кількості 159 штук - повернути власнику - Державній прикордонній службі.

Арешт, накладений ухвалою слідчого судді Печерського районного суду міста Києва від 14.05.2020 на тимчасово вилучене майно в ході обшуку 31.05.2019 за адресою: АДРЕСА_2 - скасувати.

Стягнути із ОСОБА_1 на користь держави витрати, пов'язані на залучення експерта, у сумі 18 840 гривень.

Вирок суду першої інстанції на підставі угоди між прокурором та обвинуваченим про визнання винуватості може бути оскаржений: 1) обвинуваченим, його захисником, законним представником виключно з підстав: призначення судом покарання, суворішого, ніж узгоджене сторонами угоди; ухвалення вироку без його згоди на призначення покарання; невиконання судом вимог, встановлених частинами четвертою, шостою, сьомою статті 474 цього Кодексу, в тому числі не роз'яснення йому наслідків укладення угоди; 2) прокурором виключно з підстав: призначення судом покарання, менш суворого, ніж узгоджене сторонами угоди; затвердження судом угоди у провадженні, в якому згідно з частиною четвертою статті 469 КПК України угода не може бути укладена.

Учасники судового провадження мають право отримати в суді копію вироку чи ухвали (постанови) суду. Копія вироку негайно після його проголошення вручається обвинуваченому та прокурору.

Копія судового рішення не пізніше наступного дня після ухвалення надсилається учаснику судового провадження, який не був присутнім в судовому засіданні.

Навчальне видання

**Крамаренко Юрій Миколайович
Скок Олександра Сергіївна
Шевченко Таїсія Віталіївна**

**ІНСТИТУЦІЙНА СПРОМОЖНІСТЬ
ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ У БОРОТЬБІ
ІЗ ЗЛОЧИННОЮ СПІЛЬНОТОЮ, А ТАКОЖ
ОСОБАМИ, ЯКІ ПЕРЕБУВАЮТЬ У СТАТУСАХ
ПІДВИЩЕНОГО ЗЛОЧИННОГО ВПЛИВУ**

Методичні рекомендації

Оригінал-макет, дизайн – *А.В. Самотуга*

Підп. до друку 29.06.2021. Формат 60x84/16. Гарнітура – Times.
Друк трафаретний (RISO), цифровий. Папір офісний. Ум.-друк. арк. 6,25.
Обл.-вид. арк. 6,50. Тираж 50 прим.

Надруковано у Дніпропетровському державному університеті внутрішніх справ
49000, м. Дніпро, просп. Гагаріна, 26, rvv_vonr@dduvs.in.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 6054 від 28.02.2018